

Graecia siue historiae urbium et populorum Graeciae ex antiquis numismatibus restitutae libri quatuor

<https://hdl.handle.net/1874/433539>

ge 2

SICILIAE HISTORIA POSTERIOR
SIVE
EORVM, QVAE POST PACEM SVB
AVGVSTO TERRA MARIQVE PARTAM
VSQVE AD HOC SAECVLVM GESTA SVNT,
COMPENDIOSA NARRATIO,

HVBERTO GOLTZIO HERBIPO-
LITA VENLONIANO CIVI ROMA-
NO AVCTORE.

A V R E A

H
V
B
E
R
T
A
S

S
A
E
C
V
L
I.

BRVGIS FLANDRORVM
ANN. A CHRISTO NATO
M.D.LXXVI.

SERIES EORVM QVAE IN HAC
POSTERIORE SICILIAE HISTORIA
CONTINENTVR.

Siciliae historia posterior siue eorum, quæ post pacem sub Augusto terra marique partam vsque ad hoc sæculum gesta sunt, compendiosa narratio.

Gothorum, Saracenorum, Nortmannorum, Sueuorum, Hispaniarumq. regum, qui vtriusque Siciliae regnum tenuerunt, Elenchus.

Siculorum qui Sapientia, Carmine, Eloquentia, alijsque artibus excelluerunt, Elenchus.

Index rerum memorabilium, propriorumque nominum quæ in hac posteriore Siciliae historia obseruatione digna continentur.

FLENSBURGENSIS. HOLSATUS AD VIVVM DELINEABAT ET IN AERE SCVLPEBAT. HVBERTVM GOLTZIVM HERBIPOLLITAM VENLONIANVM CIVEM ROMANVM HISTORICVM ET TOTIVS ANTIQVITATIS INSTAVRATOREM
MECHIOR LORICHVS

IN EFFIGIEM HVBERTI GOLTZII
 AB MELCHIORE LORICHIO EXPRESSAM,
 LVDOVICI CARRIONIS BRVGENS. I. C.
 EPIGRAMMA.

HVBERTI effigies non est tibi ducta, LORICHI;
 Hunc tua non facili scalpfit in ære manus:
 Historiæ veteris Græcæ forma atque Latinæ,
 Imo hoc ære latet Græcia cum latio,

ANDREAE PAPII GANDENSIS.

LORICHI in æterno dum pingis GOLTZION ære,
 Das illi famam: nec minus ille tibi.

ADOLPHI MEKERCHI BRVGENS. I. C.

Pictorem pictor, sculptorem Teutona sculptor
 Teuton, & historicum nobilis historicus,
 Illum qui mores multorum vidit & vrbes
 Is qui omnes terras & maria ambierat,
 GOLZION expressit graphice, prò Iupiter, arcta
 LORICHIVS quantum quantum in hac tabula?
 Omnia sic ambo similes, vt imagine eadem
 Goltzion hinc videas, Loricium videas.
 Alterius non ille manum sibi, nec sibi vultum
 Optare alterius ista manus poterat.

IANI LERNVTII BRVGENSIS.

Quod, GOLTZI, mortale tui est tabula hac expressum;
 Qualicet, artificis extulit ingenium.
 Ast æterna tui potuisset pars quoque poni:
 Ponere Mentoreo quam pote nemo opere:
 Digna tenere oculos merito foret vnica & vna:
 Digna tenere animos vnica & vna foret.

NICOLAI COLVII BRVGENSIS.

Non viuos Paphiæ dex colores
 Cois nobilis artifex in oris
 Depinxit meliusve doctiusve,
 Quàm sit GOLTZIVS artibus decorus
 Expressus, graphica & manu celebris.
 En qua sit grauitate frons verenda,
 Qui vultu decor integro relucet!
 An non ingenij omnia hæc acumen
 Promittant, variasque mentis artes?
 Hic vultus, oculos, & ora spectes,
 Cuius mox sapiens suauitatem
 Mellitam ingenij huberesque fructus.
 Hic est GOLTZIVS artibus decorus
 HVBERTVS, graphica & manu celebris.

DANIE:

5

DANIELIS ROGERII ANGLI

Agnosce effigiem, qui mercurialibus orsis
Helladi quique faues, quique faues Latio:
Hæc illa est, GOLTZII, celebris pictoris imago,
Sculptoris celebris quæ simul ora refert.
Doctus is arte suâ scalpris animare metalla
Pingere quæque vides cuncta colore potens
Palma sed ista minor tantis virtutibus, vnus
Quas vel ab ingenio, quas vel ab arte colit.
HVBERTAS prisci redijt quo vindice SAECII,
Maiorum virtus quo duce rursus adest.
Qui pariter Graiùm nobis pariterque Quiritum,
Omnigenas proprio Marte recludit opes.
Ciuibus adscripsit quem maxima Roma superbis,
Admirata decus, vim, geniumque viri.
Præmia promeritis sed si daret æqua, referret
Qualem Zenoni Cecropides statuam:
Eius & ora dicans, digno mactaret honore,
AEREUS vt qui nunc AVREVS ille foret.

IN NVPTIAS HVBERTI GOLTZII SIVE
AVREI ET HVBERTATIS AVREAE,
FRANCISCI MODI EPITHALAMIVM.

Perpetuum cupiens sibi virginitatis honorem
HVBERTAS, matris se abdiderat latebris.
Nequiquam clamante illa, mihi nata nepotes
Debes, & debes nata mihi generum.
Pertendensque alta tectum sub rupe locarat.
Tectum erat æternis cincta specus tenebris.
Et iam, ter centum bis ter geminauerat annos,
Non vumquam vlli homini, non ibi visa deo.
Cum genitrix, natam in tenebris mæsta vsque morari,
Lumina fert, toto per quod in orbe patet.
Auctoremque videns operis, dare idoneus ari
Hic vitam; hic tibi vir filia dixit erit.
Nec mora, diuæ illum perduxit ad vsque latebras
HVBERTATIS eam flectere posse rata.
Adque humiles iam verba preces satis apta pararat.
Nil opus est precibus filia mater ait.
Huic ego lata viro propriam me sponte dicabo,
Deque meo nomen nomine habere sinam.
Totque petita procis olim, nunc hunc peto, solus,
HVBERTATE Dea hic coniuge dignus erat.
Finiërat, iungunt dextras, & fœdera firmant.
Dos est, antiqui quidquid vbi que latet.
Hinc est, ROMANI quod prisca potentia regni
Qualis erat, parua cernitur in tabula.
Hinc sua SICANIAE en redierunt nomina terræ.
Hinc suus & GRAECIS forte redibit honos.

6
ORNATISSIMO VIRO HVBERTO
GOLTZIO ANTIQVARIO ET HISTORI-
CO. CELEBERRIMO SOCERO SVO,
HIERONYMVS STADIVS IOANNIS F.P.N.
ANTVERPIANVS S. D.

QVVM natali tuo, III. Kal. Nouembris annum quadragesimum nonum, quem inter fatales, quod ex septē septenarijs cōpositus sit, ab antiquitate relatu meminera, prosperè & feliciter cōuersum, tibi Socer carissime cōgratulatus essem; immò inquis, quin potius gratulabere mihi, quod tam impeditis & perplexis lucubrationibus extremam manū imposuerim? adparebit enim hoc eodem fere tempore in qua condenda indefesso labore, assidua cura, perpetuis vigilijs insudauit, Historia urbium & populorum Siciliae & Magnae Græciae in duas partes distributa & ex numismatibus & antiquorum monumentis restituta. tuum nunc est carissime gener votis mecum concipere, & **DEVM OPT. MAX.** deprecari vt nos voti reos faciat, quo vitam tantisper prorogare dignetur, quod reliquos tres de Græcia, Insulisque Græciae, itidem de Asia & Aegypto libros antiquitatum studiosis communicauero. Maeste ista virtute tua socer optime, quē conscius sum, nullū sibi otium concedere, quo aliquid ad communem hominum fructum conferas; ita vt hæc eadem aliquando in lucem & oculos omnium magna cum lectoris voluptate & utilitate proferre posses, nullo studio defatigari, nullo labore deterreri neq; frangi, nocte dieq; assiduum in opere esse; neq; parem tot lucubrationibus mortalium quemquam mihi persuaderi potuisset, nisi exēplo mihi tuo id testatissimum esset. nam nullā tibi aliam rem cordi esse, nullam voluptatē te capere maiore, quā in litterarū istarum propagatione, argumento sit, quod post excessum honestissimæ matronæ Elizabethæ Hulsstiae cōiugis tuæ, quæ septem tibi proles sibi superstites enixa erat, etiamsi amicorū tuorum cōmendatione tibi per hoc biennium variæ & non negligendæ affinitatis nouæ occasiones oblatae sint, tu tamen calibatū te coniugio potiore habere semper respōderis, quod ille minus quā matrimonij vinculū impedimentū ad tuarum lucubrationū promotionē conferret. Equidem quum istas conciperem, Maria filia tua, quā mihi coniugem dedisti superueniens, percunctata ecquid agerem? vt intellexit me de tuis lucubrationibus & indefesso labore testimonium conscribere subiecit, immò inquit non semel exhorresco, quū in Flandria armorum furijs tumultuari intelligo: verita (quod omen Deus auertat) ne si quid violenti Brugis ab hoste impēderet, Archimedis Syracusani in patre exemplum, quem miles incautū, & in puluere lineas ducentē oppressit, repeteretur. Nihil etiam vsque adeo carissime socer, vt tuam affinitatem ambirē commouit, atque vitæ tuæ integritas & probitas, cōsuetudo, qua vteris fruerisque honestissimorum & doctissimorum virorum; tum felix educatio prolium tuarum, quæ vt a parente suo non degenerant, ita & tuo exemplo, quia bonus dux bonum reddit comitem, ad virtutem & diligentiam inuitantur. Quidquid Marcello primogenito tuo otij ab Apotheca; Anrelio ab officina libraria superest, hoc totum tribuunt transcribendis exemplaribus & prælo preparandis; Scipio in imitanda numismatum delineatione, Iulius in scalptura explenda occupatur: vt Sabina & Catalina in colligendis iam impressis paginis & conferendis. magno argumento te tuos non tantū sibi, sed & reipublicæ educaſſe & ad studiorum publicorum utilitatem procurandam felici & prospera imitatione, honestissima & egregia voluntate tua excitare. Bene vale Carissime socer & de republica litteraria vti hæctenus bene mereri perge. Brugis Flandrorum Pridie Kal. Nouembris Anno M. D. Lxxv.

HVBER.

7

HVBERTI GOLTZII HERBIPO-
LITAE VENLONIANI CIVIS ROMANI
IN HISTORIAM POSTERIOREM SICILIAE
PRAEFATIO.

SICILIA, vt ab initio patria Læstrygonum & Cyclo-
 pum fuerit; & post eos nutrix tyrannorū, numquā
 domesticis armis seruitutem satis excusserit, sed ex-
 ternis solum, libertatem tota recuperauerit, quan-
 tum ex priscorum monumentis, aut numismatum
 etiam subsidio repetere potuimus, vsque ad pacem
 sub Augusti auspicijs terra mariq; partam; in priore
 historia nostra iam retulimus, adhæc vt sæpius, posteaquā in Prouinciæ
 formā redacta erat, a fugitiuis lacerata affectaque fuerit, ostendimus. Or-
 dinis itaque & instituti nostri ratio, nūc exigere videtur, vt breui enume-
 ratione quis Romano imperio externis bellorū procellis ignauiaque Im-
 peratorum labefactato, perpetuus Siciliæ ad hoc nostrū vsque sæculum
 status fuerit prosequamur. Primū igitur Gothorum armis per viginti
 annos lacerata sub Saracenorum siue Arabum inde imperio ducentis &
 triginta prope annis seruiuit; ab quorū iugo Nortmannorū principum
 virtute liberata, sub iisdem centum triginta septem annos exegit; porro
 exolescente Nortmannorum stirpe, Sueuos septuaginta annis plus mi-
 nus dominos habuit, donec tandem Conradino Sueuorum vltimo, per
 iniuriam iussu Caroli Andegauensis supplicio affecto, in Gallorum po-
 testatem deuenit, Pontifici quoque Romano vectigalis facta. Huius
 verò Caroli præfectorum sæua tyrānide, & promiscua in matronas vir-
 ginesque libidine, Siculi postmodum lacefsiti, sumtis pro libertate ar-
 mis, cruentissima in Gallos cæde, nulli sexui nulli ætati parcentes grassa-
 ti sunt: & ipse Carolus postremò per Petrum Aragoniæ regem, regno
 (quod Petrus ob Constantiam Manfredi olim regis filiam, in vxorem
 ductam, pertinere ad se asserebat) exutus est. hinc postremò ab Arago-
 niagente, successione continua per ducentos propemodum annos, ab
 nouem eiusdem gentis & familiæ regibus, vsque ad Ferdinandum Ca-
 tholicum Castellæ regem in eā regnatum; donec Ferdinando Catholi-
 co Carolus Quintus ex filia nepos & Imperator Romanus, qui Rem-
 publicam Christianam iam fatiscentem, virtute sua in meliorem spem
 erexit; & Carolo Philippus Secundus, in ius regni, viuo adhuc patre suc-
 cessit. Vsque adeo vt nisi fallant Chronologi tantum temporis ab Au-
 gusti imperio vsque ad hoc sæculum nostrum porro numeraturi simus;
 quantum ab eiusdem imperio ad primam Siculorum memoriam retro
 colligi

colligi potest . totumque hoc spatium propemodum tria millia centum viginti annorum comprehensurum est. Ceterum posteaquam & istam quoque partem per compendium tradiderimus , paucis etiam Gothorum, Nortmannorum, aliorumque regum qui aut vtrique Siciliae & ultra Pharam coniunctim aut Neapolis, & Siciliae regnis separatim praefuerunt, Elenchum , historiae nostrae subiunximus : addidimus insuper illustrium virorum Elenchum, eorum inquam Siculorum, qui rerum gestarum gloria, vel sapientia, aut meritis in republicam commendantur ; quorumque rationem, non offerente sese opportunitate haecenus habere non quivimus.

SICILIAE

A SICILIAE HISTORIA POSTERIOR
SIVE

EORVM, QVAE POST PACEM SVB AVGV-
STO TERRA MARIQVE PARTAM VSQVE AD
HOC SAECVLVM GESTA SVNT,
COMPENDIOSA NARRATIO,

HVBERTO GOLTZIO HERBIPOLI-
TA VENLONIANO CIVI ROMANO AVCTORE.

B

DE GOTHIS ET VANDALIS.

ROMANO iam imperio senescente & ad conuersio-
nem suam praecipiti, quum partim in Thracia veluti a
suo corpore auulsum; partim in Italia Imperatorum dis-
cordia affectum esset; omnium peregrinorum & barba-
rorum armis lacerari & conuelli coepit: ita Persae Asiam;
Gothi & Hunni Thraciam atque Pannomias; Westro-
gothi Hispanias; Sueui Gallias; & Ostrogothi tandem
Italiam, & de qua nunc nobis dicendum est, Siciliam oc-
cuparunt. Ceterum Theodosio Iuniorum imperium O-
rientis administrante, Gensericus Vandalorum rex Car-

C thagine capta, Siciliam: & postmodum Anicio Maximo imperium in Occidente
tenente; urbem Romam anno post natiuitatem Christi CCCCLV. inuasit. Suc-
cessit Theodosio Caesari Valentinianus; sub quo Flavius Aetius, imperatoris sui au-
spicijs Hunnorum res & Attilam regem, Gothorum copijs adiutus, in Gallia gra-
uiter afflixit. Aetio mox vel aemulatione vel inuidia iussu Valentiniani interempto;
& ipse a militibus suis confossus perijisse scribitur. Augustulo deinde Orestis filio
Occidenti, & Zenone Orienti imperantibus, Odouacer Herulorum auxilio, Italiae
principatum, deiecto Augustulo, per sedecim annos tenuit. Zeno, vt sibi Italiam
assereret, Theoderico Gothorum regi auctor fit, vt contra Odouacrum bellum mo-
ueat; quem is ad Aquileiam assequutus praelio vincit; mox apud Rauennam saepius
acie profligatum, & Rauennae moenibus sese includentem, triennio obsessum ad de-
ditionem compulit, occupataque Italia Theodericus Siciliam, quam praesidijs nudam
D videbat, affectat, eamque magna classe adortus, cum circumiacentibus passim insu-
lis suo imperio adijcit. atque vt Siciliam praesidio contra vim externam muniret;
Panormi arcem sibi quoque erexit. Theodericus inde anno regni sui tricesimo se-
ptimo orbus moritur. post cuius mortem, quum Gothorum in Italia & Sicilia res,
domestica seditione, & Theodahati regis ignauia, in deterius quotidie prolaberentur;
insulam Bellisarius Iustiniani Caesaris sui auspicijs decimo octauo qua a Theo-
derico occupata fuerat anno, Gothis inde expulsis Romano imperio restituit. Toti-
las tamen Gothorum rex Siciliae non diuturnam quietem permisit; & post aliquot
ignobilia opida partim vi partim deditioe capta, Syracusas terra marique obsedit:
sed affectis in Italia Gothorum rebus, Totilas omne copiarum robur ex Sicilia de-
duxit. mox Artabanes, Iustiniani praefectus, qui cum classe post Liberiam missus erat
in Siciliam (quum Liberius tantum Syracusarum portum, inuitis hostibus intrasset,
b statimque

AN. A CHR.
N. CCCCL.

GENSERICVS
VAN-
DALORVM
REX SICI-
LIAM OC-
CVPAT.

ATTILA
HVNORVM
REX.

CDLXXVI.
ODOVACER
HERVLO-
RVM RE-
ITALIAM
OCCVPAT.

CDXCIII.
THEODE-
RICVS GO-
THORVM
REX SICI-
LIAM OC-
CVPAT.

DXL.
BELLISA-
RIVS SICI-
LIAM RE-
CVPERAT.

TOTILAS
GOTHORVM
REX SICI-
LIAM DE-
VASTAT.

DXLI.

DLIIII.
NARSES
GOTHOS
IN SICI-
LIA EX-
TINGUIT.

statimque nulla re memorabili gesta abisset) postquam hostium vires vidit afflictio- A
res, non Syracusas modo liberavit obsidione: sed Gothos etiam per partes adortus;
qui opidatim, praesidij causa. in tota insula dispersi erant, facile debellavit, & re-
gnum Iustiniano restituit. tandem post Totila interitum & varios bellorum motus
reliquae Gothorum a Narsete altero Iustiniani duce eorum rege Theia in praelio
occiso, oppressae sunt; postquam a Theoderico Italia & Sicilia Gothorum imperio
LXI. annis occupata fuerat. & Sicilia Graecorum auspicijs administrata est.

DE SARACENIS.

AN. A CHR.
N. DCXIII.

MAHVME-
THES APO-
STATA.
DCXXXII.

SARACE-
NI SICI-
LIAM DE-
POPVLAN-
TVR.

OLYMPIVS
EXARCHVS
CVM CLAS-
SE IN SI-
CILIAM
MISSVS.

DCL.

THEODORVS
EXARCHVS
ITERVM.
DCLIIII.

SARACE-
NIS SICI-
LIAM ITE-
RVM INVA-
DVNT.

SARACENI qui nomen suum a Sara, Abrahami vxore repetebant, sedes in
Arabia felici sibi delegerant: gens ea vsque ad Heraclij imperium obscura; tunc
quidem fines suos egressa cum Arabibus atque alijs qui ipsis circumfusae erant, B
nationibus confusa, in multitudinem infinitam excreuit. Anno namque salutis no-
strae sexcentesimo & decimoquarto quum Heraclius Augustus superato Cosrohe
Persarum rege; Africam, Aegyptum, Suriam, Mesopotamiam, & quidquid fuerat a
Persis occupatum Romano imperio recuperasset, sola Arabia in armis erat. Cuius
motus magnum toto orbi incendium, belli & religionis saeuissimas faces accendit, &
maximum malorum seminarium; quo magna mortalium, & orbis habitati pars ex ve-
ritatis luce in densas opinionum & errorum nebulas praecipitata est eius impietatis
caput & fons Mahumethes fuit, dubium Arabs an Persa: vtrumque enim traditur.
Ceterum quum is anno Christi sexcentesimo & tricesimo secundo, mortuus & Me-
cha sepultus esset: eiusque auspicijs Saraceni Asiam occupassent: Europam quoque
inuadere ausi primo Rhodum petiuere; mox Colossum aeneam Solis statuam LXX.
cubitum altitudine, terrae motu primum euersam, depraedati sunt, inde Aegaeo C
mari latrocinij vexato & Cycladibus direptis, in Siciliam proeecti, litorales eiusdem
oras primum populantur, mox vt neminem obsistere vident, in mediterranea excur-
runt, ferro & igne multiplicique clade insulam affligunt. qua cognita Constans Au-
gustus, Olympium Exarchum cum classe contra eos misit; qui tam atroci pugna
praelioque nauali cum Saracenis congressus scribitur, vt propior victo quam victori
hostibus tandem superatis, & insula liberata, paucis post diebus tantis laboribus fra-
ctus e viuis excesserit. Constans inde Augustus quum Romae benigne admodum
exceptus, eandem opibus ac preciosissimis quibusque signis spoliasset, Neapolin pri-
mo, inde in Siciliam transfretauit. substitisque Syracusis quoque tributum quod Ita-
liae, Siciliae, ceterisque insulis prouincijsque ex libito non ex veteri formula impera-
uerat, coegisset. quod tanta acerbitate per sexennium exactum est, vt non solum mul-
ti fortunis, sed liberis etiam & vxoribus spoliati sint; qui a parentum aut maritorum
obseruatorum amplexibus, ad seruitutem auellebantur. Sed Constans breui sce- D
lerum suorum ultionem expertus est, dum namque mollius & solutius inter suos ver-
satur, feruenti balneo vaporeque ex Mezentij siue Magnentij (variat enim apud scri-
ptores nomen) insidijs suffocatus est. Hic Magnentius ordinum ductor sub Hera-
clio imperatore fuerat, & imperium scelere suo affectabat. cuius motus statim Theo-
dorus Exarchus, vndique coacto milite oppressit. variat in hac parte scriptorum au-
toritas, sunt qui Constantinum vt patris mortem vlisceretur, sibi que vindicaret ar-
mis imperium, cum classe in Siciliam venisse tradant: alijs placet; eum metu paterni
casus domi mansisse, ita vt Saraceni comparata classe, Siciliam nouis motibus agita-
tam aggressi sint: Syracusas quae nullo praesidio tenebantur subita vi adorti ceperint,
& quia ibi tuto haerere, nondum confirmatis opibus, non poterant, ob Italiae & Africae
quae iam ipsis bellum moliebatur propinquitatem; omnia caede promiscua prosterunt
Romanae

- A** Romanæ vrbs ornamenta, huc vt memorauimus a Constante congesta; omnemque Syracusanorum gazam in naues componūt, prædaque amplissima ditati AEGYPTUM reperunt. Sunt tamen alij qui scribant, quod propius ad veritatem accedere videtur; a Constantino cuncta, quæ pater Romanis ademerat, oppresso patris sui percussore Magnentio Constantinopolin transportata: Barbaro, autem post Magnentij cædem insulam inuasisse. Ceterum ne ordinem feriemque rerum deinceps gestarum vsque ad Siciliam a Saracenis occupatam abrumpamus, pauca de Orientis & mox Occidentis Imperatoribus adijciemus. Constantino Iustinianus filius eius nominis secundus successit; sequuntur inde principes; ita vt sequens præcedenti exsilium aut excidium intentaret. Leone autem Isanco imperante Sicilia sergij præfecti opera ab Imperatore desciuit; sed ab eodem iterum mox in potestatem redacta est. Post hæc quum Pipinus Francorum Rex Stephani secundi Pontificis rogatu, Aistulphum
- B** Longobardorum regem Romanis rebus infectum domuisset; & paullo post Carolus eius filius, cui rerum gestarum magnitudo Magni cognomentum peperit, desiderium Aistulfi filium, Hadriano pontifice petente debellatum captumque cum suis in Galliam misit. Mox quum Carolus Leonem tertium Romanorum Pontificem a populo & proceribus Romæ expulsam, armis reduxisset; a Pontifice Imperator & Augustus salutatus est: atque ita Occidenti summa Imperij dignitas, quæ trecentis ex triginta annis in Thraciam translata fuerat, restituta est. Carolus pacem ab Irene imperatrice ante præscriptam cum Nicephoro eodem fœdere, iisdemque legibus confirmat; ita diuiso imperio, vt Sicilia cum Calabria & Apulia Nicephoro: reliqua Italiæ pars Carolo cederet. Per id tempus, (annus a Christo nato octingentesimus agebatur) Saraceni AEGYPTO, AFRICA, SURIA & HISPANIA potiebantur, contra quos Carolus multa præclare gessit. post mortem Nicephori Sicilia Stauratio; inde Michaëli Curopalato; & eius filio Theophilacto; mox Leoni Armenio Michaëlique Balbo Constantinopolitanis imperatoribus paruit. eo imperante Saraceni qui
- C** Africam occupant, cum classe Siciliam inuadunt, & omnia ferunt aguntque; mox & Panormum & aliquot opida per vim capiunt. Siculis ea clade oppressis, Bonifacius Corsicæ Comes cum Etruscorum auxilijs saluti fuit; is quum in Africam exercitum exposuisset inter Vtricam & Carthaginem Saracenos aggressus, magno prælio fudit, & ter acie congressos vicit & profligauit; ita vt Saraceni tot cladibus e Sicilia detracti; ad suorum auxilium relicta Panormo, ceterisque insulæ locis in Africam reuocati sint. Liberata Bonifacij stratagemate & virtute Sicilia, Michaël Imperator in eam Præfectum cum magno militum præsidio Euphemium; cui legatum Exarchum adiunxit, transmisit. Saraceni interea classem duce Sabba expediunt. contra quos Michaël classem, ductore Theophilo cum sexaginta Venetorum triremibus instruxit; concurritur nauali certamine ad Crotonis litora; Theophilus captis aut deprehsis nauibus, solus fuga euasit. Sabba victor in Dalmatia opidum Austense diripit; Venetorum naues e Suria venientes cum mercibus capit; Anconam direptam incendit: prædaque ditatus in Africam reuertitur. Variant deinceps Siculorum Annales in occasionis enarratione. qua Arabes siue Saraceni in Siciliam a Michaëlis Augusti Præfectus euocati, eandem C C X X. ferme annis intoleranda feruitute oppræsserunt. sunt qui Georgij Maniacis perfidiæ hoc imputent; causam aut fabulam affingunt. eum rerum nouarum studio captum Siciliam quam ex Michaëlis imperio administrabat, occupasse. pecuniam suo nomine & imagine signasse. Michaëlem, vt scelus Georgij vlceretur, cum vxore sua fallax consilium & dolum communicat. mortuum Imperatorem ex subito morbo euulgatur; Augustam, quasi ad secundas aspiraret nuptias, præferre cunctis Maniacem; huc per legatos ad matrimonium sollicitare: eundem hac occasione oblata accensum, tamen frau-

DCCXXXVII.

DCCCLII.

DCCC.

DCCCXXI.

PANORMVS
A SARACENIS
CAPTA.EUPHEMIUS
VS SICILIAE
PRÆFACTVS.

dem subesse veritum, filium insulae cum arcanis mandatis praefecisse: mox ipsum ut in Palatium Constantinopoli peruenerat, comprehensum & capitis supplicio perfidiae poenas luisse filium intellecta patris calamitate, Siciliam, ut in mandatis habebat, Saracenorum regi in clientelam tradidisse. Ceterum ut in ea enarratione multa admodum infarciuntur; quae ut fabulosa labefactari possint; ita etiam a temporum ratione & euentuum ordine infirmantur. Maniachem namque Siciliae praefecisse & sub Constantini Monomachi imperio multis post annis floruisse; & Saracenos magna Siciliae parte expulisse veterum monumentis testatum est, propius vero est, quod Ioannes Cuiuspalates Graecus auctor tradit; Euphemium Michaelis in Sicilia Praefectum, audaci scelere vestalem ad libidinem suam e loco sacro rapuisse: atque quum eius fratres germani de virginis incestu Euphemium apud Exarchum accusassent; ille & Euphemij potentiam & iram veritus querelas neglexit. Fratres ad Michaellem profecti incestuosum criminabantur, decernit Imperator Exarcho ut Euphemium in potestatem redactum, naribus truncatis extremo supplicio afficiat, Euphemius ijs cognitis, cum militibus contra imperatorem conspirat. Exarchus vim metuens e Sicilia excedit; Euphemius Rex salutatur; & regnum sibi paucis admodum obstantibus vindicat. mox etiam, ne qua vis externa ipsum percellere possit, amicitiam & foedus cum Saracenis, qui tunc Caruenum tenebant; & cum Abrahamo ipsorum rege coniungit. Abrahamus classem cum XL. M. in Siciliam, praefecto ijs Alcamo strenuo viro mittit; is quum ad Mazaræ emporium appulisset, classem, ut spem reditus suis praecideret, nisi virtute eum sibi aperirent, combussisse scribitur: & Selinontinos expugnasse, captiuos ut Siculis metum incuteret, in ahenis coxisse. Mox Saracenis plurima deduntur opida; Alcamus ut & praesidio & loco sese contra vim hostium muniret; in edito & praerupto monte Alcamum arcem & opidum condidit, atque quum ille a Siculis obsideretur, Abrahamus alium exercitum; cui Ased Benforat praefecit in Siciliam misit; cuius opera & Alcamus obsidione liberatur; & ceterae vrbes Saracenorum imperium accipiunt, Euphemius interea Syracusas, diademate & regio ornata insignis, ingreditur. eundem fratres Vestalis quam diximus inter colloquendum impetu facto obtruncant, caputque palo praefixum circumfertur, & ad Michaellem imperatorem Constantinopolin transmittitur. Saraceni Sicilia, exceptis Syracusis & Tauromenio potiuntur. Messanam magno labore, & dimidiam tantum; ita ut Christiani altera vrbis parte, suis legibus & iure agrisque vterentur; ipsi reliquam incolerent, ad pacis condiciones coegerunt, atque ut antea insula ab Heraclij tempore graecis litteris, ac gymnasijs, templisque Graecanico ritu constructis ornata fuerat: ita deinceps Mahumetana impuritate profanata; multaque aedificia & fornices latericia Saracenicæ imperitia & ruditate erecta sunt. Administrabatur prouincia per quinque Praefectos; quorum praecipuus Raxi dictus Messanae praetorium habebat; eiusque Praefectura ad Tauromenium vsque secundum Ionici maris, ad Tyndarida secundum Etrusci maris litora extendebatur. huic quatuor reliqui parebant. quorum vnus Cataniae; alter Syracusis; tertius Drepano; quartus Panormo praerat. Sergius Pontifex Maximus ut Saracenos Sicilia depelleret Ludouicum secundum Imperatorem obtestatus, responsum accepit, eam belli prouinciam Michaeli esse relinquendam; Michael, quum Theophilum filium misisset, is clade accepta, victus Constantinopolim rediit. Michaelle inde patre defuncto Theophilus imperium accepit; qui quum bis cum Saracenis in Asia infeliciter pugnasset, morbo extinctus est; cui Michael cum Theodora matre successit; isque ut imperio solus potiretur, Theodoram coenobio inclusit; Basiliumque Macedonem sibi in regni socium cooptauit qui ut nulla fides regni socijs esse, & ius imperij causâ violari solet; Michaelle postquam cum Theodora matre annos XIII. & solus XI. imperasset, obtruncat. Basilium imperij

EUPHEMI-
VS SICI-
LIAE REX
SALVTA-
TVS.

ABRAHAM
SARACE-
NORVM
REX.

ALCAMVS
PRAEF.

SELINOS
A SARA-
CENIS
CAPTA.

ALCAMVS
CONDITA.

ASED BEN
FORAT
PRAEF.

SARACE-
NI SICI-
LIAM OC-
CVPANT.

DCCCXXIX.

MESSANA
A SARA-
CENIS
CAPTA.

SICILIA
IN QVINO
PRAEFE-
CTVRAS
DIVISA.

AN. DCCC
XXI.

DCCCLVI.

A imperij successor cum Imperatore & cum Pontifice Romano fœdus percussit: classem præfecto Niceta instruxit: qui circa Peloponesum & Apuliam Saracenos aliquoties nauali prælio tregit. Saraceni ut Syraculis potirentur classem, quæ agros popularetur mittunt; contra quos Basilius, naues armamentis & nautico instrumêto instructas duce Hadriano in Siciliam nauigare iussit. Interim dum Hadrianus in Peloponneso cunctatur; Syracusani a Saracenis obsidione vrgentur & acerrimè oppugnantur. caditque telo tormentario percussus Hocobus Saracenorū præfectus. crescit Syracusij ex ea Hocobi cade animus & pertinacia; sed Saraceni & viribus & numero potiores magno impetu in urbem, perruptis magna vi portis irruunt, mox etiã classe in portum subducta; vrbs a Saracenis diripitur; & ferro ignique euastatur. Sed adhuc Hadrianus apud Hieracium portumotio & voluptatibus indulgebat; intellecta que (siue per malos ut fertur genios) siue, quacunque alia ratione, Syracusarum clade Constanti-
B nopolin confugit; eundem Basilius quia in officio cessarat, virgis casum in exsilium relegauit. iamque Sicilia Saraceni præter Tauromenium potiti; etiam Calabriam & Apuliam prædationibus vastant; & Panormum sibi sedem deligunt. Ceterum quum Basilius Stephanum quoque Mazentium cum classe contra Saracenos cum imperio misisset, ille Imperatoris sui mandata oblitus, inque Venerem & voluptates solutus, reuocatur; succedit Nicephorus Phocas, qui Saracenos Italia expulit, & vrbes aliquot recepit; hostesque ut se intra Siciliam continerent, coercuit. Tum quies Italiae successit vsque ad Constantinum Leonis filium, & Basilij nepotem. Leone autem cognomento Porphyrogeneto regnante Saraceni magna vi Tauromenium aggressi, dura aliquamdiu obsidione circumfessum, maxima demum ciuium cade expugnarunt. Constantinus mortuo patre septennis vnã cum matre Zoe & Alexandro patruo Imperium suscepit. & Saraceni rursus Italiam populantur. Imperator etiam a Bulgaris vexatus, per Eustathium pacem cum Saracenis qui Siciliam occupant fecit; vectigalẽque se xx. m. aureis quotannis fore sponõdit. Interea Simeon Bulgarorum princeps & Fatlus Saracenorū in Africa Rex, contra Imperatorem res novas moluntur; quorum legati iuxta Calabriam intercepti & ad Constantinum VIII. Augustum missi sunt; is Bulgaros in carcerem condi iussit; Saracenos incolumes & muneribus etiam ornatos ad Fatlum transmisit. Fatlus animi magnitudinem in hoste admiratus, eidem dimidium vectigalium remittit; & eius amicitiam colit. Fatlo defuncto Bulchar Saracenus rex in Sicilia successit; is Gracos Calabria & Apulia eiecit; & magnam Graciam ad Garganum vsque montem in potestatem redegit. Constantinus tanto eius successu consternatus; per Ioannem Aficretum pacem cum Saraceno fecit. Sed quum fœderis percussi tempus conuersum esset, Saraceni que Calabriam nouo bello affligerent; Constantinus classem cum Carbea & Morleone præfectis, & exercitum duce Mariano Argo iisdem opponit; Saraceni tanto apparatu consternati; & naufragio etiam perturbati, pacem iisdem quibus antea legibus cum Gracis componunt; atque ab eodem tempore res in Sicilia vsque ad Nicephorum Phocam quiete. Phocas autem imperio potitus Manicellum Leonis fratris sui ex pellice filium cum classe in Siciliam misit; qui ætatis imperitia; & vitijs obrutus; a Saracenis in locis asperis & impeditis victus & profligatus est. Phoca interfecto Basilius successit; is præfecto Oreste eunucho classem contra Saracenos instruxit; sed quum is senio consumtus anno ætatis LXXII. antequã magni aliquid gereretur, fatis concessit; fratre suũ Constantinum habuit successorem; cuius auspicijs Orestes quũ bellum administraret, Saracenorũ fraude per indutias deceptus, magna cũ clade e Sicilia expulsus est, felicioribus inde auspicijs per Nicephorũ Carentẽ, Romani Argyropoli (qui gener Constantini ex Zoe eius filia, in imperiũ socero subrogatus erat) legatum contra Saracenos in Gracia & circa Cyclades insulas pugnatum est, victoriã breuis æui admodum Argyro-
 b 3 polus

DCCCLXVI.

HOCOBVS
SARACENORVM
PRÆFECTVS.SYRACUSANI
A SARACENIS
CAPTI.TAUROMENIUM
A SARACENIS
CAPTUM.
DCCCLXXXII
DCCCXVIII.FATLVS
SARACENORVM
IN AFRICA
REX.
DCCCCLIX.BULCHAR
SARACENORVM
IN SICILIA
REX.
DCCCCLXII.DCCCLXXXIII
MANICELLVS
CUM CLASSE
IN SICILIAM
MISSVS.
DCCCLXXXVII

M. XXIX.

M. XXXI.

M. XXXVII.

APOLLOPHARVS
SARACENORVM
IN SICILIA
REX.

APHOCAPS.

GEORGIVS
MANIACES
IN SICILIAM
MISVS.MESSANA
RECEPTA.SYRACVSAR
RECEPTAE.

polus siue Romanus (vtrouque enim nomine apud scriptores nuncupatum) vxoris suae fraude in balneo suffocatus, prosequi non potuit. Augusta Zoe Michaelē Paphlagonem sibi matrimonio iunxit; & eundem Augustum saluari fecit. atque quum Saraceni maximo cum belli apparatu iterum Græciā & Thraciam inuasissent; magnaque clade etiam a ducibus Michaelis nonnunquam repulsi essent; Michael Barbarorū magnos apparatus & potentiam veritus, per Georgium legatum ab Apollopharo Saracenorum rege pacem petit, & impetrat; & in pacis fidem Apollopharus filium suū sponte obsidem Michaeli Augusto misit; qui ab eodē inter aulæ suæ proceres cooptatus est; quibus Principum inter se officijs etiam Sicilia aliquamdiu ab externis & domesticis motibus quieuit, donec Saracenorum fratrum discordia & regni æmulatio, otium publicum intestinis bellis turbauit. Aphocaps namque Apollopharum fratrem natu maiorem ex insidijs prælio superat; Michael Imperator id precanti per legatos Apollopharo Georgium Maniacem cum imperio in subsidium mittit. Georgius iste ob nobilitatē, patre namque Gudelio patricio natus erat, & militares artes clarus habebatur. Interim dum in itinere Georgius est, Apollopharus euocato ex Africa subsidio Aphocapsē pugna profligat, & Siciliam recuperat; & vt tanti rerum motus componerentur inter fratres, per amicorum fidem discordijs sopitis, pax sequuta est. Georgius autem vt intellexit Apollopharum in cuius subsidium veniebat, cum fratre pacem fecisse, ex socio hostis eius efficitur; Italiaeque Principum amicitiam ambire cœpit. Florebant eo sæculo in Italia Nortmanni principes, ob rerum gestarum gloriam commēdati Guilielmus Ferrobrachus; & Robertus Guiscardus, quos sibi fœdere Maniaces, vt Saracenos facilius Sicilia expelleret, coniungit. copijsque collectis Nortmanni & Græci insulam inuadunt; Messanam quæ barbaros vbi externa auxilia ostendebantur eiecerat, recipiunt: profligati Saraceni fuga Syracusas petunt, Guilielmus hostium ducē Arcadium singulari pugna congredi ausum trucidat; & eius copias fundit; & Syracusæ eiecto Barbarorum præsidio recipiuntur. Apollopharus cum fratre Aphocapsē vt Siciliam tuerentur, contractis vndique militibus, contra Maniacem victorem mouent; acieque vincuntur; vt nonnullis placet Maniaci virtute; quamuis sint qui Guilielmi in re militari peritiæ eam victoriā adscribere malint. Maniaces hoste profligato quum late victricia signa circumferret, XIII. vrbes intra breue temporis spatium expugnasse traditur. Prosperum vsque adeo rerum successum Maniaci aut avaritia aut inuidia interrupisse creditur: nam quum neglectis (quorum virtute res bene gesta erat) Nortmannis prædam præfecturæque Græcis tantum & suæ gentis militibus, non in commune vt conuenerat distribueret; auersio animorum & discordia suborta est; & inter altercandum quum Arduinus qui ordines apud Nortmannos Principes ducebat, liberius de iniuria conquestus; iurgiis & verberibus a Maniace violatus esset; altius ea in Guilielmi animum penetrauere; qui communicato defectionis consilio cum fratribus, tempus & occasionem captabat. missusque cum suis & fratrum copijs ad hibernandum in Apulia eandem eiectis Græcis occupat, & imperio suo adiungit, Maniacem cum magno exercitu contra se venientem, acie victum retro in Siciliam fugere cogit. Saraceni interea ex Africa nouis copijs aucti, iuxta Trainam castris positus; a Maniace, altero quam Siciliā receperat anno, acie victi sunt; eo in prælio quinquaginta hostium milia cecidisse; ducem fuga vitæ suæ consuluisse scribitur. Maniaces quod is incolimus euasisset, Stephanum Augusti sororium clasique præfectum, negligentia criminatus, conuicijs & verberibus violauit. Stephanus litteris ad Ioannem Augusti fratrem scriptis vt se vlsceretur, Maniacem prodicionis insimulat; qua calumnia effectus, vt Maniaces a Michaelē Augusto euocatus in carcerem conderetur; & ipse cum Basilio eunucho Sicilia præferetur, qui per ignauiam, a Saracenis superati & ex insula eiecti sunt; iamque iterum Sicilia sub Barbarorum dominatione, excepta Messana seruebat. quum

Abat. quum hostes contra Messanam maximis vndique copiis contractis mouent & arctissima obsidione urbem premunt. Præerat vrbi Catacalonus Armenius, rei militaris peritissimus. Is vt hosti securitatem aueret, metum simulans sese intra mœnia continuit; mox barbaros die festo & epulis & vino sepultos, subita eruptione trucidat; ceteros qui arma ceperant profligat; Apollopharum ipsorum regem cum xxx m. cecidisse scribunt. Dum hæc in Sicilia geruntur Zoe Augusta post mortem mariti Maniacem è carcere liberat, & in Italiam contra Nortmannos omnia populantes ducem cum copiis misit, qui vt prouinciam armis pacauit; sic iterum domesticis odiis capitaliter petitus sibi & armis & virtute salutem quaesuit; Pardum namque Constantini Monomachi auspiciis contra se missum aggreditur, & acie superatum interficit. hinc Imperator a militibus salutat Epirum, nequidquam pacis condiciones offerente Constantino occupat. Ob quæ Imperator Stephanum Sebastophorum cum legionibus contra Maniacem mouere iubet; victus magna clade apud Ostrobium Epiri urbem Maniaces, confoditur. Interea dum diuersis orbis partibus ciuili bello imperium Orientis conuellitur; Saraceni, copiis ex Africa euocatis, Messanam diuturna obsidione fractam expugnant; inque urbem ferro flammaque satiuunt. Hactenus itaq; Sicilia sub Orientis Imperatoribus, tot belli cladibus, miserè affecta; modo Græcorum; modo Barbarorum armis obnoxia & prædis lacerata; tandem Nortmannorum auspiciis ab vtrorumque crudelitate liberata est.

APOLLO
PHARVS
REX IN
PROELIO
OCCISVS.
M. XLIIII.

MXLIX.
MESSANA
A SARACENIS ITERVM CAPTA.

DE NORTMANNIS.

ANNVS iam erat a Christo nato millesimus & quinquagesimus septimus quum rebus in Sicilia, inde in Apulia prosperè gestis; Saracenis subactis; Græcis ex Italia ob dominandi impotentiam depulsis; Robertus Guiscardus, & Rogerius fratres Nortmanni rerum in Apulia & Calabria potirentur, atque quum Rogerij virtus & olim in Sicilia rerum gestarum gloria omnium oculos animosque conuertisset; mouit etiam & trium Mamertinorum cogitationem, vt patria tam dura Barbarorum seruitute oppressa remedium aliquod ex propinquo sperarent, factaque conspiratione & communicato cum fidissimis consilio, ipsi ad Rogerium qui tunc Mileti in Calabria erat, legationem suscipiunt, benignèque auditi; Pontificis etiam Nicolai II. sanctione auxilium a Rogerio impetrant; qui fide data acceptaque eos in spem mentemque meliorem erectos dimittit: copiasque ad expeditionem quam potest occultissimè parat. legati ad suos reuersi, arcanis consiliis omnia in Rogerij aduentum vt conuenerat, præparant. Rogerius è Rhegio cum xxvi. nauibus soluens, ad Messanæ litora centurias militum vndecim & ducetos equites quibus Godefridum fratrem præfecit, exponit; & ad mœnia ducere iubet: ipse cum classe portum subire cœpit.

DSaraceni subito & inopinato hostium impetu torpescentes, quum etiam armatos in sese intra mœnia Mamertinos irruere; portasque vt auxilia admitterent refringere viderent: vndique accipit. malo circumuenti ad interuentionem trucidantur; non paucis saluti fuit Rogerij clementia, qui per præconem ijs incolumitatem promittebat; qui **CHRISTVM SERVATOREM**, è iurata Mahumetis impietate profiterentur. Messana ad eum modum recepta, Rogerius fratrem suum Robertum natu maximum in Siciliam, vt communibus auspiciis eam liberarent, euocasse scribitur. Nortmanni fratres Messana præsidio munita, in mediterranea cum copijs mouent; Romettam deditione capiunt; inde Centuripinos obsidione cingunt; sed a præsidiarijs repulsi, quia nunciabatur Belcabutum Saracenum cum xviii. exercitu contra se mouere; sub Enna positis castris confederunt: mox ex itinere cum Barbaris congressi, eosdem prælio caesis decem millibus profligant: inde diuisis copijs Robertus Ennam obsidet; Rogerius in

AN. A CHR.
N. M. LVII.

M. LVIII.

M. LX.
MESSANA
ITERVM
RECEPTA.
NORTMAN
NORVM
CVM SARACENIS
PROELIO
LIVM.
ET VICTORIA.

ruius in Agrigentorum agros irrumpit, & omnia ferro flammisque populatus, cum **A** magno captiuorum numero, & pecorum præda ad fratrem reflexit. qui quum frustra aliquoties Ennam tentasset; ambo Messanam in hyberna profecti, Robertus in Italiam traiecit. Oritur interea dissidium ingens inter Robertum & Rogerium: Rogerius enim mediam Calabriae partem, quia non dabatur, ut conuenerat, armis repetebat: mox acie congressi fratres, Rogerius victor, Hieracium deditione accipit: Robertus Hieracium obsidet; atque a Basilio familiari intra mœnia receptus, parum abfuit quin ciuium seditione oppressus & trucidatus sit; obtinuit, ut in magistratum potestate esset, quousque frater eius Rogerius de ipso statuisset. Rogerius clade fratris sui intellecta in commiserationem vertitur; & ad eius salutem properat, mutuisque amplexibus molliti fratres pacem faciunt. Rogerius pacatis in Italia rebus, in Siciliam reuersus dum Nicosiam haud procul ab Argyra situm opidum oppugnat, nuncium accipit Traianenses præsidio eius eiectione arma sumfisse. Itaque citatum **B** agmen eo rapit ut Græcos in ipso conatu opprimeret. Ceterum quum hoc frustra esset quia Græci vrbis partem, quam occupauerant vallo & præsidijs munierant, statim ab quinque Græcorum millibus a tergo circumfidetur, & omni commeatuum commercio intercluditur. Rogerius ut armis omnia experiretur, in Græcos toto impetu & citatis equis inuectus magnam stragem edidit; ceterum equo ipsius ab hoste confosso prostratus; mox gladio in circumfufos irruens viam sibi ad suos aperuit; & inter hostium castra, & vrbis præsidium quatuor mensibus confedit. Græci quia Nortmannos angustia rei frumentariae & iniquitate loci interclusos sedendo opprimi posse confidebant, in otium & negligentiam prolapsi, inque vinum epulasque proclines, Nortmannorum vigilatia & fortitudine præoccupati profligantur, Traianaque recepta; in Perinium defectionis auctorem laqueo animaduersum est; ceterorum qui ea coniuratione tenebantur fortunæ Nortmannis in prædam datae sunt. **C** Interea quum Saraceni nouis copiis aucti in Ennensem vsque agrum excurrissent; eos inter prædandum assequitur Robertus, & magna clade fusi profligati que; triginta milium exercitum cogunt, & Ceramium obsident. Fama tenet Rogerium exigua admodum manu, ingentem hostium multitudinem non sine manifesta numinis præsentia fudisse. generoso enim equo vectum ante prima signa equitem apparuisse crucerubra insignem, quem Diuum Georgium opinabantur; eumque primam hostium aciem ceteris panico metu cõsternatis perrupisse; Nortmannosque ad pugnam præliumque acuisse scribitur. decem millia hostium eo prælio ceciderunt. & xx. m. Barbarorum qui ad prærupta & tuta sese loca ex fuga receperant, per obsidionem expugnata, casa, aut in seruitutem venundata. Post eam cladem Barbaros numquam iusta amplius acie cum Rogerio cõgressos, velitationibus, insidijs, aut populationibus qua poterant agendo ferendoque latrocinatos obseruo. Octauo demum anno Rogerius fratrem suum Robertum in auxilium euocat; qui coactis vndique viribus Panormum intra paucos dies expugnatione a fratre adiutus cepit. Nortmanni victoria clementer vsi ciuitatem in gratiam recipiunt, ciuesque libertate donant; templa a Saracenis profanata lustrari iubent; Nicodemum eius vrbis Pontificem a Barbaris eiectionem restitunt. quibus beneficijs omnium gratiam fauoremque collegerunt; & Rogerius ab Urbano II, Pontifice Maximo Comes Siciliae appellatus est. **D**

Rogerius inde Messanam propugnaculis & publicis ædificijs ornat: Sacerdotes prædijs ditatos, ad sacrorum curationes per ducentos ferè annos ob Barbarorum tyrannidem intermissas reuocat & restituit: Syracusas quadrimestri obsidione cinctas, Saracenisque frequenti pugna terra marique profligatis deditione capit. Sequenti deinde anno Agrigentum Rogerius occupat; captisque ibidem Chamuti, Saracenicis præsidij apud Enneses Præfecti, vxore liberisque, eisdem benigne & humaniter habuit.

SARACENI
A NORT-
MANNIS
ITERVM
VICTI.

MLXXI.
PANORMVS
A NORT-
MANNIS
RECEPTA.

ROGERIVS
SICILIAE
COMES AP-
PELL.

M.LXXXV.
SYRACVSAR
A NORT-
MANNIS
RECEPTAE.

AGRIGEN-
TVM A
NORTMAN-
NIS RE-
CEPTVM.

A buit. Inde cum equitibus Ennam profectus; Chamutum spe redimēdæ vxoris, pro-
lisque euocatum; equitatu circumdatum capit; vrbēque in potestatem ea calliditate
redacta; Chamutum eiurata Mahumetica impuritate, **CHRISTO SERVATORI**
cum liberis & vxore iniatum, & libertate, agris, prædijsque donatum, vt Miletum in fe-
curitate & otio reliquum vitæ degeret, commigrare fecit. Iam Sicilia in potesta-
tem redacta; & à seruitute Barbarorum liberata erat; præter Nætum & Butheram
vrbes; quæ vi capi non posse videbantur. Ceterum quum Rogerius iustitia &
liberalitate erga omnes vsus, Siculos multis sibi beneficijs demerisset; Buthera
sponte tam benigni iustique victoris clementiam sequuta sese dedit. Nætimi
etiam qui nullis armis expugnari poterant, & Barbarorum præsidio tenebantur,
supplices quoque vnà cum Saracenis Rogerio accidunt seseque & suas fortunas eius
voluntati permittunt, quos ille comiter acceptos, & Christo iniatos, in gratiam re-

ENNA A
NORTMAN-
NIS RE-
CEPTA.

BUTHERA
A NORT-
MANNIS
RECEPTA.

NÆTVM
A NORT-
MANNIS
RECEPTVM.

B cepit; ijsque Iornandum filium præfecit. Atque quum iam nihil quod in Sicilia
vinci posset, superesset: etiam ab alijs, qui adhuc Saracenorum dominatione preme-
bantur, seruitutem esse depellendam putauit. quare Melitam insulam; & mox Gau-
lon Melitæ vicinam, eiectus inde Barbaris sibi suisque posteris per arma vestigales fe-
cit. Traditur ipsum corpore firmo & procero: oris magna dignitate & egregia for-
ma fuisse. adhæc in facundia, militarique peritia, consilioque promptum & expedi-
tum: benignum præterea, comem & erga omnes liberalem fuisse; magnoque sui
desiderio relicto, cum grata nominis sui ad posteritatem memoria excelsisse filijs so-
lum Simone & Rogerio, quos Adelanda Hierosolymorum Regina procreauerat su-
perstitibus. Simon patri successit, qui quum breui admodum tempore super vi-
xisset: Rogerium fratrem in Sicilia & Calabria Comitatu successorem habuit. Is
ad maiora aspirans; quum etiam patruelis sui proles varijs casibus extincta esset; ex
eorum morte etiam Apuliæ principatu auctus, regium diadema affectat: & vtriusque

MELITA
A NORT-
MANNIS
RECEPTA.

ROGERIUS
COMES MO-
RITVR.

AN. A CHR.
N. MCII.

SIMON SI-
CILIÆ CO-
MES MO-
RITVR.

AN. A CHR.
N. MCX.

ROGERIUS
I. VTRIVSQ;
SICILIAE
REX AP-
PELLATVS.

MCXXX.

C Sicilia Rex; (iam enim Neapolis, Apuliæ & Calabriae regnum sub Sicilia nomine cō-
prehensum erit,) siue regnorum cis & vltra Pharam Rex ab Innocentio secundo,
Pontifice Maximo appellatus est: & Panormi insignia regia, coronamque accepit.
Varia hic & maxima bella gessit. Quum in Africam arma transtulisset, rebus con-
tra Arabes prospere gestis; Tripoli, Aphrodisio, Siphacio, Capisioque opidis in po-
testatem redactis, Tunetanum regem ad pacis leges coëgit. Inde in Suria contra
Saracenos Ludouico Francorum regi adfuit; Græcia contra Emanuëlem Augustum
& contra Venetos Emanuëli suppetias ferentes, arma tulit. in vtraque expeditione,
terra marique victorem multa non solum præclare, sed & fortiter etiam gessit. Do-
mum inde reuersus Cephalædum, quod Barbari prostrauerant, instaurauit; ibi &
CHRISTO SERVATORI amplissimum templum, in victoriae siue monumentum
exstruxit. Scribitur fuisse corpore pleno & procero, robustoq;: vultu asperiore, voce

ROGERIUS
REX MO-
RITVR.

MCII.

D obtusa; publicè seuerum; priuatim humanum & comem: barbaris terrori, suis amo-
ri, iustitiæque laude omnibus cōmendatus erat moritur anno ætatis LIX; Guilielmo
filio solum ex tribus, quos progenuerat, superstite. nam Rogerium Apuliæ ducem;
Alphonsum Capuæ Principem ambos adhuc florentis ætatis amiserat. de Rogerio
Apuliæ duce traditur; eum, ingenuæ puellæ & ex Comitum familia oriundæ fornya
captum, vsque adeo in amorem proiectum fuisse; vt a patre rege, quo salutem Rogerij,
iam in desperationem prolabantis consultum esset, legitimas cum eadem impetrarit
nuptias: exque eo coniugio Tancredum, qui Guilielmo bono successit; & Constam-
tiam procreatos. Constantiam virginum Vestalium ordini auus Rogerius Panor-
mi adscripsit: eamque postea legibus solutam Celestinus III. Pontifex Max. Henrico
Sueuo Augusto vnà cum Sicilia vtriusque regno collocauit. Sed hæc loco suo
memorabimus. A Rogerij patris vt iustissimi ita & laudatissimi Principis virtute

GVILIEL-
MVS VTRI-
VSQ; SICI-
LIÆ RE.

Guilielmus filius, quem pater adhuc viuis successorem sibi cooptauerat, in tyrannum **A** degenerasse traditur; Primoresque regni fide & probitate commendatos partim ex-filio afflixisse, partim necasse, si contra Maione quodam Barense, qui ob morum similitudinem in eius familiaritatem obrepserat, homine obscuro; & in auaritiam atque libidinem profuso, ut intimo & necessario usum. qui proceribus ceteris, exitium apud credulas regis aures & suspicacem animum molitus; etiam vacuo ab amicis rege, eadem perfidia regnum affectabat. Deuinctoque sibi in consiliorum necessitudinem Hugone Panormi Praefule, placuit euerso per calumniam Lorotelli Comite Roberto, qui potentia sua ipsorum conatus fracturus metuebatur; regiae proles tutelam affectare; & sub eius praetextu ius regni intrudere. Quorum praua consilia Roberti sagacitate & prudentia; etiam si multi proceres ipsorum artibus & delationibus euersi essent, impedita sunt. Posthac dissidio inter Maionem & Hugonem factionum istarum capita, ob ambitionem oborto; Matthaeus Bonellus, qui Maionis affinitatem, de- **B** spon sata sibi filia, varijs actibus prensare videbatur; ob eam causam familiariter admittus, Maionem ex insidijs incautum opprimit & fuga elabatur. Maionis cadauer omni ludibriorum genere a populo plebeque vexatum est. Rex ob eiusdem eadem ira incensus, pacari nullis rationibus potuisset, nisi regia insignia inter Maionis thesauros reperta, concepti sceleris argumenta fuissent. Bonellus in gratiam regis, quia hostem & insidiatorem regiae securitatis, & publici otij perturbatorem, occiderat, recipitur. Ceterum paullo post quum Bonelli potentiam ut nimiam regi ad omnia formidoloso suspectam, factio Maionana reddidisset; scelerisque inuidiam detorquendo mollissent; Bonello Rex amicitiam & familiaritatem renunciauit. Is veritus ne noua factionum conspiratione, & regis credulitate otium publicum perturbaretur; vna cum optimatibus & proceribus pro libertate coniurat, placuit, regem in potestatem procerum esse redigendum; factionem Maioniam opprimendam & delendam; **C** proles regias, & regni curam in agnatorum & gentiliu tutelam, quoad regiam ipsa administrationem obire possent tradendos. Capto inde tempore coniurati, Ga-uaretto praefidij regij Tribuno muneribus corrupto, (neglectis etiam Bonelli mandatis; qui nihil ante reditum suum & rebus bene compositis tentandum monuerat) veriti si cunctarentur ulterius, ne res iam cum multis communicata per indicium ad regis aures penetraret, arcem occupant; regem captum in carcerem detrudunt; regias gazas, & instrumenta domestica diripiunt; in muliebrem sexum stupro & libidine grassantur. Dehinc Regis primogenitum Rogerium, equo impositum, & per urbem regia pompa deductum, regem saustis acclamationibus salutant. sed populo ut in Rogerij verba iuraret persuaderi non potuit. atque quum post triduum ut conuenerat Bonellus non appareret, vulgus ut semper ad omnia mobile, ad miserationem fleatur: Regem paucorum scelere oppressum, ad libertatem ut ipsis redderetur, commota seditione & magno cum furore reposcunt. In eo tumultu, Rogerius magna spei puer, quum **D** caput e fenestra incautijs, ut prospectaret exseruisset, sagitta circa oculum percussus, paullo post exspirauit. Urgent inde Panormitani in regia obsessos coniuratos & regem sibi tradi petunt alioquin ipsis extrema minantur. Rex ex fenestra suis, squalore & pedore sordidus ostentatur. Vicit inuidiam, rei indignitas: vertitque in commiserationem regia maiestas eò miseriarum proiecta. quare violatores regis ad supplicium deponuntur. Rex libertati suae restitutus, eos qui ipsum violauerant, capitaque coniurationis fuerant, incolumes abire iussit: commotus inde tot simul aduersis rebus, & domesticis etiam insidijs anxius, animo mentisque concidit: regiamque vestem; siue dignitatis & maiestatis oblitus abiecit. Excitatus tamen inexpectato admodum motu; nunciabatur namque Bonellum cum coniuratis in proximo magnas copias habere, nouasque iterum res moliri: eò legationem misit, percunctatum, ecquid Bonellus ceteri-

GVILIEL-
MVS REX
A SICVLIS
CAPTVS.

ROGERIVS
GVILIELMI
F. OCCISVS.

SICVLO-
RVM CON-
TRA GVILIELMVM
CONIVRATIO.

A ceterique militem suis auspicijs conscriberent? quid pararent? responsum a Bonello; ipsum supplices ad se confugientes excludere non potuisse postulare, ut leges quas Rogerius Comes tulerat; Rex reipublicæ præstaret. ad ea Rex respondit, nihil metu a se vel minis impetrari posse; quod si ab armis discederetur; facilius ea quæ postulabant, impetraturos. Bonellus ubi primos conatus fefelisse videt, suorum consensu victus Panormum versus mouet, & castra tribus ab vrbe millibus metatus, confedit. Ibi que aliquamdiu neglecta rei bene gerendæ oportunitate frustra tēpus triuit; quum ciues & comæteuum inopia arctati, partium quoque studijs irrequieti; ad res nouas spectarent, incertum quo consilio obsidionem sponte soluit. Rex interea anxius, Bonellum magni spiritus virum, & caput factiosorum a perniciosis consilijs reuocandum statuit. & per legatum amicitiam ipsi offert; cuius sedulitate effectum est, ut Bonellus cum rege venia ipsi rebellionis data, in gratiam rediret: ceteri, qui in eodem crimine fuerant, in exsilium ut materia seditionum tolleretur abire iussi. Verum motus iste malè compositus, ob superbiamne regis an auariciam incertum, mox maiore cum tumultu, diuersis in locis, iterum reerudit. adhæc exsulum armis, qui societatem cum Saracenis, passim adhuc insulam sub tributo incolentibus Siciliae status turbatus est. Eius sceleris inuidiam Bonellus nulla sua culpa sed per calumniam sustinere apud regem coactus, tumultuantibus nequidquam pro eius libertate ciuibus; oculis orbatur; & corporis quoque robore neruis per incisionem abruptis, soluto; carceris deinceps squallore contabit. Rex inde in Buteram quæ defecerat mouet; & in opidum per pactationem recipitur; Hinc quum contra Apulos rebelles expeditionem rex summisset; Gaytus Martinus Eunuchus, cui se absente regni negocia aliquot commiserat oblatam sibi fratris in eo (quem memorauimus) motu cæsi, occasionem vlciscendi, amplexus; promiscua in eos quibus infensus erat cæde, Barbaricam crudelitatem exercuit; ita ut sub huius dominatione Sicilia nouam tyrannidem experiretur; donec commoti hominis sauitia Siculi, eum in ordinem cogerent. Rex demum pacatis in Italia rebus reuersus, Panormum publicis ædificijs, patrem suum Rogerium imitatus ornauit; deinde quum in alui fluorem prolapsus esset moritur. mortem eius multorum cum lætitia exceptam scribitur, tum quod reipublicæ curam iniustis semper & rapacibus harpyis commississet; tum quia iustos per calumniam opprimi aut perueriti passus esset; tum quod auaritia inexplebili, argento, auroque, factis, rudi, signato vè ciues suos per tyrannidem spoliasset; & coriū ad mercium permutationem signari iussisset; vsque adeo ut ob ea vitia etiam inuidioso nomine Malus cognominatus fuerit. Regis mortem Regina tam diu dissimulauit, quousque paratis omnibus quæ ad filij successionem necessaria erant, eadem fama & regem mortuum, & regnare Guilielmum eius filium euulgaret. Guilielmus itaque secundus annos vndecim natus patri iustis persolutis succedit; qui ob virtutem Bonus appellatus est: & imperij potestatem cum matre

D Margareta, ut pater moriens iusserat, communicauit. Is statim & morum comitate gratiaque, adhæc formæ dignitate omnium oculos in se conuertit: adhæc matris quoque eius in ciues benignitas & beneficentia, omnium animos in spem mētēque meliorem erexit. Interea tamen domus regia factionibus, ambitione & auaritia purpuratorum in partium studia diuellitur. Iis que malis intestinis labefactata est reipublica, etiam si ab externis armis pace frueretur; agrē que tandem & regis lenitate, & Regina prudentia tam graues regni motus in extremam calamitatem progressuri componuntur. Ceterum ut Guilielmus discordia purpuratorum suorum & partium studijs domi variis motibus impeditus fuit; ita multis calamitate aut aduersis rebus fratres, armis, opibus, consilio protexit. Alexandrum tertium Pontif. Rom. contra Fridericum Ahenobarbi Imperatoris, potentiam armis defendit: Andronico, qui Orientis Imperium scelere occupauerat sua ope deiecto, & domi cæso, effecit ut Isacius in eius lo-

GVILIELMVS REX
MORITVR.
M. CLXVI.

GVILIELMVS II.
VTRIVSQ;
SICILIAE
REX.

TANCRE-
DVS VTRI-
VSQ. SICI-
LIAE REX.
MCLXXXVI

MCXCIIII.

ROGERI VS
II. VTRI-
VSQ. SICI-
LIAE REX.

GYLIEL-
MVS III.
VTRI VSQ.
SICILIAE
REX.
MCXCIIII.

cum Imperator crearetur, mox laborantibus in Suria Christianis & subsidio per com-
meatum, et missis copiis saluti fuit. Posthac reuocato è Gracia ab exilio, in spem
regni Tancredo patruele suo, orbis e viuis excessit, anno aetatis suae xxxvii. Tancre-
dus Panormi Sicilia regnum varijs iterum motibus turbatum per Procerum electio-
nem accepit. Ceterum quia is ius regni, quod sibi Pontificio iure deberi Pontifex
Clemens III. ostendebat, occupauerat; et summi quoque Pontificis auctoritate con-
temta, armis Apuliam infestauerat; mortuo Clemente, Celestinus tertius ipsi æmu-
lum, qui eius contumaciam edomaret Henricum Sueuum Friderici Ahenobarbi Au-
gusti filium, imperatoremque opposuit; eidemque Henrico Constantiam Rogerij,
vt memorauimus, filiam, Tancredi sororem, quamuis virginitatis perpetuae voto ob-
stricta esset, legibus solutam, (vt ius vtriusque regni veluti dotem iam suam armis si-
bi et posteris suis vindicaret,) in vxorem dedit, ea tamen condicione vt Romano Pon-
tifici tributum certum quotannis penderet. Mors inde Tancredi ex morbo, quinto
quã regnauerat anno in ipso belli apparatu sequuta; omnia Henrico Casari proniora
ad regnum armis occupandum fecit. Aberat is interea temporis in Germania vt sibi
copias conscriberet; quã Tancredo Rogerius filius eius nominis secundus in regnum
succederet. Sed cognita Tancredi morte, coacto vndique exercitu in Italiam mouit;
& Neapolin frustra tentat; veritusque ne dum ad Neapolis obsidionem tempus se-
dendo extraheret & spes suas cunctatione corrumpere; quia vi non poterat, Ro-
gerium dolo euerit; eundem namque spe pacis deceptum, & incautum in potestas-
tem redigit, regnoque exsutum & oculis orbatum; & ne qua spes regij sanguinis
superesset, virilibus mutilatum in Germaniam relegasse & carceris squallore confe-
cisse scribitur. in eius rei narratione auctores tamen variant; ij Rogerium, quum in
regni consortium a patre adhuc viuo coopratus esset, desponsata ipsi Irene, Isaacij
imperatoris filia, paulò post fato functum fuisse tradunt. Tancredum animi dolore
& regni motibus anxium curis & angore contabuisse ipsi filiũ nomine Guilielmum
actu & artibus Sibyllæ matris suæ surrogatum, ad regnum obrepisse. Henricum
proximo inde anno armis regno Neapolitano potitum, Constantiam quoque vxo-
rem, quæ a piratis intercepta in Tancredi potestatem venerat; recepisse. Sibyllam
Tancredi viduam quæ cum Guilielmo iam rege, & tribus filiabus in arcem nulla vi
expugnabilem sese condiderat; spe pacis & pactio-
num foedere ab Henrico circum-
uentam, cum tribus filiabus in Germaniam relegasse. Guilielmum prunis ardenti-
bus oculorum vsu orbatum. vsque adeo vt isti hanc calamitẽ Guilielmũ; illi Roge-
rium subisse; & in huius an illius morte, Nortmannorum stirpem, quæ in Sicilia &
Apulia principatum per centum triginta septem annos tenuerat extinctam esse
scribant.

DE SVEVIS.

HENRICVS
SVEVVS,
AVGVSTVS
VTRI VSQ.
SICILIAE
REX.
AN. A. CHR.
N. M. CXCY.

HENRICVM Sueuum sextum eiusdem nominis Augustum tam tristibus
inijtjs, extremaque clade Nortmannorum gente deleta, regni vtriusque au-
spicia inchoasse Siculorum rerum scriptores memoriæ prodiderunt; tantæ-
que crudelitatis vicem Henrici posteris quarta inde stirpe in Conradino, vt suo loco
memorabimus, ante sæculi vnus conuersionem a Carolo Andegauenſi repositam
fuisse. addunt, Constantiam Augusti vxorem grauidam & partui vicinam Panormi
extenso in publicum tabernaculo; (quia iccirco quod quinquagesimum iam superas-
set annum infecunda vulgò credebatur) vt in matronarum præsentia, & simulati
partus & suppositij suspicionem adimeret, filium Fridericum enixam esse. Cete-
rum Henricus in aliquot qui coniurationis in ipsius caput conuicti erant, animad-
uertit;

A uertit; & paullòpost in crudelitatem quoque prolapsus in aliquot qui Tancredi partium fuisse accusabantur, nulli parcens ordini promiscuè proscriptionibus, ferro, flammisque sæuissè; & rapinis quoque fiscum suum impleuisse ab iisdem accusatur. Id tamen fatentur, ab eodem quantum humana cura prouideri potuit, Siciliae res ad tranquillitatem compositas esse. eundem vxoris dolo vt dolorem tam alta mente repositum, quem de nepote Rogerio an Guilielmo incertum; tot contumelijs lacerato conceperat, vlcisceretur veneno; alij morbo tradunt esse extinctum. moribundumque Fridericum qui tunc quintum agebat annum, & Constantiam vxorem tutela Pontificis Romani & Philippi fratris sui commendasse. Ipsum statura quidem mediocri, corpore tenni & imbecillo; oris tamen magnam præ se tulisse dignitatem describunt. prudentem adhuc facundum & aucupio deditum fuisse; & hoc genus venationis primùm ab ipsius patre Friderico Ahenobarbo in Italiam translatum testantur.

B Ceterùm quum Philippus Friderici patruus & tutor, in Germania etiam tunc ciuilibus bellis commota, abesset; Constantia virilis animi mulier interea regnum magna cura & summa cum iustitia administrabat; & Fridericus iam septennis Panormi ex more regum diadema, regumque ornatum sumsit, & faustis populi acclamationibus in regem inauguratur. eiusque mater paullòpost moriens filium Innocentij tertij Pontificis Maximi clientelæ commendat, Friderico decimum quintum agète annum Constantia Alfonsi Aragonum Regis filia Panormi nubit: Philippus interea Augustus Friderici patruus, postquam in Germania frequenter Othonem Saxoniae ducem proelio fregisset, imperiumque factionibus irrequietum composuisset; nono quam Imperator inauguratus erat anno insidijs Othonis Palatini Comitis casus est. Huic Otho quartus Saxoniae dux in imperium successit; qui Augustus ab Innocentio III. Pontif. Max. salutatus & Romæ inauguratus; Campaniam quæ ditionis Friderici erat; Flaminiam quæ Pontifici parebat, armis inuasit: atque quum ad Innocentij intercessionem id vetantis non obediret; Pontifex vt Friderici causam & ius ditionis Pontificiæ tueretur sacrosancta potestate vsus; eidem diris deuoto imperatoriam dignitatem abrogat; & Septemvirorum Senatui auctor fit, vt Fridericum Siciliae regem iam tunc vicesimum (si rectè putant Chronologi) agentem annum Cæsarem crearent, qui Othonem execratum bello prosequerentur. Fridericus eodem tempore quo se Cæsarem a Septemviratu designatum accepit, etiam filiolo recens nato cui nomen Henrico fecit, auctus animum ad tantum dignitatis fastigium suscipiendum, se suisque maioribus dignum sumsit. & dissuadentibus etiam amicis Romam profectus summo cum honore excipitur: inde Genuam, mox Papiam vsque progressus, Alpibus superatis, Othonem, Philippi Francorum regis societate adiutus proelio fractum in Saxoniam fugere coëgit. Victor inde Romam reuersus ab Honorio III. Pontifice Maximo Augustus salutatur & inauguratur, mox quum nunciaretur nonnullos Principes in Apulia res novas moliri; opida oppugnare; in Tuscia quoque arma moueri: coactis copijs eos qui arma sumserant in potestatem redactos aut supplicio punit, aut in exilium agit. Interea Saraceni qui passim adhuc in Sicilia, vt memorauimus, degebant, a Friderico fiducia locorum quæ incolebant, duce Mirabetto deficiunt. Eos Imperator magna vi aggressus superatos, ne quid deinceps moliri possent, ex ipsorum rupibus & arcibus detractos in potentia & plana transtulit; viginti millia quoque in Nuceriam Campaniæ opidum ex Saracenis colonorum deduxit; quorum deinceps virtute & armis vsi Fridericus eiusque posterum multa præclara gesserunt, in Mirabettum defectionis auctorem laqueo animaduersum scribunt. Proficiscitur inde in Germaniam Fridericus, & Henricum ex Constantia filium indicto Septemvirorum Herbipoli conuentu Cæsarem designari fecit, & ipsum sibi in collegam cooptauit. Interea odium Friderici in Pontificem Honorium quod mul-

FRIDERI-
CVS SVB-
VVS VTRI-
VSQ. SICI-
LIAE REX.
MCXC VIII.

FRIDERI-
CVS II.
AVGVSTVS.
MCCXX.

FRIDERI
CVS HIE-
ROSOLY-
MORVM
REX.
M.CCXXIX.

torum querelis & delationibus coaluerat, in manifestam simultatem erumpit; quod **A** tamen Ioannis Hierosolymorū Regis, qui rebus in Suria a Sultano profligatis, opem ab Honorio rogaturus Romam venerat, intercessione emollitum est; & odijs in gratiam Reipublicæ depositis, Fridericus ducta in vxorem Iolanta; regis profligati, vnica filia prouinciam liberandæ Suria suscepit. sed expeditionem in proximum vsque annum distulit. Nascitur interea ipsi ex Iolanta filius Conradus, dictus; eaque paulo post animi curis ob mariti in se asperitatem confecta, vt nonnulli produnt, moritur. Fridericus primo vere cōtractis vndique copijs in Cyprum vela facit, inde in Suriam nauigās Sultanum ad eas pacis leges coëgit; vt Hierosolymorum regnum, vnà cum Palæstina restitueret; fœderéque in decennium percussio sine sanguine bellum maximum confecit, & rem Christianam recreauit. Ipse verò Hierosolyma liberalibus ingressus in regem Hierosolymæ inauguratur: urbemque tot belli cladibus affectam instaurat; ades sacras restituit & nouas erigit; Nazarethum & Ioppen opida propugnaculis & præfidiario milite munit; inde Raynaldum Equitum Magistrum Suria præfecit; & rebus compositis in Apuliam sua absentia factionibus irrequietam reuertitur; & cum Gregorio I X. Pontifice (ab quo quod expeditionem sacri belli varijs tergiversationibus eludere videbatur sacris illi interdictum fuerat) in gratiam redit. Friderico Italia absente, prauo nonnullorum consilio Henricus quem in Cæsarem pater cooptauerat corruptus, ius imperij occupare conatus erat: quē Fridericus cum duobus filiis in potestatem redactum, in Calabria opido Maturano relegatum ibique in media confectum; atque Conradum fratrem eius in locum a Septemviris surrogatum tradunt. Inde quū Fridericus Pontificis Maximi auspicijs, Romanos Viterbij quā circumfederant, obsidionē solūere coëgisset, nunciatur; Siciliam magnis motibus turbatam; caput seditionis & auctorem esse Martinum Balleonem, qui etiam Friderici vitam insidijs petiturus esset. Fridericus eò citatum agmen rapit, & Messanam facile recipit, Balleonem captum exuri, in ceteros alio supplicij genere animaduerti iubet. **C** Syracusis quoque & Nicosia noxij puniti sunt. Centuripen urbem, quæ contumaciùs ab eo defecerat, magna vi expugnatam funditùs euertendam decernit; & Augustam in Orientali Chersonnensi fronte de suo nomine condi fecit. Dehinc ex Sicilia Romam cum Conrado Cæsare designato profectus a Gregorio IX. benigne exceptus est. Ceterum Pontifex nimiam iam Friderico contumaciam expertus præsertim quum socias Mediolanensium ciuitates oppugnare cœpisset, ad belli consilia conuersus, Venetos sibi fœdere iungit. Atque quum illi Apulia oras classe infestarent, Fridericus magno impetu contra Pontificem insurgens, cædibus & populationibus obuia quæque vastat, & ad stipèdiorum angustiam redactus coriacea moneata vsus, eandem auro argentoq; rebus suis iam prosperioribus permutauit. Inde Romam frustra tentat; Rauennam occupat, Beneuentum vi captum demolitur; Casinense monasterium per legatos deprædatur; armatisque copijs ad urbem denuo contendit. **D** contra Gregorius comitia procerum Ecclesiasticorum Romæ vt communibus suffragijs Friderico imperium abrogaret, indicit. Ijs terra marique Fridericus insidias facit; & per Entium filium suum Sardinia regem plurimos Ecclesiæ Purpuratos intercipit, quos in carcerem Amalphia condidit. Scriptores tradunt Gregorium Pontificem vsque adeo vbi eos interceptos cognouit, consternatum fuisse, vt præ animi angore & mœrore febri correptus, breui interierit. Gregorio Cælestinus IIII. paucorum dierum Pontifex; & huic Innocentius IIII. succedit. is nequidquam tentata pace cum Friderico per intercessionem Balduini Imperatoris Constantinopolitani, in Gallia; aduenso Rhodano Lugdunum vectus, Senatum Ecclesiasticum indicit; eoque Fridericum citari per legatos primùm, & inde per præconem iubet; qui quum ad condictum diem nō apparuisse renūciaretur; ex Senatusconsulto, Pontificia etiam

M.CCXLV.

A etiam censuræ obnoxius a sacris arcetur; & ab Imperatoria dignitate mouetur. Fridericus ira accensus Italiam bello quater, omnia incendijs ferroque vastare, Pontificiorum omnia agere ferréque. Inde in Campaniam flectens Petrum Capuanum supremum Sicilia Cancellarium conspirationis accusatum, oculorum usu orbari & in carcerem conijci iussit. quem sibi, ne tanta contumeliæ & fortunæ ludibrio superstes esset, mortem conscivisse scribitur. Tarenti interea Friderico hibernanti, nunciatur; Entium eius filium Bononiæ captum detineri. Euocatis itaque mox vndique copijs vt eum liberaret, morbo impeditus & tardatus, Idibus Decembris, anno ætatis suæ LVII. moritur. corporis mediocrem staturam ei tribuunt; vultum latum & apertum; linguarum Latinæ, Græcæ, Saracenicæ & Germanicæ magnam peritiam; in bonarum artium professores & Academiarum prouentus augendos liberalitatem & benignitatem commendant; eumque Ptolemæi de cali Conuersionibus opera in Latinum ex Barbarico sermone translatum, alijsque & sapientia & medendi arte nobiles auctores Europæ primùm ostendisse, adhæc magnis & dubijs in rebus consilio fuisse præfenti & expedito scribunt, omnésque sui sæculi Principes militari gloria vicisse. Tres habuit vxores, Primam nomine Constantiam Aragonicam gentis, & ex ea Henricum Casarem: is ex Leopoldi Austri filia Henricum, Fridericum & Conradinum procreauit. Alteram Ioannis Hierosolymorū regis filiam Iolantam; quæ ipsi Conradum Augustum; Conrado Margareta Austria Conradinum peperit. Tertiam Elizabetham Angliæ Regis sororem, ex qua Iordanus in infantia extinctus, Henricus, cui pater Siciliam legauerat, in puenitia morbo consumptus nati sunt. Ex concubinis Manfredum, qui ab vtriusque Sicilia regno malis artibus parto deiectus est; Entium Sardinia; Henricum Corsicæ reges; & Fridericum Antiochiæ Ducem genuit. Mortuo non sine veneni suspitione Friderico Augusto, Conradus Casar e Germania ad capeffendum vtriusque Sicilia regnum in Italiam profectus; a Manfredi Tarenti Principe, fratre spurio, quem pater moriens cum imperij potestate regnis, ne quid absente adhuc Conrado turbaretur, præfecerat, excipitur: & Neapolin quæ ad Pontificem defecerat, & frustra a Manfredi tentata fuerat, octauo demum mense per cuniculos, aut quod alij tradunt, fame ad imperium coëgit, urbemque multa clade deformatam, militi etiam suo diripiendam dedit. Atque quum ubique compositis exiguo quidem spatio, octo videlicet mensibus vltra biennium, regnasset, venenum ipsi dolo Manfredi per clysterem infusum esse & periisse Conradino filio, quem heredem scripserat, solùm superstitite tradunt. Ceterum quum regni Neapolitani Proceres & ciuitates absentem in Germania Conradinum negligenter; eiusque tutores & præfectos odissent; etiam si præcipua pars Conradini auspicia sequeretur; & insuper Sicilia factionibus irrequieta nutaret, Manfredus capto iam tempore, consilijs & artibus non viribus vtendum ratus, Neapolitanum & Sicilia regnum deiecto Conradino occupaturum se confidit. Placuit itaque primùm, præfecturam a Friderico moriente sibi commissam, vt Conradini adhuc in Germania absentis, imperium cum potestate administraret, exercere. moritur interea qui eius tam callidis consilijs obstinere poterat Innocentius IIII. Pontifex Maximus, & eo mortuo Pontificatus ad interregnum per biennium redijt; Manfredus occasione temporum vsus, Pontificias copias ex improviso, eductis e Nuceria Saracenis adortus, oppressas armis exsult: & Manfredoniam urbem demolita Sipunte, nouam de suo nomine, & salubriore celo sitam condidit. Posthæc quum Alexandri IIII. Pontificis armis vigeretur, ad artes suas conuersus nuncios subornat, qui Conradinum esse fato functum mentirentur; ipse vt eorum verbis fidem adstrueret, funere regali pompa deducto, luctu quoque simulato, eam personam tam dextrè egisse scribitur; vt omnibus ea imposturæ deceptis, regio deinceps habitu sumto; regem se saluari & coronari fecerit, dehinc vt etiam

MCCX.

CONRADVS
AVGVSTVS
VTRIVSQ;
SICILIAE
REX.

MCCCL.

MCCCLIII.

MANFREDVS
VTRIVSQ;
SICILIAE
REX.
MCCCLV.

etiam necessitudine & affinitate opes suas confirmaret, quum filiam haberet nu- **A**
 bilem nomine Constantiam, eam Petro, Iacobi Aragonum regis filio, qui post
 eadem Gallorum Siciliae regno potitus est, collocat: mox Siciliam ad noui regis im-
 perium tumultuantem in potestatem redegit: & Messanae primùm receptus, & Rex
 a populo salutatus, Panormum proficiscitur, & a regni Proceribus corona regia redi-
 mitur. Siciliaeque rebus ita compositis, auspicijs Urbani IIII. Pontificis tamquam Ec-
 clesiae hostis euertitur: qui misso ad Ludouicum Francorum regem Legato, eiusdem
 fratri, Carolo Andeuagensium Duci, vtriusque Siciliae regnum ex Pontificia auctori-
 tate offert. Carolus suorum consilijs impulsus & opibus adiutus, omnia ad tantam
 exspectationem moliri cœpit. Interea & Manfredus magnam belli apparatus in-
 struit. Carolus cum triginta triremibus e Malsilia soluens; Ostiam appulit, inde
 aduerso Tiberi subuectus, Romae benignè & comiter exceptus, Siciliae vtriusque Rex,
 in aede Lateranensi a purpuratis Pontificis certis legibus inauguratur. **B**
 Conuenerat enim vt Carolus eiusdemque posterius annum XL. M. aureorum tributum Pontificij
 Rom. penderent; ne ipse posteriusque eius externum aliquod imperium, siue oblatum
 illud esset, siue armis acquisitum caperent. mouit inde contra Manfredum Carolus,
 quem ad Beneuentum assequitur; & collatis vtrinque signis diu & ancipiti Marte a-
 criter pugnatur; Carolum primo quidem proelio fufum fugatumque; altero, Man-
 fridum ante primam aciem acerrimè pugnam cientem, a suis desertum & proditum &
 ab equo vulnerato excussum, cecidisse; eiusque cadauer, quia viuo sacris interdictum
 erat, ad ludibrium proiectum, hostes in foueam prouolutum mole lapidum obruisse
 scribunt. Auctores habeo qui magnum ad Caroli victoriam momentum fuisse Io-
 annem Calertæ Comitem testentur. qui vt violatæ a Manfrido vxoris suæ contume-
 liam vlceretur; ab eodè defecisse, & media in pugna ad Carolum trāsisse traditur.

CAROLVS
 VIRIVS Q.
 SICILIAE
 REX.
 MCCLXV.

MANFRI-
 DV8 REX
 IN PROE-
 LIO OCCI-
 SVS.
 MCCLXVI.

DE GALLIS. **C**

PART A victoria Carolus Beneuentum deditione capit & Pontifici vt conue-
 nerat restituit. eo quum vndiq; regni Neapolitani proceres intellecta Manfredi
 morte conuenissent, Carolum regem faustis acclamationibus salutant: mox &
 Siculi sese cum ceteris in eius potestatem dederunt; Messanensesque omnium pri-
 mi detractis Manfredi signis, Caroli signa proposuisse scribuntur. Restabat Nuceria,
 quæ ad omnia Caroli imperia contumax, maximo Saracenorum praesidio protegeba-
 tur, eam per pactionem qua Saracenos liberè suis legibus vti permittebat, Carolus ac-
 cepit. hic Manfredi vxorem, eiusque filium capit, quem oculis orbatum carceris squal-
 lore consumpsit. Inde in Etruriam contra Gibellinos moturus, a quibus Conradi-
 num Sueuia Ducem in Italiam vt hereditaria regna armis repeteret, magnis promif-
 sis impletum vocari intellexerat; Saracenorum nouo motu, qui ad Conradinum res **D**
 suas inclinare nunciabantur, ex itinere reuocatur. Conradinus interim multa Pro-
 cerum frequentia stipatus, anno post patris sui excessum XIII. in Italiam degressus,
 in Campaniam mouit: Conradum ex Friderico spurio fratre nepotem, & Antio-
 chiae Principem vt suis auspicijs Siciliam in potestatem redigat, cum copijs pramittit.
 Is quum haud longe a Thermis militem exposuisset, easdem paruo labore occupat; &
 inde Fulconem Caroli Proregem acie profligat; victoris imperium, Agrigentum,
 Augusta, Argyra, Leontium, Heraclea, Catana aliaq; non pauca Siciliae opida sequun-
 tur. Fulco Messanam sese in tuto recepit. Et iam Sicilia iterum intestinis bellis per
 triennium omniq; calamitatum & latrociniorum genere vexata, modo a Carolo;
 modo a Conradini partibus laceratur. Ceterum Conradinus Ligurum & Pifano-
 rum classe adiutus, deiectis Gallorum praesidijs Messana, ceteraque Sicilia exceptis
 Panormo

AN. A CHR.
 N. MCCLXVI.

SICILIAE
 INTERI-
 NIS BELLIS
 LACERATA

A Panormo & Syracusis potitus est. In Neapolitano quidem regno Nuceria, & alia aliquot oppida Gallorum dominationem pertasa ad Conradinū oblata occasione sponte deficient. Carolus ut imperium armis partum, armis tueretur, in Marfos mouerat; eō Conradinus contractis vndique copijs occurrit. pugnatur acerrimē, cadit ante primam Gallorum aciem Philippus Montfortius Equitum Gallorum Magister. Is quia regio paludamento insignis ante ceteros eminebat, Germani qui in procinctu stabant falso regem qui cecidisset opinati, soluti ordinibus in hostem vndique impetum faciunt. Carolus qui in omnem pugnae casum expeditus in subsidijs cum Praetoria cohorte substiterat, intellecto Germanorum errore, in laxatos eorum ordines inuectus magnam stragem facit, fusosq; profligat. Conradinus fuga elapsus, abiecto paludamento cum Friderico Austro, tribus tantum comitatus quum Calorum habitū sumfissent, triduum per saltus viarum ignari oberrat: & ad Asturam peruenit, vnde cum piscatoria nauicula delati decessisset indicio annuli, quem Conradinus piscatori ut panem ipsis emeret misso, dederat agniti; a Ioanne Frangipane Astura domino capti, in Caroli quoque potestatem venerunt: & Neapoli carceris squallore annum vnū macerati, violata etiam regia dignitatis in Conradino maiestate, ambo publicē securi percussi sunt. Sicilia praerat eo tempore cum proregia dignitate Contadus Caputius Antiochia Princeps, in quem captum, per Guidonem Mantfortium iussu Caroli laqueo sauitum est. Carolus vtroque regno ad eum modum potitus; in Siculos quia non facile cesserant, acerbius & crudelius consuluit; tributumq; ijs iniquissimē imperauit, & exegit acerbissimē. Inde Gallos reipublicae, qui omni libidinum genere & dominatione graues erant praeficere: ijsque & praefidiarijs omnē rapiendi & stuprandi licentiam indulgere: exilia, vincula, proscriptiones, omniaque suppliciorum genera in omnem sexum crudelissimē repraesentari. Ceterum quum ille etiam legatos, qui ad deprecandum venerant in carcerem conderet; neque Pontificis quoque auctoritate mollitus ciuium iniurias vlcisceretur; patientia diutius laesa in furem conuersa, paullo post ex leui occasione in Gallorum perniciem erupit. Duplex inde fama est, sunt qui casu in Gallorum eadem concursum, sunt qui rem consilio procuratā scribant, nos vtriusque causas & occasionem in pauca conferemus. Vetuerat Carolus ne quis ciuium Siculorum publicē cum telo aut armis esset. id milites exploraturi, omnium sinus pertentabant; tandemque eo licentiae progressi sunt, ut etiam virginū honestarumque matronarum sinus sub eō praetextu lasciuus explorarent. Ex more recepto apud Panormitanos S. Spiritus adem tertio Paschatis festo extra urbem vtriusque sexus ciues magna frequentia adibant; hic Gallus quidam, Droettum vocant, quum in eo coetu cuiusdam matronae sinus lasciuus quam pudicitia pateretur scrutatus esset, irritatus ea contumelia maritus, stricto quo Droettus a tergo accinctus erat pugione eundem iugulat: clamore mox & tumultu, ut fit, ad eum casum oborto, impetus vndique fit in Gallos, quorum ducenti extra portam caesi, mox intra urbem ciues odium iam diu conceptum tanto furore expleuerunt, ut promiscua caede Gallos; nulli sexui, ordini, aetati parcentes trucidarent. Panormitanorum exemplum cetera per Siciliam vrbes sequuta eisdem cadibus grassati sunt. Quibus consilio factum placet; ij ab eisdem causis occasionem repetunt, & incredibilem quoque Gallorum tyrannidem accusant; sed verisimilius in hanc ferē sententiam scribere videntur. Ioannem Prochytam Salernitanum, qui Manfrido regi medicus fuerat, referunt huius coniurationis caput fuisse, & personam suam prosperē egisse. qui filiam a Gallo quodam vitiatam anxie dolens, eam iniuria aliquoties ad Carolum, ut legibus in stupratorem virginis ageretur detulerat; verum quum se etiam deludi sentiret, iam odij & irae causas in Carolum transfert: & rationes quibus ipsum magna cum clade Gallorum euerteret, ex occasione temporum commodissimas non negligit, non ignorabat

M CC LXVI.

CONRADINVS V-
TRIVSQ;
SICILIAN
REX CAPI-
TALI SUP-
PLICIO AD-
FACTVS.

SICVLOS
RVM IN GAL-
LOS CONIV-
RATIO.

MCCCLXXXII.

GALLORVM
CAEDES.

bat auersos a Carolo ob tyrannidem omnium Siculorum animos. Petro autem Arra- **A**
 gonix regi ius regni vxoris suæ nomine deberi, atque vt hunc opibus etiam & armis
 iuuare ad ius suum profequendum possit, Michaëlem Palæologum Orientis Impera-
 torem in quem Carolus magnum belli apparatus moliebatur, facile vt Caroli impetū
 a se auerteret, in societatem armorum cum Aragonio venturum censuit. Vbi hac nō-
 nullis cum quibus consilij sui rationes cōmunicauit, placuerunt, Ioannes vltro citro-
 que cōmeando, per litterarum commercia & amicorum fidem, intra biennium vsque-
 adeo profecit, vt Petus Arragonix rex, vxoris suæ precibus, quæ foci ipsius Man-
 fredī, nepotumque suorum nefandā eadē oblata opportunitate pijs armis vlciscendā
 hortabatur, victus & Palæologi auro adiutus; & Nicolai III. Pōtificis Maximi aucto-
 ritate, qui Siculorum calamitatem miseratus erat, euocatus, prætenu belli quod in A-
 fricam sese apparare simulabat; classe in Siciliam copias suas exposuerit. Interea tē-
 poris dum Aragonensis sese ad expeditionem parat, Ioannes Prochyta rationem com- **B**
 miniscitur, qua per eadē Gallorum Aragonensi faciliorem ad occupandam insulā
 aditum aperiret. Siculorum oculos vltione gratissima pasceret, eosque ad fidem A-
 ragonensi præstandam scelere maximo obligaret. Placuit itaque tertius a Paschatis
 festo dies, vt quum primum circa vesperam ære campano signum daretur; Gallos om-
 nes promiscue (nec habendum vllum sexus, ætatis, ordinis discrimen) esse confodien-
 dos. additur Ioannem vt id quod moliebatur arte aliqua & dolo a suspitione auerte-
 ret, per Siculas vrbes oberrando furorem simulasse, ac canna auribus Gallorum vt ma-
 gis falleret admota, ridicula aut inepta; contrā Siculis eadē Gallorū futuram, diem, **C**
 horam, signum, indicasse. Illuxit itaque vltimus Gallis in Sicilia dies & funestissimus
 A. D. III. Kal. Aprileis, Caroli regis anno decimo septimo, quum ad vnum omnes per
 totam insulam a ciuibus cuiuscumque ordinis tanta crudelitate trucidati sunt, vt etiam
 grauidæ euiscerarentur, eorumque foetus, ne quid Gallicæ stirpis in Sicilia superesset,
 fax illiderentur, duarumque horarum spatio octo millia Gallorum ea clade perem- **C**
 ta scribuntur. Interea dum Galli sæuæ libidinis & diu toleratæ crudelitatis penas lu-
 unt; Aragonensis circa Africæ litora oberrabat, & Hipponensem agrum incendijs va-
 stabat. deinde vt Prochyta consilia successisse, & Siculos in ipsum oculos animumque;
 conuertisse intellexit, ad id cuius gratia cetera ficta, factaque erant, cōuersus, vela suos
 in Siciliam faceret iubet, & ad Drepanum copias exponit. Carolus tum forte Ne-
 apoli erat, quum de eadē suorum, & Sicilia ad res nouas cōmota, adhuc tamen Mes-
 sanenses incertos quas partes potissimum sequeretur, nutare vno eodemque nuncio
 certior fit. Is copias quas in expeditionem contra Palæologum paratas habebat, in
 Siciliam mittendas decernit; omnemque belli apparatus toto impetu in perduellio-
 nis reos conuertendum; & nihil cunctandum dum adhuc spes ex Messanæ motibus
 superesset, itaque classem expediri, & milites terrestri itinere Rhegium conuenire iu-
 bet, ceterum quum huic rei omnem curam impenderet nuncium accipit, Aragoniū **D**
 conuersa ex Africa expeditione in Siciliam classe Drepanum appulisse, eumque; a Pa-
 normitanis regem salutatum; Messanenses vt omnium tardissimè ita atrocissimè, cō-
 cepta ex rebus nouis fiducia, in Gallorum eadē grassatos esse. Igitur quum cladē,
 cladē noua auctam; & se omnino Siciliæ regno exutum vidit; animo mentēque cōci-
 dit; & vt erat irarum impotens, sceptrum quod regio morè manu tenebat mordicus in
 uasit, diuque; ita immotus vt quidam litterarum monumentis prodidēre, confedit, sed
 postquā bilis deferbuerat classem x l. triremium; (etsi sint qui nauium numerū octu-
 plo maiorem recenseant) conscendit; & iuxta Catanam xc. peditem xxiv. millia e-
 quitum exponit. Messanenses interea quæ tolerandæ obsidioni, & tuendæ vrbi vsui
 esse possent, conuehere, urbem instaurare, & omnia magna cura apparare. Carolus
 admotis ad urbem copijs, Messanenses terrere, vexare, laceßere; eorum agros ferro,
 flam-

MCCLXXXII.

MCCLXXXII.

MESSANEN-
SIVM IN
GALLOS
CRVDE-
LITAS.

A flammaque vastare: & Mylas occupare. Mamertini aut successibus aliquot Caroli consternati; aut bellorum pertasi, dum Carolo deditioem offerunt, si præteritorum obliuio sanciat: superbo responso excepti, audiunt, Mamertinis, quos iam vicisset (tumultuaria enim velitatione equites aliquot profligauerat aut ceperat) victoris arbitrium esse expectandum. acuit ea res Messanenſium animos, ita vt omnes Caroli imperus, virtute, ciuium consensu, magistratum sedulitate, armisq; & constantia frangerent. At Carolus postquam vim procedere non videt, Alaimum Leontinum vr̄bis præfectum, muneribus, sed frustra apud animum tunc quidem nullo precio venalem, corrumpere tentat. mox vt contumaces fame frangeret, mari classe, terra equitatu Messanenſes commeatu arceat, & vt angustia rei frumentariæ ad maximam inopiam prolaberentur arctissima obsidione eosdem clausit. Legatos itaque Mamertini ad Aragonium mittunt, qui eundem de Mamertinorum fide, constantia, & necessitate doceant; & auxilium rebus in præceptis reuentibus exorent.

DE ARAGONIIS.

Messanenſium legati Petrum Aragonium faustis acclamationibus Panormi Sicilia regem salutatum, & inauguratum conueniunt. Is legatis benigne auditis, auxilia & commeatum expediri iubet; & Rogerium Lauriam classis suæ Præfectum, militari peritia clarum cum XL. triremibus præmittit; ijs mandat is instructum, vt vel Caroli classẽ profligaret; aut si id non possẽt commercia commeatũ ipsi impediret. Aragonius terrestri itinere citato agmine contra Carolum mouens, quinquecentos, cum peritis & notis Centurionibus milites non intermisso itinere properate iubet, qui Messanenſium labores & vigilias sustinerent; quoad ipse cum toto exercitu pugnam cum hoste conferere possẽt. Ceterum vt iusta se pro Siculis arma induisse doceret, Legatos ad Carolum mittit, qui eum e regno suo, quod sibi dotis & foci nominem deberi assererat, decedere, & Siculos a tyrannide; Mamertinos autem obsidione liberare iuberent, & abnenti pugnam expectandam denunciarent. Carolus etsi ad Legatorum postulata ferocius respondiſſet, tamen rem ad deliberationem reuocat; placuit itaque apparatus hostium territis, an rerum angustia coactis, incertum e Sicilia in Calabriam exercitum in hiberna transportare. Vasis itaque conclamatis & ædibus aliquot sacris direptione profanatis, obsidione soluit. Lauria Aragoniæ classis Præfectus, Gallos ad Pelorum assequutus, eos aliquot nauibus captis aut depressis profligat. Petrus rex ex itinere Mylas deiecto Gallorum præsidio recipit: & a Messanenſibus in eius aduentũ promiscua multitudine effusus VI. Nonis Octobris faustis omnium acclamationibus, parens, conseruator, & Rex Sicilia salutatus, in vr̄be tot belli cladibus deformata excipitur. superuenit in tanta omnium lætitia & publica aggratulatione Iacobus Petri regis filius cum XXXV. triremium classe quã in portum Messanenſium subduxit. atque vbi nunciatum est Caroli triremes, ex præterita clade ab instrumẽto nautico claudas e Rhegio Neapolin vela facere; Rogerius quantum remigiorum celeritate potuit cursum extendens, easdem assequutus profligat; & quadraginta triemes captas Messanam deducit. Petrus ex Messana Siciliam obiturus, vt insulam ad tranquillitatem & otium componeret. classi spurium suum Iaimum Paridem cum imperio præfecit; eundẽq; paullo post quia temere & malẽ contra patris mandata cum hoste pugnaſſet, in exsilium expulit; & classis imperium Rogerio Lauriæ dedit. mox fretum quoque traiciens in Italiam bellum transfert; & Rhegium nullo labore capit; Caroli equitatum ad Fanum Martini trucidat; Seminariam occupat. Fama tenet Carolum missa legatione, cum Petro de iniuria expoſtulasse, vt qui aliena iniuste & per vim inuaderet. Petro autem ius suum iustis armis prosequi

PETRVS
ARAGONIVS
SICILIAE
REX SALV-
TATVS.

AN. A. CR. M.
MCCLXXXII.

MCCLXXXII

respondente, Carolum eundē ad experiendum vtri plus iuris Mars decerneret, Burdegala, ad singulare certamen ijs conditionibus, vti vtrinque centum tantum equitibus stipati venirent prouocasse. eam pugnam nonnulli Pontificio edicto vetitam; alij (vsque adeo eius saeculi scriptores variant, aut odio, aut amore corrupti) Carolum; nonnulli Petrum ad condictum diem non apparuisse, prodiderunt. Petri interim in Hispania absentis imperiū, Iacobus eius filius in Sicilia gerebat; eiusque auspicijs Caroli classis ad Melitam insulam profligatur; & insula in Aragoniorum potestatem redigitur. Rogerius quoque Lauria deuicta Gallorum classe, cum quadraginta triremibus Neapolitanam oram incendijs & populationibus eo cōsilio vastabat, vt Carolum Claudum Caroli regis filium ad vlciscendum sociorum iniurias in pugnam naualem irritaret; postquam adolescentem nec ad procerum iussa, neque patris monita obtemperantem, in certamen properare videt: fuga simulata eum vsque ad Circeium promontorium protraxit; inde conuersis velis toto impetu in eundem inuectus superat; eiusque Prætoria quum per Paganum vrinatorem perterebrata vitium fecisset & vndis irru mpentibus, depressionem nauis omnes qui cum eo vehebantur, metuerent; qui in ea erant, sese vnā cum Carolo ceterisque Proceribus Rogerio dederunt. Carolus cum ceteris in arce Mamertina custodiendus traditur; Rogerius cum XLII. quas ceperat triremibus in portum Messanensem, triumphantis more inuectus, classem suam subduxit. Carolus rex interea adiutus fratris sui Philippi opibus e Malsilia soluens, & inter nauigandum filij clade intellecta, Neapolin tunc admodum nutantem appulit; classēque CL. nauium expedita, & contractis vndique copijs; filij cladem vlturus Rhegium obsidet; a quo Pontij Catelaunij, qui vrbs praesidio praefectus erat, virtute repulsus est. Oritur interim apud Messanenses sibi Gallos ad eadem deposcentium seditio: magnoque furore populus ad arcem prouolat; & quum captiui non dederentur eos igne iniecto cōburunt. Carolus tamē regis filius, qui in vltionē Cōradini ad supplicium poscebatur, pietate Constantia reginae conseruatus; Cephaladum in custodiam mittitur, & inde in Hispaniā transuectus est. Ceterum quum Carolus eius pater paullōpost apud Fogiam Calabriae opidum in febrim incidisset, moritur; & Roberto fratri suo Atrebatensium Comiti pro filio regni imperium ad ministrandum tradidit. In hoc rerum tumultu Rogerius classis Aragoniae praefectus in Calabria & Apulia signa victoricia circumfert; & viginti duo opida ad imperium Aragonium coacta praesidijs, & propugnaculis muniuit. Dum haec in Italia geruntur, aduersa Europae parte Philippus Galliarum rex, vt Petrum Aragonium ad sua defendenda distineret Hispaniae bellum mouet; & Gerundam obsidione claudit cui Petrus cum exercitu vt obsidionem solueret occurrit; praelioque victus; paucis post diebus ex vulnere quod in acie acceperat, anno aetatis suae quinquagesimo quinto Barcinonae III. Idus Nouēbris, filijs quatuor, Alphōso, Iacobo, Friderico & Petro; duabus filiabus Isabella & Iolāte superstibus moritur. testamēto Alphonso Aragoniae Iacobū Siciliae regē scripserat, ea lege, vt si quid Alphonso orbo humanitatis accidisset, Iacobus in Aragonensi; Fridericus in Sicilia regnum succederet. Alphonso itaque sine liberis defuncto; Iacobus deserta Sicilia, Aragoniam occupabit; & Fridericus Siciliam, ex qua occasione grauisissimi motus orituri sunt. Iacobus itaque Aragonius peractis patri inferijs Panormi regio diademate ornatus inauguratur, & prospero, optimoque in posterum omine rex salutatur. inde Messanā profectus Calceradum Catalaunium cum imperio cōtra Māfredum Claremontium qui Caroli copias ducebat in Calabriam mittit. qui quum Castrum villarium, & Moranum opida recepisset; ab eisdem iterum per ignauiam deiectus est. Claremontius quum ad Iacobū trāsire desertis Caroli partibus pararet; fraude ad cenam à Morani domina inuitatus, circumuenitur, & nō sine redemptione dimissus ad Aragonēses deficit. Interea classis

MESSA-
NENSIS-
VM SE-
DITIO.

MCCLXXXVI
PETRVS
REX EX
VVLNERE
MORITVR.

IACOBVS
SICILIAE
REX.
MCCLXXXVI

A clāsis Aragonia maritima Gallia circa Prouinciam depopulatur; & Bernardus Sarranus XII. triremium præfectus Capreas & Prochyta insulam capit; & Asturam expugnauit; filiumq; Frangipanis eius, qui Conradinum ex fuga retractum Carolo prodiderat, hasta traicit: & opidum ferro flammâque prosternit. Nec multo post Iacobus rex ab Alphonso Aragonia rege, fratre suo, Alaimum Leontinum, quem Petrus rex in Hispaniam cum duobus nepotibus ob conspirationem contra regem, sub specie legationis ne quid in Sicilia clientium potentia freti turbarent, missum in carcerem condiderat, ad supplicium repetit: Alphonfus Bertrando Iacobi legato cum ceteris tradi iussit. qui ex Iacobi regis imperio quum ad Hieronem insulam Drepano ferè opposita delati essent; Alaimus cum nepotibus Mineo & Mazarino culeis inuti, vt affectati regni pœnas luerent, in mare præcipitantur. Interea Galli capto tempore Augustam, quum ciuibus ad solenne Leontinorum forum profectis, urbem

B sine præsidio esse per exploratores didicisset, subito impetu capiunt mox & arcem nullo labore occupant. Ad primum captae urbis nuncium rex cum expeditis copijs profectus, Catanam vt hostes expelleret venit: eò etiam cum classe Rogerius appulit; inde Augustam nauigans milites exponit, & magna vi multoq; suorum & hostium sanguine urbem recipit; arcem nullis armis expugnare potuit. Placuit itaque fame eandem in potestatem esse redigendam. confedit rex ad arcis obsidionem; & Rogerium magna cum classe ad reprimendos & auertendos hostium conatus, Calabriae & Neapolitana litora, insulasque inferi maris infestare iubet. Rogerius iussa sequutus, quum omnia longè lateque vastasset hostibus etiam quiescentibus, eis insultare; & ad pugna lacessere. Ij instructa classe pugnandi copiam faciunt; acerrimè concurrunt; tandem Rogerius victor procerum præcipuos ad deditionem cogit XL. triemes capit ceteras deprimit, aut inutiles facit. mox classem cum tribus captiuorum milibus signisque ab hoste captis, ad Iacobum regem misit; & cum Gallis biennij inducias fecit. Iacobus

C interea Gallos fame ad arcis deditionem coegit, & armis exfutos vita donauit. Deinde à Caietanis, qui deditionem offerebant accersitus, classem XL. triremium litora Calabriae & Campaniae obire iubet, ipse exposito ad Rhegium exercitu, terrestri itinere ducit: opida Seminariam, Sinopolin, Babulinum quæ defecerant ad imperium suum redire cogit. ad Vibonem Valentiam substitit; urbem quæ neque minis Rogerij neque precibus cesserat, per vim expugnat, & supplicibus veniam dat; quinque inde opida recipit; & ex itinere cum Atrebatensi aliquot velitationibus feliciter pugnauit. Is enim extremum fere agmen Iacobi aut carpebat; aut in Frumentatores cum impetu inuehebatur; & itinera quibus Iacobus duceret infestabat: atque quum ad Scyllam vt eam à comœatu & præsidio imparatam interciperet constitisset, rex immisis in urbem aliquot cohortibus, eum in Campaniam deflectere coegit. Iter deinde intermissum prosequutus ad Beluederium castra posuit; Rogerij Sangenesij perfidiam, qui datis etiam

D filijs obsidibus ad Gallum transferat, vlturus ter oppugnatum opidum: ter prædiariorum virtute defensum scribitur. Ceterum quia nuncijs Caietanorum vt properaret vrgebatur; Lauria castrorum & clāsis præfectus, extrema omnia tentaturus; Sāgenesij filios duos caueæ illigatos vt patrem ad commiserationem moueret, eò loci quem potissimum prædiarij tormentis in Siculos immisis petebant, exposuit. atque quum nihil ab eo furore remitteretur, filij eius cum cauea præcipitati & afflicti sunt; primogenitus statim expirauit; alter conualuit; & Iacobus vt vidit sibi properandum, Sangenesij Constantiam, quæ armis frāgi non poterat beneficentia; remisso ipsi vtroque filio; altero in tumultum sericis obuolutum composito; altero incolumi; gratissimo parentibus dono expugnasse scribitur. Consensa deinde classe copijs ad Caietana litora expositis, Caietanorum promissa expectaturus confidit: & Auellina Comitum prædiij Præfectum acie profligat; fugatum vsque adeo acriter insequitur, vt e redi-

AVGVSTA
A GALLIS
CAPTA.

AVGVSTA
RECEPTA.

VIBO VA:
LENTIA
CAPTA.

tum ad urbem intercluderet. Inde Fundos vsque & per Formianum agrum omnia belli cladibus vastat, & castra munito & edito in tumulo metatus, urbem obsidet. Atrebatensis ut Caietanis subsidio esset, cum exercitu quingentis vix passibus a castris Iacobi eo consilio confedit, ut si ille a fronte Caietam vrgeret, ipse a tergo hostem laceffendo in se cōuerteret, aut mutuo metu distineret. In hoc rerum statu legati ab Aragonū rege Alphonso, & Edoardo Angliæ rege, Pontificis quoque nomine missi superveniunt; qui pacem, aut si id non possent, inducias inter utrosque cōponerent, ex Legatorum sententia indutiæ vtrinque datæ sunt. Iacobus inde in Siciliam cum classe reuertitur Alphonso, regis Franciæ & Pontificis auctoritate videtur Carolum II. Andegauenfis filium quem in potestate habebat, acceptis Lodouico, Roberto & Philippo eius filijs obsidibus, libertate donat. Eum Nicolaus III. Pontifex Maximus Romæ benigniter exceptum Neapolis & Siciliæ regem creauit. Durantibus adhuc inducijs, Alphonso Aragoniæ, Edoardus Angliæ reges, magno studio pacem inter Iacobum & Carolum componere sed nullo successu conantur. Iacobus rex elapso indutiæ tempore classe quadraginta triremium in Calabriam trajicit; Hieracium & alia aliquot opida expugnat; sed prosperum in rebus gerendis cursum nuncius interruptit; qui Alphonsum Aragoniæ regem, in apparatu nuptiarum, quibus Angliæ regis filiam ducturus erat, pectoris vitio correptum; intra triduum morte extinctum nunciabat: rogare regni proceres, ut ad hereditarium regnum primo quoque tempore accipiendum, properaret. Iacobus Fridericum fratrem, ut suis auspicijs Sicilia cum Proregia potestate & imperio præset in insula subsistere iussit. Ipse VI. Kal. Augusti è Drepano soluens XVII. Kal. Septembris Valentiam VI. Idus eiusdem mensis Barcinonem venit, atque quum sui regni provincias obeundo legibus & institutis composuisset; rex Aragoniæ salutatus & inauguratus est: & filiam Castellæ regis sibi despondit. Interea Sicilia sub Friderico Prorege auspicijs Iacobi otio & pace fruebatur, ceterum ne classiarum socij; nauales otio torpescerent, Rogerius classis præfectus cum viginti triremibus in Peloponesum nauigat; & Maluasiæ opidum, indeque Chion insulam deprædatus, mox Methonensibus quoque male multatis magna cum præda domum reuersus; in Lucanos, qui Mamertinis infesti fuerant, mouit Carolus posteaquam Iacobum in tantam rerum & fortunæ amplitudinem creuisse videt, rebus suis diffusus cum Bonifacium VIII. Pontificem Maximum fautorem haberet, eius intercessione pacem cum Iacobo ijs condicionibus cōponere conatur, ut Iacobus Siciliæ regno cederet, sororemque Caroli Blancā in matrimonium duceret, repudiata Hispaniarum regis filia cuius ante nuptias pactus erat, & Robertus Caroli filius Iolantā Iacobi sororem in coniugem acciperet. Ad ea Iacobus respondit, Siculos super ea re consulendos esse, & missa vltro citroque legatione, Pandulfus Fulco equestris ordinis vir, facta dicēdi copia in hac fere sententiā liberō ore locutus scribitur. Carolus semper dubiæ fidei, foedera nulla conferaturum; coniugij necessitudinem quam offerret in ipsius potestate non esse, fidē quā Iacobus rex sibi Castellæ regis filiam desponderat, sine scelere dissolui non posse: Siculis cum Gallis capitale odium esse, quod sine alterius gentis interitu molliri aut nullis hominum cōsilijs extirpari posset, illos ut vltionis materiam semper quaesituros; ita istos nunquam arma quæ sumfissent ad extremum vsque spiritum posituros, supplicare se ne Siculos, eliētes & ciues suos pro quorum libertate pia arma per XII. annos gens Aragonia induisset, Gallorum libidini, crudelitati, perfidiæ violandos & lacerandos objiceret. Iacobus legatos benignè auditos, & consolatione recreatos fide data dimisit. Nutantem paullo post eius animum Bonifacius Octauus Pontifex Maximus perculit, & partium Gallicarum fecit; eumq; magnis promissis impletum, a fide quam dederat Castellæ regis filia absoluit; & ei Blancā Caroli sororē collocat;

MCCLXXXIX.
III. KAL. IVN.

CAROLVS II
A PONTIFI.
VTRIVSQ;
SICILIAE
REX CREA-
TVS.

M. CC. CCL.

IACOBVS
ARAGONIAE, ET
SICILIAE
REX.

IACOBVS
SICILIAE
REX REGNO
SE ABDI-
CAT.
MCCXCV.

A locat, ac Jacobo Pontifici auctoritati cedente Sicilia regnum Carolo impetrat. Quod ut in Sicilia euulgatum & exploratum est, omnes ad Fridericum proregem prouolant eiq; ut ius suum, quo patris testamento in Sicilia regnum Jacobo fratri (ut memorauimus) succedere deberet, armis tueretur, suadent. mox conuentu procerum Catanæ indicto omnium suffragijs, & publica cum latitia Fridericum regem Siciliae designant; in eius verba & fidem iurant; se nunquam Gallorum imperium accepturos; Fridericum usque ad extremum spiritum non deserturos conclamant. magno inde procerum comitatu Panormum deductum, regijs caremonijs inauguratum, magno coetu circumfusi regem salutant. Quum in hoc rerum tumultu aliquam animorum inclinationem Calamandrius Caroli legatus speraret; Messanæ concionem habuit, qua ut Carolum in regem acciperent persuadere conabatur: ad quæ verba (tantum in Gallis odium erat) procerum concursus fit, Calamandrius exploditur, fero ceteraque responsum est, Siculos delecto & creato sibi rege Friderico, pacem per arma quasituros. hinc parum absuit quin legatus a populo saxis violaretur. Fridericus inde Siciliam obire; beneuolentiam procerum, ciuium, officio, beneficentia, comitate, & liberalitate demereri, omnia ad subita belli praesidijs firmare, & munitionibus instruere. Inde Messanam profectus maximo cum apparatu, & effusa ciuium aggratulatione excipitur. Dehinc ut bellum a Sicilia distineret, in Calabriam traicit, & Scyllaceum quod a Gallis tenebatur obsidet. insidet ea vrbs praruptis in rupibus & vtrinque fluuio abluitur. Aragonij praesidijs vbique ad ripam depositis ciues ab aquatione arcebant, & siti ad deditioem cogunt. Tentatur deinde semel atque iterum, obsidione belloque Cantazarium, quod Petrus Rufus comes cum praesidio tutabatur. qui cum Rogerio quem sanguine contingebat, XL. dierum indutias ijs legibus pactus est, ut interea Caroli regis voluntatem cõsuleret, postquam nunciatum est eum desperatis Calabriae rebus Apuliam contra hostes muniendam suscepisse; Cantazarium deditioem in Friderici; quicquam ad Crotonam signa promouerat, potestatem venit, inde ad Roccam cognomento imperialem a Caroli legatis frustra tentatam mouit, & eam fugatis hostibus ab obsidione liberat: Fanum Seuerini & Russanum ceteraque Calabriae opida, ad eius imperium certatim redeunt. Superuenit in tam latis rerum inijs a Jacobo Aragoniae rege nuncius, e Dominicanorum sodalitate Petrus cognomento Corbelles, qui mandata sua Friderico breuibus in hanc ferè sententiam exposuit: Jacobum Aragoniae regem Ecclesiasticarum legionum imperatorem Põtificis Bonifacij VIII. auspicijs creatum, petere ipsius ad Aenariam insulam colloquium. ut Fridericus sedatis bellorum motibus pacem cum Carolo & Põtificis cõponeret; ni pareret, imperiũ se suum cõtra ipsum oblitum etiã necessitudinis fraternæ, magna cum seueritate prosequuturum. Fridericum nihil ea denunciatione fuisse commotum produnt; & lato alacriq; vultu respondisse, se si vis ingruat, contra fratris sui postulata tã iniqua ius suum pijs armis defendurum. mox ut ad subita belli sese apparatu omni instruerent, Velasum Alagonium cum imperio in Calabria, & copijs ut victoriam suam prosequeretur reliquisse: ipsum in Siciliam traiecisse; Rogerium in aduersa Italiae parte cum classe ad Hadriatici maris oram opidum Lecciam; & mox Hidruntum cepisse; dehinc difficili pugna haud procul à Brundusio Gallorum equitatum profligasse scribitur. Fridericus conuentu procerum Plotij indicto, ad Senatũ de fratris sui postulatis refert; certatur sententijs; Rogerius Friderico proficiscendum censet; & exiguo viæ compendio tantam belli impendentis procellam esse auertendam: alij manendum, & nihil temerè fratri, partium studijs corrupto, aut fluctuanti credendum, eo die variantibus sententijs nihil decerni potuit, altero Fridericus legato respondisse proditur; se quum adhuc in proregia dignitate fratri quidẽ iubenti parere debuisset. nunc quum suæ potestatis, & ex patris testamento, & procerum populiq; suffragijs rex creatus esset, nullã se fratri iniqua

FRIDER-
RICVS SI-
CILIAE
REX.
MCC XCVI.

iniqua postulanti reuerentiam debere. sin vis inferatur, fas esse vt se suosque & ius A
regni armis tueretur. Rogerium Lauriam qui alieniore animo in Fridericum esse
coeperat & comeatum a rege ostensis Iacobi litteris petebat, non nisi datis vadibus sua
negotia obire permisit: ceterum is vadimonio liberato fuga elapsus ad Iacobum trās-
fugit. Iolenta interim cum fratris sui classe Romam deducta Roberto Caroli filio ex
foedere, presente Iacobo nupsit. Ioannes Lauria Rogerij patruelis qui nouis Siciliam
motibus turbabat, praelio profligatus, ad Rogerium fuga elapsus est; & Rogerius qui
id temporis copijs a Carolo acceptis partes Friderici oppugnabat, opidis, quæ per
Siciliam tenebat exutus est. Ceterum quum is Cantazarium in Calabria opidum
oppugnaret, Velascus Alagonius cum CCC. equitibus eundem DCC. equitibus sti-
patum, vulnere afflictum, profligauit, & obsidionem soluit. Iacobus vt fratrem su-
um ad libidinem & voluptatē hostium communium vexaret, & bello infestaret, cum
LXXX. triremium classe præfecto Rogerio Romam nauigat. Fridericus LXIII. tri-
remibus instructus præfecto Conrado Auria Genuensi Iustratis Calabria litoribus B
Aenariam vt fratris sui cursum interciperet; aut eius classē inuaderet petijt. cete-
rum a fratre præmonitus, consultius ipsum ad sua defendenda intra regnum se recep-
turum; vt eius vel iram molliret, an alia qua de causā incertum in Siciliam reuersus
est. Iacobus Neapoli communicatis cum Carolo, & Pontificis legato consilijs,
cursum in Siciliam dirigi, Lauriæque consilium sequutus, ad Pactas exscensionē fieri
iubet. Pactenses tanto apparatu territi & ab omni re imparati sese dedunt. nutant
& ceteræ vrbes; imperiumque Iacobi sequuntur Mylæ, Neāra, Monsfortis, & alia ali-
quot præsidia. superato inde Pelori promontorio Syracusas versus Iacobus nauigat,
easque mari & terra obsidendo claudit: & vallis Nætinæ agrum, longè latèq; po-
pulationibus infestat. Vrbi Syracusanæ præerat Claremontius, eamque longa &
difficili obsidione fatigatam, intestina etiam prodicione & fame vexatam, magna cū C
Syracusani populi constantia Friderico conseruauit. Iacobus ne sedendo tempus
tereret Buxemium, Palatiolum, Xuthinum, Ferulam & Buccherium agri Syracusani
opida per deditiōem capit: Buccherium a Friderici legatis receptum est; & iterum à
Gallis acerrimè oppugnatum depulso hoste defensum, sed noctu quum vim diffi-
ciliores iterum oppugnationis metuerent, a ciuibus fuga delapsis desertum est. Fri-
dericus vt ex propinquo suis subsidia ferret; & hostium excursiones arceret: Catanā
sibi belli sedē delegit. atque eo tempore Ioannes Barresius, qui exceptis ceterorum
opidorum præfecturis, Petrapreciæ, haud longè citra Gelam sita præerat vnā cum
præsidijs ad Iacobum transfuit. Ceterum quum Galli nihil hostile metuentes Pe-
tram suis prædis receptaculum delegissent; & omnia eò ferrent agerentque; Velas-
cus Alagonius eos ex insidijs opprimit. & præcipui nominis Centuriones carcere cō-
dit; gregarium militem, denis vnā catena reuinctis, ad Fridericum vt de ijs statueret
deduci iussit. Pactenses interea ad Friderici imperium redire conati; ab arcis præsi- D
dio impediti; & Ioanne Lauria cum classe ad nauigante oppressi sunt. Mamertini
Ioannem Lauriam cum xxx. triremibus è Mylis redeuntem, adorti, pugna nauali
fundūt & capiunt; vix duæ triremes fuga elapsæ sunt; quæ nunciū acceptæ cladis de-
ferrent. Iacobus aduersa pugna fractus, & quod vltra xxm. militum varijs belli cla-
dibus cecidisse, & classē afflictam conquereretur, belli tadio captus, legati Pontifi-
cij auctoritatem & suorum consilium sequutus, qui fessis rebus otium & quietem a-
liquam esse dandā censebant; suos classē conscendere iubet. Peloroq; superato cla-
ssē ad Mylas subducit. Traditur hinc Iacobum Friderico legatum misisse qui pa-
cem se Friderici rebus suo nomine facturum sponderet, si captas ab ipso triremes vnā
cum Ioanne Lauria ceterisque captiuis sine precio redderet, ea legatio quia proce-
rum consilia dissuadebant accepta non est. & de Ioanne Lauria, & Iacobo Rocca vt
de

MYLÆ
CAPTÆ.

A deperduellionis condemnatis securi supplicium sumtum. mox & Fridericus expeditam classẽ in fratrem mouet, is subductis velis procellæ & sauentis tempestatis iniurias tolerare, quàm cum fratre concurrere maluit; & classis partem ad AEolias insulas affixit: cursuque in Italiã flexit. Engium etiã quod ad Gallorum partes transierat per Henricum Vigintimilium Friderici legatum aliquamdiu frustra obsessum, à rege cum copijs superueniente fame siti que ad deditiõem coactum est; mox & Petra per Claremontium oppugnata captaque; & sine armis sponte ad Friderici imperium, vrbes quæ defecerant, aut ab hostibus captæ fuerat venia omnibus data redierunt. Nutabant, fluctuabant adhuc incerta fide, Myla, Noaria, Monsfortis, itidẽ Pactarum & Samperij arces; quum nunciatur, Iacobum noua classe instructum, magnum belli apparatus facere, addebatur ipsum vt terrorem Siculis moueret, Robertum & Philippum Caroli filios classe sua exceptos in Sicilia possessionem armis deducere, venturum tantis copijs, vt fratrem hostibus restitutus e Sicilia deijceret; Siculos Gallis ad libidinem trucidandos obijceret. Fridericus nihil ea de nunciatiõne perterritus classẽ XL. triremium expedire vt fratri occurreret; ipse prætoria vectus e Messana soluit, & ad Orlandi promontorium in hostilem classẽ inuectus, dum ferocius quã consultius pugnat grauisima clade oppressus, mente conceidit, sed Hugonis Emporitani opera vi remorum impulsã prætoria, hostibus eripitur, & cum XII. triremibus quæ fuga sese subtraxerant, Messanam rex incolumis deuectus est. Vigintidux triemes ab hoste captæ, aut depressæ sunt. defæuij in captiuos proceres õni crudelitatis genere vt mortem patruelis sui vlcisceretur Rogerius Lauria; in gregarium militem, & socios nauales Gallus omnem vltionis libidinem exercebat. Rex interea dmentem redijt, & in spem meliorem suos consolatione efficaci erexit; Messanæq; rebus consilio & præsidio confirmatis, ad Ennam, vt ex insula totius vmbilico vndique subsidia laboratibus submitteret cum exercitu profectus est. Iacobus vtcunq; victoria positus, quum se tantum detrimenti accepisse videret, vt propius victum se quã victorem testaretur, animo conceidit; conuocatõque procerum concilio, fidem iam se suam satis liberasse Pontifici Bonifacio VIII. Carolo regi, eiusque filijs qui aderant, obtestatus; sibi in Hispaniam vt res quoque regni sui commotas componeret redeundum ostendit; & quia iam fratrem aduerso prælio, & Siciliam maxima clade concussisset; facile Siculos ipsorum armis, modo victoria vt scirent cessuros adiecit. consilio inde dimisso classẽ suam ad profectiõem in ancoris expeditam stare, & mandata sua expectare iussit: procerumque aliquot captiuorum permutatiõne cum fratre suo Friderico facta; reliquos, itidem opida capta, Roberto Caroli filio, & Rogerio Lauriæ, iisdemque imperium quoque cum exercitu tradidit: ipse e Sicilia soluẽs Neapolin nauigat, atque à Carolo qui se desertum queritabatur alieniore animo exceptus, in Calabroniam reuertitur. Robertus itaque Calabriae dux post Iacobi profectiõem belli gerendi prouinciam suscepit; & Randacium ad Aetnã situm opidum frustra tentat, aliquot tamen ignobiliora præsidia ad Rogerium defecerunt; Francovillani ad res nouas commoti ab Auria præfecto præoccupantur: & iam Rogerij copiæ angustia frumentationis dilabebantur, nisi Adranum tam facile cessisset: ibi miles Roberti omnium rerum copia recreatus ad Paterniõnem deducitur. præsidio præerat Manfredus Malletta Friderici II. Augusti olim clientulus; & Iacobi ac Friderici regum alumnus. is ad otium & libidinem proiectus, animo ignauo hostibus urbem, ne quam vim experiri cogeretur, dedit. Flagitiosum hoc exemplum Vizinenses sequuti sunt; in Claremontium vi expugnatum õni crudelitatis genere sauitum est. hinc Ardoniũ ad deditiõem coactum; à Plotio hostis per Calcærandum & Palmerium Friderici legatos profligatus est. Robertus inde Catanam proditiõne capit. eadẽ perfidia & Næretum occupatur: & Næretinæ vallis opida Buxemium, Palatiolum, Rhagusa, Carolus

ROBERTVS
CALABRIÆ
DVX.

ADRANVM
A GALLIS
CAPTVM.

CATANAM
A GALLIS
CAPTA.

PHILIPPVS
TARENTI
PRINCEPS.

tanto filij successu latus, Philippum quoque Tarenti Principem cum XL. triremibus A
& DCC. equitibus diuersa insulae parte vt Fridericum vndique bello distineret, in Si-
ciliam mittit. Hic quum ad Drepanilitora copias exposuisset, Mazarinae vallis a-
gros, effuso in varias partes equitatu populatur: contra Philippum Fridericus ad Fal-
conariam aciem castra metatus, in aciem descendit; eumque equestri proelio fufum ca-
pit: eiusque praecipui ordinum ductores Rogerius Sanseuerinus Sergius Segmolphius
alijque aliquot in potestatem venerunt; Petrus Saluacoxianus quum se dedidisset,
quia ad hostem aduersis circa Orlandum rebus transferat, nequidquam magna auri
talenta promittens ab irato centurione Gilletto trucidatus est. cedit etiam eo in proe-
lio Florus equitum Philippi magister: paullo post & Brennae comes a Roberto ad in-
tercipiendum Gallianae arcem, cum valida equitum pedumque manu missus; calli-
ditate & adulteratis Montanerij Sosa litteris, in insidias prolapsus a Velasco fufus, &
trucidatis eius copijs captus est. Rogerius Lauria Siculos interea procacius & teme-
merarie exultantes, & XL. triremibus in eum inuectus proelio nauali iuxta Neapo-
lin superat. Ceterum quum hostium classis post eam victoriam maris commercia
intercluderet & frumentatio vndique ab hoste interciperetur Messanae fame labora-
tum est, & arctissime com meatus subuehi potuit, placuit itaque a plebeia & inermi tur-
ba Mamertinos exonerare eos Fridericus deduxisse, comiter appellasse, & omni offi-
ciorum genere prosequutus esse scribitur. atque quum Nicolai Palicij virtute Ma-
mertini ad omnia obsidionis incommoda fortiter & constanter obdurarent, Robe-
rtus eorum pertinacia victus, per Iolantam vxorem, Friderici sororem pactis in dutijs,
classem copiasque deduxit. Deinde quum Carolus Philippi regis Galliarum frater
Roberti patruelis magnum ad Thermas in ore Africi maris exercitum exposuisset,
& virtute Friderici acriter repulsus nihil armis proficeret: & Fridericum & Robertum
petito colloquio ad pacis consilia flexit. capita foederis in hanc sententiam percussa
fuisse obseruo. vt Fridericus Helionoram Caroli regis filiam, Roberti sororem, sibi C
vxorem duceret, Carolo Calabriae, Appuliae & Campaniae imperium & ius esset; Fri-
dericus Siciliam quoad viueret liberè possideret, opida capta vtrique regi, suis in reg-
nis restituerentur; captiui sine precio liberarentur, transfuga exularèt & bonis mul-
tarentur. Pace ijs legibus composita & seruata, Fridericus Helionoram, Messanae
nuptijs celebratis mense Maio vxorem duxit, quae ipsi filium nomine Petrum post
biennium peperit. Sicilia inde sub Friderico, bello & pace laudatissimo Principe
duodecim annis lata in pace quieuit: eam bene compositam, & si mutuis Principum
offensionibus aliquando sollicitam externi Principes perturbauerunt. Henricus Lu-
cenburgensis septimus eius nominis Imperator, vt a Pontifice inauguraretur, Romam
venerat, quem Robertus de eodem sibi metuens, missis cum copijs Ioanne fratre suo
Roma expulit. Is tot Roberti & olim & nunc quoque iniurijs contumelijque vex-
atus, eum imperij hostem esse decernit & proscribit adhuc vt aduersarium ipsi potè-
tissimum & acerrimum opponeret, Friderico Siciliae regi foederis lege soluto, impe-
rium cum belli gerendi potestate dedit. Fridericus itaque caesaris auspicijs vsus, Ro-
bertum laeessit, & hegium primo impetu capit: mox & quinque Calabriae opida sese
dedunt, ab eo victoriae cursu litteris Henrici, vt copijs cum ipso coniunctis Robertum
maiore vi aggredierentur Caietam auocatur: sed quum inter nauigandum intellige-
ret Henricum veneno per fraudem in agro Senensi exspirasse, nuntio tam inauspicato
consternatus, cursum, in Siciliam reflexit. At Robertus vires quas in Henricum co-
parauerat, in Fridericum conuertens in ora Segestana opidum quod castrum marti-
num vocabatur, prodicione captum munit, & Drepanum obsidet, classes vtrinque ad
pugnam naualem instructas tempestas antequam concurrerent diuellit & lacerat: pre-
mitur etiam omni rerum inopia Roberti miles: atque fessis vtrinque rebus de XIV.
mensium

MCCCII.
PAX INTER
ARAGO-
NENSES
ET GALLOS.

MCCC XIII.

ROBER-
TVS NEA-
POLIS REX
AB IMPER-
HENRICO VII.
PROSCRIP-
TVS.

A mensium indutijs paciscuntur, & Roberti exercitus nulla quasi re gesta in Calabriam deportatur: & quum is vario deinde apparatu diuersis in locis, Siciliam, aliquoties agros populando tentasset, semper cum clade suorum repulsus, insidijs & artibus potius quam armis hostilia gerebat. Fridericus interea atatem suam vergere, & lata cum indole Petrum filium adulescere videns, eundem in regni societatem, vt prauas aliquot factioforum spes demoliretur annu ferè duodevicesimum agentem ex procerum suorum consilio coopiat, & regia petestate donatum Panormi inaugurari fecit, & eidem Elizabetham Bauariæ ducis filiam collocat. Robertus vt erat irrequieto animo, ita nullum spiritum satis tranquillum ducebat. & prosperis Friderici rebus vrebatur, omni consilio pertinaciâque vt eundem euerteret grassatus Carolum filium multa procerum frequentia & centurionum, ordinumque ductoribus stipatum cum imperio & classe validissima vt Panormum peteret emittit, & arcanis quoque mandatis de vrbis

B obsidione & expugnatione eum instruit. Præerat vrbis præsidio Clarimontius isq, ciuium, qui ad omnem obsidionis necessitatem fortiter tolerandam obduruerant egregia virtute & constantia fretus, egregiè eam tuebatur equitatu interim latè per insulâ vagante obuia quæque vastata & direpta sunt. Ceterum quum Carolus multis simul locis per triduum vrbem tota vi & omni oppugnationis genere, magna cum clade suorum repulsus, frustra oppugnasset, quia vi non poterat, fame eam capere decreuit, Panormitanis iam ad extremum inopiæ prolapsis saluti fuit, quod Carolus, patris sui litteris ab obsidione auocatus sit. Is igitur citatû inde agmè per Siciliam rapiens agros, villasque omni latrociniorû genere infestans, in Calabriâ nauigauit. Roberto annuversarium erat, aratores messis tempore quotannis aliqua in insulâ parte inuadere; prouentum, annonamque nullo tamen cum rerum suarum successu, populationibus corrumpere; calamitatem inferre; cladem accipere, quousque per prodicionem Panormitana arce intercepta ab eadem iterum magna vi eiectus est. Fridericus interea à Ludouico Bauariæ duce (qui cæsar designatus, bellum contra Fridericum Austriam æqualibus ferè suffragijs creatum, ciuile gerebat) in auxilium vocatus, filium suum Petrû ducis Ludouici generum, cum LXX. triremium classe in Italiam misit, qui Aenariâ insulâ & Caietanis agris igne, ferroque vastatis, Asturam quæ a priore clade vtcumque respiraueret in vltionè Conradini ibidem, vt memorauimus intercepti, vnâ cum arce funditus deleri iussit, & aliquot inde agris opidisq; direptis quum Ludouicum Roma profectum eumque a belli suscepti consilijs auersum esse intell geret, in Siciliam cum classe reuersus est.

C Aetna mons proximo inde anno pridie Kal. Iulij grauissimo motu concussus, horrendo fragore cum ingenti terræ mole subsedit: & eructatis flammarum globis & ruis igneis, Catanensium & Actanorum agros magnis cladibus oppressit, inde inducta per calum caliginè, offuscataque densis tenebris luce diurna, tantam cineris nigerrimiq; pulueris copiam depluit, vt non solùm vicinæ, sed & longius positæ regiones cooperirètur, verum etiam flante vehementius Borea in Melitâ vsque insulam ea cineris nubes deferretur. Obortæ deinceps inter duos præcipui nominis purpuratos simultatum causæ, Siciliam nequidquam contra nitentibus regibus viginti quatuor annis intestino aut externo bello, mutuoque partium exitio grauissimè affligerunt. Partium capita duo comites Franciscus Vigintimilius Hieracij; alter Motuæ Ioannes Claremontius erant. Vigintimilius Constantiam Claremontij sororem eius sterilitatem causatus, repudiauerat, & pellicem suam sibi matrimonio iunxerat: eam sororis contumeliam vtcumq; vellet, vlcisci tamen Claremontius in Vigintimilium non potuit, obstabat eius apud Fridericum & gratia & auctoritas contulit, itaque se Claremontius, ad Ludouicum tunc quidem (vt memorauimus) Italiam varijs belli cladibus infestantem; & rerum gestarum commendatione etiam apud regem gratus, domum reuersus, vltionem callidè dissimulat, quousq; cap-

D

PETRYVS.
SICILIAE
REX.
MCCCXXII.

MCCCXXIII.

AETNAE
MONTIS IN-
CENDIUM.

MCCCXXIII.

SICVLORVM
BELLA CL-
VILIA.

FRIDERICVS
II. SICILIAE
REX MORI-
TVR.
MCCCLXXVI

to tempore Vigintimilium Panormi inuadit, & securum, incautumque aliquot vulne-
ribus occupat. Rex Clarimontium; quia vetuerat ne qua vis fieret, vt publica pacis
violatorem proferibit. Clarimontius ad Ludouicum recurrit eumque Ludouicus
frustrà Friderico conciliare nititur: quare is animi dolore victus, ad Robertum tran-
sit, eiusque classi praefectus agrum Thermitanum & Mazariensem populationibus ve-
xat, & ab Alicatae vrbs oppugnatione depulsus ad Ludouicum neglectis Roberti au-
spicijs dilapsus in gratiam receptus est. In hoc rerum tumultu Lotophagites (quae
nunc Gerborum vocatur) insula a Friderici praefectis, qui tributa acerbius impera-
uerant, & crudelius etiam coegerant ad Tunetanum regem defecit: & Fridericus
podagrae morbo fractus anno aetatis sexagesimo quinto, regni sui quadagesimo; cri-
nito sidere ab occasu Brumali pralucente in agro Catanensi III. Idus Iulij moritur.
Succedit ei in regni administrationem filius Petrus II. qui ipso quoque viuo vt me-
morauimus, coronatus erat. Lata huius regni auspicia factio Vigintimilia & Cla-
rimontia perturbant: Clarimontij proscripti & exulantis partes fouebant Palicij
fratres, qui noui in regis animum obrepserant; Damianus ad Cancellariam dignitatē,
Matthaeus ad quaesturam regiam admotus, in Vigintimilij exitium conspirant, eumque
omni studio euertere machinantur. Indicitur interea procerum conuentus, eò Vi-
gintimilius per amicos de periculo admonitus ad regis edictum non apparuit: filium
misit, quem ex Paliciorum consilio rex vnà cum ijs qui eum comitabantur proceri-
bus, in carcerem conijci iussit, mox Rufo Cephaladensi questionis subiecto, tormen-
tisque lacerato indicium extorquent, quo ille Vigintimilium, cum Antiocheno ob eā
causam latitare indicat, quod in caput regis conuassent, & ordinem causamque per-
fidiae & mutua litterarum commercia prodit. Vigintimilius & Antiochenus vbi se
per indicium regi proditos intelligunt ad Robertum trāseunt; illius defectionem vi-
ginti opida; istius octo sequuntur, & detractis Siciliae regis insignijs; Roberti repo-
nunt. Rex & fuga & indicio conuictos proferibit, & hostes indicatos armis pro-
sequitur: opida haud difficili labore occupat. Vigintimilius dum fuga elabi conatur,
ex praecipitio delapsus a militibus membratim dilcerpitur: Antiochenus fuga sibi sa-
lutem peperit & quum se in arcem Mystretensem recepisset, abeundi cum fortunis
suis potestatem pactus, ad Robertum nauigat, quem magna spe & vanis promissis im-
pletum eò perculit, vt in Siciliam quinquaginta triremium classē instrueret, qui
quum classi praefectus ad Rocellam arcem (reflectitur ea post Cephaladum in Bru-
malem occasum x. rafs. millibus) copias exposuisset, Colifsano, Gratterio, Brucato
& Mōtangelico opidis, quia Vigintimilij diuionis fuerant potitus; supplementa & co-
meatum ex Neapoli accipit & Thermas Himerenses arcē obsidione oppressas sibi ad
deditionem coegit. Petrum namque regem ne Thermitanis subsidium ferret, mo-
tus ex Rogerio Passaneto repetundarum reo nouus auerterat: is enim vt rebus suis
vitaque confuleret Leontinorum arcem occupauerat. Ceterum Passaneto per pa-
ctionem in potestatem redacto, Velasum cum aliquot signis contra Gallos proficisci
iussit: qui hoste per metum cedente, vrbes quas occupauerat, partim armis, partim
deditione recepit. Robertus Antiocheni iterum sequutus consilium Mylas vt frumē-
tationem Messanensium intercluderet, per aliquot menses obsessas, fame ad deditio-
nem coegit, ipse que Antiochenus telo percussus in ea obsidione fato functus est.
Petrus interea etiam magnam ad Liparam temeritate Rolandi fratris sui spurij cla-
dem, captis aut depressis xxii. triremibus accepit. Ceterum domi Paliciorum fratrum
potentia iam omnibus nimia & inuidiosa, etiam Ioannem Randacij ducem, regis fra-
trem peruertere per inuidiam & calumniam moliebatur, nisi Ioannis innocentiam Pe-
tri fratris pietas & fides protexisset, quare quum Paliciani fratres ob eius sceleris vl-
tionem Panormi a populo per seditionem ad supplicium deposcerentur, à regina cō-
seruati

Aseruati, & Pisas in exsilium pulsifunt, atque in hoc rerum tumultu Petrus anno ætatis suæ xxxvii. regni sui xvii. haud procul ab Enna vi. Idus Augusti expirauit. Cuius mors præmatura & filij Ludouici ætas (sexum enim tum ferè agebat annum) ad regni curas immatura, Siciliam nouis ex partium studijs motibus anxie, perturbauit. quum namque procerum consensus Ludouicum regia corona Panormi donasset, & Ioannem patruum eius ex patris testamento tutorem & Siciliæ proregem declarassent, neque is aduersa valetudine Syracusis oppressus munia sua obire posset: Paliciorum exsulum factio, occasione, qua ipsis reditum recuperarent oblatam esse rati Fridericum Callarium Messanæ præfectum subito impetu trucidant; & prætorè magistratumque Paliciæ gentis aut factionis creant: atque vt proregis iam ad vltionè properantis impetum in ipsorum exitium vergere vident, accitis è Neapoli in subsidium Gallis arcem in portus ostio, quæ a S. Seruatore nomen habet, commeatu & instrumento instructam occupant. eam prorex magna vi expugnat, & in faciosos laqueo animaduertit. Eodem tempore Robertus Neapolitanorum rex Siciliæ hostis fato functus est, cui Ioanna ex filio Carolo neptis successit. Ea quum Andrea Hungariæ regis filio nupsisset, Siciliæ regnum, contra Messanenſes duce Gotofrido Scyllaceij comite, cum xl. triremium classe & m. equitibus misso affectare & armis tentare cœpit. Sed Gotofridus Ioanne Siciliæ prorege cum copijs in auxiliũ Messanenſium superueniente, quia pugnam conferere non audebat, obsidionem soluere & in Calabriam fugere cogitur. Andreas inter hæc auersa vxoris Ioannæ scelere laqueo strangulatur, & eadem Ludouico Tarenti principi, qui ipsam adulterio corruptam in mariti necem impulisse credebatur nubit. At Ludouicus Hungarus fratris Andrea mortem vlturus, magnum cõtra Ludouicum & Ioannam exercitum ducit; qui sceleris sibi conscij & hostis apparatu consternati, regni curam Carolo Dyrachij duci committentes Narbonam profugerunt. Siculi Ioannæ metu & cura liberati, & tẽporum occasione vsi Mylas, mox & Liparã deditiõne recipiunt; & Calabriæ oram prædationibus infestant: hinc quum circa Neapolin victricia signa circumferrent, Neapolitani & bellorum & turbarum pertasi seditionem mouent, & Ioannam quæ iam pace cum Ludouico Hungariæ rege facta, in regnum redierat, ad pacis cõfilia cogunt. Ceterum quia pax nullis adhuc legibus tam celeriter componi poterat, indutiæ septem mensium datæ sunt. Posthac pacem his conditionibus factam obleruo, vt Ludouicus Siciliæ regnum possideret, si qua vis vrgeret, Neapolitanis cum xv. triremium classe auxilio esset; lx. talenta Ecclesiæ Romanæ penderet Ioanni Ludouico eiusque posteris Siciliæ regno cederet & Pontificis Clementis vi. auctoritatem in pacis sanctione; & ab eodem Siculis veniam censuræ Ecclesiasticæ impetraret. Pace ijs legibus composita, quum ab externo hoste otium esset, Sicilia pestilente, factionibus, intestinis bellis, & agris populatione exustis aut ab aratoribus desertis fame; tum quod inter præcipuæ calamitatis eius genera numerandum est, Ioannis proregis subita morte, opprimitur; cuius vita, siquid in humanis rebus virtus aut prudentia potest, vnicum tantis malis remedium opponebatur. Ioanni defuncto, Velascus Alagonius in proregia potestate successit. Ceterum Matthæus Palicius qui Pisas, vt memorauimus exsulabat, eius fratre Damiano ibidem defuncto, reginæ Elizabethæ opera & fauore, & factiosorum auxilio in Siciliam redijt. Is restitutus in integrum, & Messanenſium sibi animis conciliatis in Velasci, cui infensor erat & Catalaunorum exitium cum præcipuis aliquot proceribus, præcipuè ijs qui Clarimontanæ factionis erant, coniurat, & seditione Panormi, per complices suos excitata, Catalaunos passim obuios trucidat; ceteros non adparentes magno cum furore ad eadem deposcit: opida, arcesque, ijs per totam insulam deiectis eodem impetu occupat, Velascus vt se contra coniuratos tueretur, Catanam præsidio & commeatu

PETRVS II.
REX MORI-
TVR.

LYDOVICVS
SICILIAE
REX.
M.CCC. XLII.

MCCC XLIII.

ROBERTVS
NEAPOLITANO-
RVM REX.
MORITVR.

ANDREAS NE-
APOLITANA-
RVM REX.

PAX INTER
LYDOVICVM
REGEM ET
IOANNAM
NEAPOLIS
REGINAM

vndique cōuecto instruit; urbem propugnaculis, & contra omnem oppugnationis **A**
 impetum vallo fossisque munit. Clarimontani contractus vndique suorum copiis
 in agro Catanensi castra metatur; eodem & regina cum Ludouico filio sese confert.
 Velasus eruptione facta acriter ad Catania muros cum hoste congressus, eundē mag-
 na clade fractum proffigat, cadunt etiam ex Catelaunis aliquot proceres, & inter hos
 præcipui nominis Gulhelmus Peralta comes. Clarimontani aduerso proelio fracti
 dilabuntur, & bellum per insulam intestinum spargunt, aluntque: mox & ciuitates
 partium furore contactæ, inter se mutuis vulneribus & latrocinij grassantur; agri va-
 stantur; aratores eijciuntur, armenta, gregesque abiguntur; adhuc nihil sacri vsquam
 inuiolatum mansit. Hinc sequuta agrorum sterilitas; & in tantam omnium pro-
 uentuum penuriam Sicilia, quæ olim Pop. R. horreum vocabatur, prolapsa est, vt li-
 bera corpora sese cibi vel minimi gratia in seruitutem venderent, virgines in stuprum
 prostituerentur: Ludouicus adhuc puer interea sub Mathæi Palicij tutela Messanæ **B**
 adolefcebat; sed quum Palicius sub tutelæ pratextu tyrannidem affectare videretur, &
 pecunias magna cum inuidia imperatas, acerbissimè cogeret, omnibus iam exosus ab
 Henrico Rufo, qui Mamertinorum opera in urbem exceptus erat, ex latebris quibus
 se abdiderat protractus, Ludouico etiam inuito vnâ cum vxore & filio primoge-
 nito per urbem vneo iniecto raptatur, & trucidatur. Ludouicus posthac Henrici
 curæ & tutelæ commissus ab eo Catanam deductus, à Velasco, ceterisque Catelaunis
 & Catanensibus magna cum aggratulatione excipitur, eiusque accessu Alagoniorum
 opes confirmantur, & Clarimontij rebus suis in deterius vergentibus, se fortunamque suas
 Ludouico & Ioannæ Neapolitanorum regibus dederunt. Anxia tot mouibus Si-
 cilia, etiam grauiorimastitia duorum funerum Velaschi Alagonij senio consumti, &
 Ludouici regis nondum pubertatis annos egressi percellitur. accedebat adhuc quod
 Fridericus eius frater nondum XIII. annos natus impeditus procerum factione, neque **C**
 regium insigne adsumere, neque quidquam cum imperio, neque auspiciò gerere po-
 terat; Messana a Neapolitanis occupata erat; Leontinum eorum præsidij tenebatur;
 Syracusæ a factiosis sollicitata nucebant. & quod etiam constantissimos percellebat,
 Acis opidum grauissima obsidione clausum, quia nullis auxilijs defensum erat ab ho-
 ste expugnatum nunciabatur. Rebus vsque adeo fractis & desperatis, lumen ani-
 mi, ingenijque sui Artalij Alagonius, Velaschi primogenitus ostendit, qui hostes exi-
 gua cum manu adgressus, eos, expugnatis aliquot triremibus ab Acitana arcis obsidi-
 one detraxit; & ab insula depulit, Siciliamque hostium armis oppressam, & domi sedi-
 tionibus laceratam protexit; & Fridericum III. in regem inaugurari fecit. Transiit
 vbi res Ludouici & Ioannæ in Sicilia fractas vident; Friderico regi supplices accedunt,
 eiusque clementia, Artalijque consilio in gratiam recipiuntur, & inducta præteritorum
 obliuione, partibus etiâ inter se regis studio reconciliatis; regnum ab intestinis armis
 liberatum, & contra hostium insultus munitum est. Constantiam inde Petri Ara- **D**
 gonum regis filiam ex Hispania deductam in vxorem Fridericus rex accepit, ex qua
 ipsi filia Maria regni hæres futura nata est. eaque vix bimula, à matre moriente Artalis
 Alagonij curæ & tutelæ commendata est. Ceterum Ludouico defuncto adhuc sub
 Ioannæ Imperio & præsidio Messana tenebatur, quæ eiectis per Artalum hostibus, Fri-
 derico restituta est; arcem verò Artalis quæ adhuc à Gallis tenebatur magna vi ador-
 tus expugnauit. & iam Sicilia iterum ab hostibus liberata, pax inter Fridericum, &
 Ioannam Neapolitanam (nam eius maritus paulò ante è viuis excesserat) Gregorij
 XI. Pontificis Maximi intercessione in eam sententiam componitur, vt Fridericus e-
 iusque posterij Sicilia insularumque vicinarum regnum possiderent; & regno Nea-
 politano Ecclesiæque Romanae beneficiarij, cliètes & vectigales essent. paci etiam neces-
 situdinis vinculum adnexum, Antoniaque Hadria ducis filia, Ioannæ neptis, Frideri-
 co

MCCC LV.
 LUDOVICVS
 REX NEA-
 POLIS.

LUDOVICVS
 SICILI-
 AE REX
 MORITVR.

MESSANA
 A NEAPO-
 LITANIS
 CAPTA.

ACIS OPI-
 DVM CAP-
 TVM.

FRIDERICVS
 III. SICILIAE
 REX.

MCCCLVII.

MCCCLXV.

A co regi desponsa est, nuptiæ Messanæ celebratae sunt; & Fridericus, quum eousque itinera ab hostibus & perduellibus obsessa liberum ipsi comitatum interclusisset, Panormum profectus & regio more diademate redimitur, & Antonia eius vxor, faustis acclamationibus, regina salutatur. Fridericus inde cum regina Messanam, vna triremi vectus, scelere Henrici Rufi excluditur, nec hoc temerario eius ausui satisfacit; regem qui se Rhegium cum triremi subduxerat, noctu insequitur, eumq; in potestatem redigere conatus, frustratur triremis namque remigum magno nixu impulsâ, regem incolumem eripuit, ceterum regina ex pauore & consternatione animi in febrem incidit, cuius vehementia septimo inde die expirauit. Atq; quum Fridericus tertiam sibi vxorem, Bernabonis Mediolanensium reguli filiam despondisset, ante nuptiarum diem Messanæ anno regni sui vndecimo, ætatis xxiij. mēse Iulio è viuus excessit. moriens Artalio Alagonio Mariam filiam (vt ante eius mater testamento fecerat) cum proregia Sicilia dignitate commendauit. post eius mortem quæ ipso viuo sopita erant odia inter Alagonios & Clarimontios liberius recruduere. Raimundus Moncatinus Clarimontanæ factionis, noctu Catanam profectus (aberat namque Messanæ ad vrbis eius statum componendum Artalis) arcemque furtim ingressus, Mariam nihil tale suspicantem rapuit, & ad arcem Augustæ transtulit. Artalis eius facinoris nuncio consternatus, cum delectorum militum agmine Augustam, præsidium oppugnaturus, & Mariam liberaturus properat, & signiferos gregariosq; ad celeritatem vrget. Sed Raimundus non ausus eius impetum expectare, Mariam, triremi ad id à Manfredo Clarimontio Panormo missa exceptam, in Alicatæ arcem, inde in Cateioniam transfuehit, & ad Barcinonam exponit: eamque Martino, Martini ducis Albimontis filio & Ioannis Aragonum regis nepoti collocat, qui Sicilia Rex in nuptijs fausta acclamatione salutatus est. Obijt eo tempore Manfredus Clarimontius, cuius filius Andreas Panormi vrbis præfecturam occupauit. Inter hæc Martinus pater, cum filio Martino & Maria nuru in Siciliam vela facientes, Drepani benignè excepti & regū aggratulatione salutati; à Panormo per Andream exclusi sunt. Enimvero Andreas paullò post in potestatem redactus, & securi percussus, eius perfidiæ poenas luit, atque in eo gens Clarimontia, quæ tot factionibus Sicilia viscera, tot cladibus rempublicam ob vnus fœminæ contumeliam (vt suo loco exposuimus) lacerauerat, defecit. Vigintimilij, & Montecatini in regum gratiam recepti sunt. Panormum inde ingressi Martinus pater & filius, & Maria nurus reges salutantur, & filius eius cum Maria nuru regni auspicijs inaugurantur. communibusque consilijs & opibus insulam intestinis bellis & seditionibus male multatam & cõuulsam pace componunt. Artalio qui Catanam armis sibi vendicaturus metuebatur, vrbe celsit & in Acin se suasque fortunas transtulit. Dum hæc in Sicilia geruntur. Ioannes Aragonum rex fato functus est, Iolanta vnica filia superstite, Ioanni Martino frater Albimontis dux ex patris testamento & procerum suffragijs. in regnum Aragoniæ surrogatur. Auctores habeo, qui Martino filium nomine Fridericum ex Maria natum scribant, atque eum dum sextum ætatis suæ annum ageret cum æqualibus hastiludio concurrentem, cuspidem circa frontem confixum, statim expirasse; matrem præ animi dolore deinceps contabuisse morboque vi. Kal. Iunij consumtam: & Martinum defuncta Maria, vxorem Blancam Nauarræ regis filiam, duxisse. Inde quum pater eius Aragoniæ rex, qui Ioanni fratri præmortuo in ius regni successerat, inauguratus esset, & Sardinia eius imperium abnueret, Martinus eius filius, Sicilia rex in Sardiniam cum classe & copijs profectus insulam armis in potestatem redegit; mox laboribus cæli eius inclementia, fatigatus, paucis post eam victoriam diebus extinctus est. Prodidit quidam eius mortem adhuc immaturam, annum enim agebat tertium vltra tricesimum, magnū ubiq; luctum mouisse: obseruatū quoq; ipsum infelici omine, (si quid omnia præfagij habent)

MCCCLXXIII

MARIA
SICILIAN
REGINA.MARIA
REGINA
CAPTA.

MCCCLXXXVI.

MARTINVS
NVS SICILIAN
REX.MARTINVS
SENIOR
ARAGONIAN
REX.

MCCCC.

MARIARE
GINA MO
RITVR.

MCCCCIX.

MARTINVS
SICILIAN
REX MORI
TVR.

MARTINVS
PATER SI-
CILIAE
REX.

MARTINVS
PATER SI-
CILIAE,
ET ARA-
GONIAE
REX MORI-
TVR.

MCCCCX.

habent) regem ante patrem fuisse creatum, quasi ante patrem vita defuncturus esset, A cui vnicus heres, columen & posteritas gentis erat. Pater quinquagesimum secundū ingressus annum, ventre etiam ex intercute inflato, Margaretam spe propagandæ sololis regis duxisse vxorem, & liberos ex ea non suscepisse scribitur. Atque quum fratri in regno Aragoniæ, filio in Sicilia regno successisset, Blancam nurum suam, proregiæ dignitatis auctoritate in Sicilia donauit, & paullo post moriens, neminem testamento suo successorem designauit, illud tantum scripsit se procerum suffragijs commendare, vt eum sibi regem surrogarent qui gentis necessitudine ipsum quam proximè contingat, & prudentiæ nomine commendatissimus sit. Post Martini itaque mortem varia in Aragonia & Sicilia de successione iure certamina sunt oborta: affectabant enim regni hereditatem Iacobus comes Vrgellensis, ex Ioanne ipsius Martini patruo natus: & Alphonsus Gandiæ dux, parte ex altera Ludouicus puer Ludouici Francorum regis filius ex Iolanta, nepte Martini & Ioanne Castellæ B rege eius fratre ortus. Conuenit itaque vt Iudices nouem seligerentur, qui super ea contentione iudicarent: ij posthabitis reliquis, & excluso etiam Friderico Martini iunioris ex pellice filio competitore quarto, Ferdinandum Ioannis Castellæ regis secundogenitum & absentem, nec ambientem, regem Aragoniæ declarant. erat is Martini ex Helionora sorore nepos. Huic Ferdinando cognomen iusto ob insignem in nepotulum suum pietatem fuisse factum obseruo, memorabili ad omnem posteritatis memoriam exemplo, quum namque Henrico fratri defuncto cum omni procerum cœtu iusta persoluisset, omnium suffragijs & acclamationibus rex Castellæ declaratus, tamè sublato in humerum anniculo infatè, defuncti fratris filio, ad cœtum vniuersum dixerit, Eccum regem vestrum: pluris pietatem iustitiamque quæ regnum fecerit faciens, quo beneficio sibi & omnium animos demeruit; & regni curam suscepit, & plures terra marique victorias adeptus est. C

DE CASTELLANIS.

FERDINAN-
DVS ARA-
GONVM REX
AN. A CH. N.
MCCCCXII.

SICILIA
ITERVM CI-
VILIBVS
BELLIS LA-
GERATA.

FERDINAN-
DVS ARA-
GONIAE ET
SICILIAE
REX.
MCCCCXII.

Ferdinandus patre Ioanne Castellæ rege (vt memorauimus) natus, in Aragoniæ regem electus, & Cæsareæ Augustæ III. Nonas Septembr. coronatus, nec dum se regem Siciliae appellari voluit; obstabant intestinae adhuc eius insulae contentiones, vt adhuc de rege futuro dubitaretur. Affectabat regium nomen Bernardus Caprera insulae totius praefectus; hinc spem faciebat, quod Aragonia per mortem Martini regis (vt diximus) intestinis bellis laborabat, & quod ipse vniuersis Siculis imperaret. Blancam ob sexus imbecillitatem, & quod viri obitu proregia dignitate exuta videbatur, contemnebat. eius tamen coniugum, vt ea occasione ad regnum obreperet, sperabat. Sed frangebat eius spem, quod ipse olidus senex, turpiter & reginae flo- D rentis aetatis & venustissima, matrimonium, nulla neque gentis neque morum neque virtutis aut aetatis commendatione vel illecebris gratiosus ambiret. Itaque quod per gratiam non potuit, per vim tentare eamque rapere statuit. Id Catanæ primùm ex insidijs frustra conatus est, idem Syracusis per vim occupata vrbe, quum tentasset repulsus est; tertio ipsam Panormi nihil tale metuentem ex improviso & nocte rapuisset, nisi illa sese e strato proripiens, fuga ad triremem quandam per tenebras elapsa fuisset. Eodem tempore quum à Ferdinando rege legati appulissent, qui motus Siciliae componerent; neque Caprera quidquam illorum auctoritati concederet, à Sanctio comite captus & multo ludibrio malè multatus, in Hispaniam iussu Ferdinandi deportatur, & ab eo in gratiam recipitur. Sicilia in potestatem redacta, tum demum se Ferdinandus quoque Siciliae regem nominari passus est: & per tres legatos, quibus proregiam in insula, potestatem dederat, summa cum tranquillitate per annos, quatuor

A quatuor administrata est. Bellum ipse in Batica contra Sarracenorum regem gessit, quem usque adeo varijs cladibus attriuit, vt eundem ad petendam pacem plerisque eius opidis expugnatis coegerit. Dehinc Ferdinandus dum ad Aquam-latam quod opidum x. millibus a Barcinone abest, agit, grauius ex calculi cruciatibus decumbere cepit. huc properè accurrit Alphonfus filius: nam Petrus aderat, duo, secundus ac tertius ille Ioannes, iste Petrus nomine, in Castella cum patruèle degebant. Sanctius paucis ante diebus (sed pater ignorabat) calculo decesserat, paterno morbo, magnum Petri morienti Alphonfi præsentia solatium attulit. in huius ore, in huius colloquio, in huius pietate acquiescebat. hunc quamquam post se regnaturum, maximè tamen inter septem liberos suam mortem indoliturum affirmabat. quinque iam filios nuncupauimus, duæ filia supersunt; quarum Maria Castellæ regi, Eleonora regi Portugallia collocata erat. Ceterum duobus ferè mensibus calculi cruciatu confectus, inter suorum colloquia & amplexus IIII. Nonas Aprilis defecit. Fuit autem Ferdinandus natura sublimis; sed a fastu remotus, animo intrepido, sed erga iustitiam reuerenti. In contumaces ac fontes feuerus. erga misericordia dignos clemens; ex rebus quidem bene gestis gloriam captabat; verum natura pacis studiosior erat. Statura fuit proceriore, aspectu graui & suauis, colore candido. satis plenis ac robustis membris. Successit Ferdinando Alphonfus filiorum eius maximus, cui ab animi excellentia Magnanimo cognomen fuit. Is initio suscepti regni Petrum fratrem Sicilia Proregem & Nætinorum ducem creauit. Dum Alphonfus Corsicam bello tentaret a Ioanna II, Neapolis regina quæ Ladislao fratri in regnum successerat, accitus; in eius auxilium, (Ioanna namq; a Ludouico tertio Andegauensium duce bello vexabatur) venit; & instauratis in Sicilia viribus, auctaque classe, debellatis reginae hostibus, ab eadem ex auctoritate Ioannis XXI. Pontif. Max. in filium adoptatus, omnia pacata habebat; quum pauco post tempore mutato feminae mobilis animo, Ludouico Andegauensi in suum locum surrogato, abdicatus, Neapolin vt ius suum armis prosequeretur, bello vexauit; sed auocatus in Hispaniam vt auxilium Henrico fratri suo, tunc quidem a Ioanne Castellæ rege capto, ferret, Petrum fratrem suum, classi copiisque vt auspicijs ipsius bellum gereret, cum imperio præfecit, & ex itinere Massiliam expugnauit & diripuit, vt Ludouicum Andegauensium ducem a bello Neapolitano ad sua defendenda reuocaret; direptam Massiliam incendio consumpsit. Inde in Hispaniam profectus & cum Ioanne rege reconciliatus fratri libertatem restituit; regressusque in Siciliam, parata & instructa classe Africam petijt, & Lotophagiten insulam quam nunc Gerborum vocant profligatis inde Barbaris recepit, interea Ludouico Andegauensi defuncto, Renatus eius frater ab Ioanna regina in spem successionis adoptatur, nec multo post quum & regina decessisset, Alphonfus fratrem suum Sicilia præfecit. ipse ad Caietæ obsidionem nauigat; atque quum eam decimo mense obsidisset nauali proelio cum Genuensibus congressus vincitur, & cum Ioanne Nauarrensi rege & Henrico fratre, multisque proceribus viuis in hostium potestatem venit. Capti ad Philippum Mariam Mediolanensium regulum qui cum Genuensibus contra Alphonsum bellum gerebat, deduci. & ab eodem benignè & comiter habiti, & sine redemptione liberati sunt. Alphonfus ad regnum Neapolitanum redijt: Ioannes & Henricus in Hispaniam profecti sunt vt militem conscriberent, & auxilia Alphonso submitterent. Alphonfus inde Caietam recepit, ac post Renati eiusque vxoris Elizabethæ varios conatus & Eugenij IIII. Pontif. Max. frustratam operam, Neapolin obsedit. hic dum incautius quadam extra vallum Petrus eiusdem frater explorat, bombardam percussus interiit. Ceterum Alphonfus urbem quum diu tenuisset obsidio, immisis per aqueductum quendam militibus capit, Renatus fuga in arcem nouam elapsus est, sed desperatis rebus, acceptisque ex pacto decem aureorum milibus, arcem dedit & in Galliam recepit.

FERDINANDVS
DVS REX
MORITVR.
MCCCCXVI.

ALPHONSVS
ARAGONIAE
ET SICILIAE
REX.
MCCCCXVI.

IOANNA II.
NEAPOLIS
REGINA.
MCCCCXIII.

MCCCCXX.
MASSILIA
AB ALPHONSO
REGE
CAPTA.

ALPHONSVS
REX AGENSIVS
CAPTVS.
MCCCCXXV.

NEAPOLIS
AB ALPHONSO
REGE
CAPTA.
MCCCCXLI.

pit. Alphonsus Neapolin arce, portu, fontibus, aquæductibus, vijsq̄ue conſtratis ad- **A**
 ornavit; & terræ motibus concuſſam inſtauravit. atque quum annum ætatis ageret
 MCCCC LIII. LXV. Julio menſe in arce Neapolitana exceſſit; anno poſtquam Neapolitano regno
 potitus erat, xvii. Ferdinandum filium ſpurium in regno Neapolis ſibi ſucceſſorem
 inſtituit. Is diu bellum geſſit contra Ioannem Andegauenſem prædicti Renati fi-
 lium. Ferdinando ſucceſſit Alphonus iunior filius, qui a ſuis expulſus in Sicilia
 Meſſanæ diem clauſit. Carolo tunc Octauo Francorum rege a partibus accito. Ce-
 terum interea huius filius Ferdinandus Iunior, Ferdinandi Catholici Hiſpaniarum
 & Siciliae regis vicinum timentis aduerſarium auxilijs adiutus, poſt varios magnosq̄;
 ALPHONSVS
 REX NEA-
 POLIS EX-
 SVL MO-
 RITVR.
 Caroli conatus in regna per vim reſtitutus eſt. Huic abſque liberis mortuo, Fridericus
 patruus ſucceſſit; qui quum in ſuſpicionem Regis Catholici indicio Lodouici
 Francorum regis veniſſet, ipſorum armis regno pulſus in Gallia exfulauit. Deinde
 Gallis, poſt varios belli motus expulſis, regnum in Ferdinandi regis poteſtatem reda- **B**
 ctum eſt. atque hæc breuib; de Ferdinando ei; poſteritate enumeranda hoc lo-
 co nobis fuiſſe putauimus. Quod ad Alphoſum pertinet, is virtute ſua omnibus ſui
 ſæculi principibus caliginem induiſſe proditur, coluit enim non ſolum bellica virtu-
 te illuſtres, ſed & felicia ſui ſæculi ingenia, liberalitate, hoſpitijs & beneficijs proſequu-
 tus eſt. commendatur prudentia, beneficentia, pietate, doctrina, clementia. huius præ-
 claræ geſta, ſapienter & argutè dicta, quaſi non regis tantum, ſed etiam præſtantiffimi
 Philoſophi a clariffimis auctoribus celebrata ſunt. Statura fuit mediocri, colore ſup-
 pallido, vultu læto, oculis fulgentibus, naſo aquilino; crinibus nigris, in dicendo terſus,
 breuis ac venuſtus; in reſpondendo falſus & argutus. Ipſi in regnis Aragoniæ & Sici-
 liæ, Ioannes frater ſucceſſit: ad quem & propter Blancam vxorem Nauarra ditio per-
 uenerat. Ioannes & viuo patre Ferdinando Siciliae Prorex & Architalaſſus fuerat, **C**
 ex Blanca filium genuit Carolum & Blancam vxorem Henrici Nauarra Principis
 ac Helionoram, virum fuiſſe clementia, liberalitate, ac pietate commendatum inue-
 nio. Siculi habito apud Calatam Hieronis conuentu, legatos ad eum deſtinarunt,
 Simonem Bononium Panormi præfulem; Raymundum Moncatam Adranij comitem,
 Antonium Lunam Calatabellottæ comitem; qui in Hiſpaniam proſecti in eius verba
 iurarent, & regiam poteſtatem ipſi deſerrent. Poſt Blancae obitum Ioannes vxorem
 duxit Ioannam Friderici Caſtellæ Architalaſſij filiã ex qua liberos procreauit Fer-
 dinandum, & Ioannam Ferdinandi Neapolitanorum regis vxorem, Ioannam vxorẽ
 Nauarra regno cum Proregia poteſtate præfecit; quod iniquè ferens Carolus priuig-
 nus, ad quem materno iure id regnum perueniebat, Neapolin ſe contulit & in-
 de in Siciliam proſectus biennio ibidem hæſit. verũ inde ne res nouas per occaſionem
 moliretur, a patre reuocatus, cuſtodia traditur; ſed mox procerum ſtudio patri ſuo
 reconciliatus & liberatus, ter in patrem ac nouercam coniurauit, Barcinonenſium **D**
 opibus adiutus; ter veniam obtinuit tandem infelix Princeps ſeu feбри correptus, ſeu
 vt ſuſpicio tenuit per nouercam intoxicatus, Barcinonæ moritur. oborta erat & eo-
 dem ferè tempore Meſſanæ ſeditio. conſpirauerant quidam ex plebe contra patrici-
 os, ſed coniuratione quorundam indicio euulgata, auctores in vincula coniecti & iuſ-
 ſu Bernardi Richiſenij Proregis, nequidquam tumultuante furioſius plebe, laqueo e-
 necati ſunt, in Colam quendam Tabutanum, quod arma coniuratorum domi celafſet,
 crudeli ſupplicio laniatis candenti forcipe membris, animaduerſum eſt. Ioannes in-
 terea rex multis coniuratorum bellis fatigatus Ferdinandum filiũ regẽ inſtituit: cui ex-
 acto deinde triennio Elizabetham Ioannis II. Caſtellæ regis filiam collocauit: qua
 Henrico & Alphoſo fratrib; præmortuis ſuccedens, Hiſpaniam vltiorem viro in-
 dotem contulit; quam Ferdinandus eius (vt memorauimus) auus, ne iuſtitiam viola-
 ret accipere etiam oblatam noluerat. At Ferdinandus, priuſquam Caſtellæ regnum
 in

IOANNES
 ARAGONIAE
 ET SICILIAE
 REX.

MCDLIIIX.

MCDLXXIIII.

A in possessionem sibi afferere poterat, diu bello fatigatus est ab Henrico sororio, qui aut connubium dissoluere, aut sororem regno spoliare contendebat; sed tandem ei bello finem Henrici mors attulit. cuius obitu Ferdinandus Castellæ rex salutatus est. Ceterum regina sibi potiore in eo regno potestatem vindicante, post varias altercationes, conuenit, ut paribus auspicijs regnarent. tamque regis quam reginæ nomina in edictis; in signis militaribus; imagines in numismatibus signarentur. Viuo adhuc patre in nuptijs Elizabethæ inter faustas acclamationes etiam Siciliae rex Ferdinandus salutatus erat, atque Ioannem Cardonam qui suis auspicijs insulam cum Proregia dignitate administraret in Siciliam miserat. Is cum nouas tributorum & vectigalium rationes excogitasset; easque imperare vellet, obstiterunt magna constantia Messanenses, ceterarum urbium legatis vel metu, aut per adulationem adsentientibus neque quidquam imperari quum ipsi etiam contumelijs affecti intercederent, potuit. Moritur interea Barcinonæ mense Ianuario, senio laboribusque confectus Ioannes, expleto iam anno ætatis octuagesimo quinto: ei que in regno succedit Ferdinandus filius; qui benigne auditis Messanensium legatis, quos illi ad ipsum, ut eum de Cardonæ tyrannide certiore redderent, miserant; Cardonam magistratu abdicauit, & in eius locum Casparem spem suffecit. Inter hæc tentatur bello Ferdinandus ab Alfonso Lusitanorum rege, Castellæ ius sibi vindicante, quod Ioannam quæ ducturus erat, Henrici filiam, & ex Blanca sorore neptem suam esse falso persuasus esset. Inuasit etiam Nauarræ regni urbem Fontem Rabiam, Ludouicus Francorum rex, quod inique ferret, Elizabetham fuisse Ferdinando collocatam, neque filij ipsius Caroli ullam rationem habitam. Ceterum Ferdinandus ijs bellis confectis, Hispaniam varijs motibus & atrocinijs turbatam composuit. Mouit inde in Baticam, eamque Hispaniæ vterioris partem, quæ nunc Granata vocatur, quam Sarraceni Arabesque per octingentos ferè annos possederant: eiectione inde Barbaris decimo demum anno in potestatem redegit. in ea expeditione ut multa sunt fortiter & cum magna gloria a Ferdinando rege gesta, ita non paruam eius victoriæ partem Elizabethæ reginæ scriptores attribuunt, inclaruit quoque eo bello Consaluis Cordubensis, qui postea ob rerum gestarum gloriam Magni cognomēto donatus est. Malacam littoralem haud procul a freto Herculeo urbem penultimo ferè loco expugnatam tradit, ultimo omnium difficillimè celsit Granata Barbarorum regia, quæ constructis etiam ne exercitus deduci deberet hibernaculis diu obfessa est. nec nisi fame expugnari vrbs potuit: quæ cum admodum premeretur, Ferdinando se dediderunt: ei que ob eam contra hostes Christiani nominis partam victoriam, Catholici cognomentum datum est. Inde quum Barcinonæ degeret a quodam obscuri nominis Hispano magnum periculum adiit, qui siue insania, siue malo dæmone impulsus, regem circa ceruicem gladio percussit: eo que perempto regnum sibi pollicebatur. At rex ab eo discrimine recreatus, Iudæos, qui Christum, eiusque doctrinam per baptismum profiteri recusabant, vndique regnis suis expulit: & in eos qui in Iudaismum Christiana religione eiurata, relapsi erant, per opinionum quasitores ad id creatos ignominia & cruciatibus sæuiri iussit. Mox quum Turcæ bellum in Apuliam mouissent, & Hydruntum expugnassent, Ferdinandus Catholicus, Ferdinando patrueli suo in auxiliū septuaginta triremes misit, quibus Henricum Enriquezum præfecerat. Interim dū ea classis Neapolin & inde Panormum petit; Turcæ intellecta Mahumedis morte, opidum expactione Alphonso Ferdinandi filio reddiderant, & se subdlexerant. Proximo inde anno pestis oborta octodecim hominum milia Messanæ consumpsit. Ferdinando Catholico etiam æternam & gratam posteritatis memoriam peperit, pars incogniti antea orbis per Christophorum Columbum ipsius auspicijs illustrata, & classis orbi terrarum circumuecta. Circa idem ferè tempus moritur Ioannes vnicus

MCDLXXIII.

FERDINANDVS
CATHOLICVS
CASTELLÆ
REX.
MCDLXXVII.
ELIZABETH
REGINA.
FERDINANDVS
II. SICILIAE
REX.

MCDLXXX.

IOANNES
REX
MORITVR.

FERDINANDVS
REX
GRANATAM
PVLIS
SARRACENIS
RECVPERAT.

MCDXCII.

HYDRONTUM
A TURCIS
CAPTVM.

MCDLXXX.

MCDXCVII.

FERDINAN-
DVS CA-
THOL. NEA-
POLITA-
NORVM
REX.ELIZABE-
THA CAS-
TELLAE
REGINA
MORITVA.PHILIP-
PVS AV-
STRIVS HIS-
PANIARVM
REX.

MDVI.

MDVII.

PHILIP-
PVS HISPAN-
NIARVM
REX MO-
RITVA.

MDVII.

MDIX.

MDX.

AN. CHR.
MDXI.
TRIPOLI-
NIS MAV-
RITANIAE
VRBS CA-
RTA

Ferdinandi filius Salamancæ, ob cuius mortem per omnem Ferdinandi ditionem in **A** omnes formas luctus itum est. Interhæc Consalvus Magnus cum classe sexaginta triremium Cephalleniam insulam adgressus, eam deiecit Turcis expugnauit: victor- que inde reuersus Gallos qui Appuliæ & Calabriae quasdam adhuc partes occupabât, expulit, & Neapolitanum regnum in potestatem Castellanos regum redegit. Par- ta hac victoria, Ferdinandus virili carens prole generum sibi & tot regnorum succes- forem delegit Philippum Austriam principem florentis ætatis, & virtute commenda- tum, eidemque filiam suam Ioannam collocauit. ex quibus Carolus Quintus eius nominis Imperator, & eius in imperio successor Ferdinãdus orti sunt: qui maiorum su- orum gloriam rebus gestis illustrarunt; & posteritati virtute sua & dignitatum fasti- gio præluxerunt. nec obmittendum quatuor filias, easque omnes reginas ex eisdem parentibus prognatas. Helionorã quæ Emanueli Portugallia, & inde Francisco Frã- cia regi collocata est; Mariam quæ Ludouico Hungariae regi, Elizabetham quæ Da- **B** nia regi Christierno & Catarinam quæ Ioanni Emanuelis filio nupsit. Interea dum Philippus cum Ioanna vxore principatus sui prouincias in Germania inferiore & Belgica obiret, Elizabetha eius socrus Methymnae e viuis excedens, testamento reg- norum omnium curam Ferdinando marito suo commendauit. Ferdinandus pera- ctis Elizabetha iussis, conuentu procerum indicto, eos in verba Ioannæ filia iurare cõ- pulit. Post biennium inde ab Elizabetha morte, Philippus, ex Belgica in Hispaniã appulit & consensu soceri, procerumque suffragijs vnã cum vxore in regna Legionis, Castellæ, Granatæ inauguratur, & Carolus eius filius sextum tum agens annum Ca- stellæ princeps est designatus. Ferdinandus Hispaniæ rebus Philippo commissis, in Italiam cum altera quam duxerat vxore, ad componendas Neapolitanorũ & Siculo- rum res profectus est. Tam lata omnium rerum auspicia post quartum ferè men- sem triste sidus, cometam vocant, turbauit. prælucebat illud mense Augusto orientem **C** solem, subsequebatur occidentem, & circa arcticum circulum conuertebatur. subse- quuta mors Philippi regis portento tam atroci prænunciata creditur. excessit ille quum quartum regnaret mensem Burgis iv. Kal. Octobris, ætatis suæ anno xxiiix. Ioanna regis morte consternata regni curam Francisco Ximeno Hispaniæ Cardinali commisit; patremque Ferdinandum qui in ordinandis Neapolitani regni prouincijs occupatus erat; per litteras vt in Hispaniam morte Philippi regis perturbatam, & ab imperij maiestate destitutam rediret rogauit. Is sexto demum quam ex Hispania abierat mense, nondum compositis Italiae rebus, quum Ioãnem Nucham Siciliae pro- regem magistratu mouisset, eiq; Ramundum Cardonium suffecisset; Neapoli disce- des, Consaluum Magnum qui virtute & magnitudine sua, regibus formidini erat; ses- cum in Hispaniam, affectati regni suspicione, aut certè Purpuratorum inuidia percul- sus, deduxit. Inter nauigandum Saouar Ludouicum Frãciae regem multa cum comi- **D** tate & mutua benevolentia signis per triduum conuenit: Posthæc in Hispaniam re- uersus, eam per sexennium post generi sui mortem administravit; missoque in Africã Petro Nauarro, per eum Oranum Mauretaniae urbem, mox & Bugiam Numidia op- pidum expugnat; & Africae litora infestat. Eodem ferè tempore & Messana per mensem vnum grauissimis terræ motibus (vsque adeo vt maxima pars ciuium in ta- bernaculis extra urbem, ruinam veriti degerent) concussa est: & Cardonio Proregi successior cum proregia potestate Hugo Montecatinus datus. Interea Nauarrus Catholici regis imperator Tripolin deiecit inde Mauris primo impetu capit, urbem- que diripit. tam prosperum victoriae cursum, clades imperatorum ambitione in Lo- tophagita (nunc Gerborum vocant) insula a nostris accepta interrupit. Aequali potestate imperatores a rege Catholico vt Gerborum insulam deiecit inde Mauris liberarent, Garzia Toletanus Albani ducis frater; & Petrus Nauarrus creati erant, hic quum

A quum ob rerum gestarum gloriam, nihil Garziæ nobilitati aut generi cedere vellet; alter imperare, alter obedire nollet; discordibus consilijs semet impediabant, mox etiam Garzias cum hoste irruente congressus, & ab Nauarro desertus, trucidatur, & copia, quæ siti & æstu solis torrebantur, Maurorum vndique insultantium impetu deleta sunt. Nauarrus ob rem suo vitio malè gestam omni imperio a rege exsutus, ad Gallorum regem defecit. Ceterum quum milites qui cum Nauarro Maurorum manus eualerant apud Panormum expositi essent, ijque, fame, egestate, & stipendiorum inopia fracti ad rapinas dilaberentur, ciuium in se arma concitarunt: & ex ijs primo impetu ad ducenti cæsi sunt, latiusque sauitum fuisset, nisi Hugonis Proregis auctoritas plebis impetum sedasset. Sicilia inde varijs in locis tum ob adulteratæ monetæ fraudem, tum ob vectigalia in cibum imperata, tum ob partium studia ad res nouas spectabat; ceterum Proregis diligentia & procerum fauore is motus antequàm vltèrius serperet sopitus potius quàm oppressus est. Cum namque nunciatum esset Carolum Austriam Ferdinandi Catholici morte in Sicilia regnum hereditate successisse, Siculorum nouæ seditiones eruperunt, initiumque turbarum inde ortum est; quod rege nouo, Hugo Montecatinus eius auspicijs pro regiam potestatem, nisi noua auctoritate regis Prorex declaratus, administrare aut gerere non posset. Excesserat e viuis Ferdināus Catholicus Madrigaleij in agro Guadalupiano, vitæ LXV. regnorū x LII. anno, VIII. Kal. Februarij. quod postea quā Panormi (vt memorauimus) nunciatum est, Panormitani grauissimam aduersus Hugonem vt sese de eius libidine, auaritia, atque crudelitate vlciscerentur, eum potestate deijcerent, seditionem mouerunt. Hugo autem etiamsi ipsi ex S. C. Panormi proregia potestas prorogata erat, tamen sibi suisque rebus metuens, vt plebem molliret vectigalia remittit; nexos ob fiscum soluit. sed ea metu expressa beneficentia plebem non solum non mitigauit, verum etiam infensorem illi reddidit: eoque furoris prolapsa est, vt Hugonem veluti reipublicæ grauem per vim Panormo expellerent; quem Mamertini benignè exceperunt, & proregia potestate ipsi per senatus decretum prorogata omni honore & officiorum genere prosequuti sunt. Reliquæ verò Siciliae vrbes, Panormitanorum facinus sequutæ, ab eodem defecerunt. Interea & apud Melfanenses tumultuatum est, & plebeij a Patricijs honorum communicationem extorserunt, ita vt quatuor Patricijs magistratibus duo pari potestate e plebeis adlegerentur. Carolus dum in Sicilia eius regni auspicia ad eum quem diximus modum turbabatur, in Belgica erat, atque vt a Prorege de earum rerum statu certior factus est; Didacum Aquilam vt de seditione inquireret, in Siciliam legatum misit. qui Procerum consilium sequutus, Hugonem ceterosque qui tumultuum auctores habebantur ad regem suum proficisci, & ad eius tribunal de ipsorum cōtrouersia & turbarum causa referre iussit. Carolus quum de Hugonis & legatorum cōtentione cognouisset, Hectorē Pignatellum in Siciliam misit, vt motus insulæ ex suo decreto componeret. Is Panormi benignè exceptus, procerum nonnullos Neapolin specie honoris (hoc enim in arcanis aula mādatus habebat) ablegat; suspicionem ea res vulgò mouit, quasi illi ad supplicium Raimundo Cardonio proregi, nō autem ad iudicium trāsmissi essent, qua occasione seditioni nouas iterum res moliri cœperunt; vsque adeo vt ne eos quidem a furore reuocaret, quod ventia & obliuio præteritorum per præconem promitteretur; mouebat enim quod in ea lege xx. dissimulato nomine exciperentur, in quos à Senatu iudicatos animaduertetur. quum itaque singuli, qui factionum principes fuerant, suo capiti metuerent, Luca Squarcialupio duce magistratum Senatūque Panormitanum ad eadem deposcunt; & Curia effracta e latebris extractum trucidant, curiamque & obuia quæque diripiunt. tam funestum per alias insulæ vrbes exemplum eodem ferè tempore perpetratum est. Pignatellus ad Mamertinos eo scelere non cōtactos fuga

MDXVI.

CAROLVS
AVSTRIVS
VTRIVSQ;
SICILIAE
REX.FERDINAN-
DI REGIS
CATHO-
LICI MOR-
MDXVI.

elapsus est. Guilielmus Vigintimilius Panormi praefectus, quum simulato pau- **A**
 re & fauore coniuratis securitatem praebisset, eos incautos cum Squarcialupo ex de
 praoccupat, & per compita viarum praesidia, vt plebis conciliabula conuentusque
 distineret, opposuit: tormenta bellica quibus populi audacia crescebat, in arcem con-
 uehi iussit, atque eo facinore seditionem, qua per triennium & menses sex Siciliam
 varijs cladibus & intestinis malis turbauerat oppressit. Ceterum quum Carolus ma-
 iores ex Pignatelli litteris in Sicilia motus metueret, v. m. peditum, mille equites ei-
 dem in subsidium misit, quibus stipatus, proscriptione, aediu demolitione, laqueo, gla-
 dio, noxios, aut profugos seuerissime puniuit: Carolus compositis Sicilia rebus, eos
 qui capita coiurationis oppresserant premijs affecit, Pignatellum proregia potestate
 donauit; Hugonem classis suae praefectum constituit, qui quum Algerium Maurita-
 niae Caesariensis opidum obsideret, foedissima ex Septemtrione tempestas sub finem **B**
 Augusti oborta, classem eius afflixit; & viginti naues aut lacerauit aut depresit, quin-
 que militum millia varijs casibus perierunt. Hinc quum ille cursum in Ebusum Hi-
 spaniae insulam flexisset, atque ibidem per aliquot dies supplemento copiarum & in-
 strumento nautico classem instaurasset, Drepanum petiturus, a nouem Piratarum
 (Saraceni erant) triremibus inuaditur, atque e piratarum manibus, difficili admodum
 pugna, sagitta in ore percussus sclopeto in humero cofixus, elapsus est. Saraceni
 piratae in Calabriam traiecerunt Rhegiumque magno cum impetu occuparunt, & tur-
 bam puerorum femininique promiscui sexus ab arcis praesidio, ne simul admitteretur
 hostis exclusam, ad feruitutem rapuerunt. At Hugo classis regiae praefectus Lilybaeo
 solueus Lotophagiten insulam petijt, eamque magna vi expugnatam regi Hispania-
 rum vestigalem fecit. Ab ea victoria reuersus, proregia potestate in regno Neapo-
 litano donatus est. Interea Carolus Hispaniarum rex Maximiliano Imperatori Sep-
 temvirorum suffragijs non ijs quidem obnoxijis, sed liberis, & a principe Senatus Sax- **C**
 oniae Duce in suum locum surrogatus, successit. censuerat ille e republica futurum,
 si Carolum principem magnae indolis, florantis aetatis, & potentia maximum, Austriaeque
 genti, ex qua tot iam reipublicae salutare Augustos creauerant connexum, Caesarem
 renunciarent. Septemviri, sequuti eius auctoritatem Carolum in Hispania absentem
 Caesarem Augustum decernunt. Referebatur inter prospera eius diei omina, quod
 pridie Natalis sui Carolus, & eodem aetatis suae anno, quo Augustus Consulatum ac-
 ceperat, Caesar salutatus esset; nec auspicijs id improspere praesenserunt, vterque e-
 nim pridie quam vicesimum expletet annum, summos in republica honores susce-
 pit, & res maximas, pace belloque gessit. Ceterum Caroli Quinti vitam & res
 gestas victoriarumque tropaea per habitati orbis partes erecta tantique principis vir-
 tutes tam arcto compendio non adstringemus, sed ea tantum quae ad Siciliam & Nea-
 polin, vt locus postulat, pertinent, summaria enumeratione complexuri sumus; cui non **D**
 numquam vt obuia erunt veluti per Chronologiam praecipua quaeque a Carolo Cae-
 sare, aut auspicijs ipsius fortiter & feliciter gesta, interferemus. Siciliae rebus per Pig-
 natellum Proregem (vt memorauimus) compositis, Fridericus, Vincetius & Caesar
 fratres, cognomine Imperatorij (Imperatoria familia inter nobilissimas Panormita-
 norum recensebatur) Romae tum exsulantes, Siciliam in Francisci Gallorum regis po-
 testatem redigere conati sunt; adiuti in eo opera Antonij Columnae, qui Francisci au-
 spicijs bellum in Insubria gerebat. pertraxerunt quoque in partes suas, Fridericum
 Patellium Cameratae comitem, ob ademtam sibi Motucam Caesari infensum. Ceterum
 coiuratione quorundam indicio detecta. Imperatorij fratres, Camerataeque comes
 Fridericus & aliquot alij eodem scelere contacti, varijs supplicijs temeritatis & perfidiae
 suae panas luerunt. Sub id tempus respublica Christiana grauissimum a Solyma-
 no Turcarum principe detrimentum accepit, quum superiore anno Albam Regalem
 Hungariae

MDXII.

CAROLVS. V.
IMPERATOR
CAESAR AV-
GVSTVS.

MDXIX.

A Hungariæ urbem cepisset, eamque provinciam longè latèque vastasset; nunc autem Rhodum, postquam terra marique eam sextum mensem oppugnauerat, in potestate redegisset. Magnus Rhodiorum Equitum magister, qui belli diurnitatem & omnes obsidionis difficultates magna constantia pertulerat, desperatis ad extremum rebus, salutem sibi suisque pactus urbem Turcis dederat; ecquid enim aliud spei supererat quum se ob Principum Christianorum discordiam, factiones, & intestina bella desertum videret? Is Messanâ pridie Kal. Maias publicâ mæstitiâ pullatis & velis & signis testatus, cum tremibus quatuor appulit, comitèrque a ciuibus, & benignè habitus est. Laborabant ea ferè tempestate Messanenses, graui & exitioso pestilentis morbo, cuius scuitia multa hominum millia Messanæ alijsque in urbibus consumta sunt. Eodem ferè tempore Franciscus Galliarum rex, cum ingentibus Gallorum Heluetiorumque copijs, Pœninis, Coctijsque Alpibus superatis, in Taurinos descendit. & deinde Mediolano Insubrum metropoli capta, Papiam, (in quam se Antonius Leua dux Cæsarianus cum pedite Germanico receperat) nequidquam dissuadentibus multis belli peritis ducibus vallo fossaque cinctam circumfedit. Inter hæc Borbonius alijque Cæsariani duces, qui iam ad octo millia Germanorum peditum cōtraxerant, in regem copias duxerunt; in que eius etiam muro munita castra irruerunt; & Gallorum aciem, quæ intra vallum instructa stabat, in fugam auerterunt; rex ipse prolabente equo prostratus, se in Caroli Lanoij Proregis Neapolitani potestatem dedidit. octo millia Gallorum militum & octo proceres cecidisse; præterque regem Franciæ etiam regem Nauarræ in Cæsarianorum potestatem venisse; Momeranciūque & omnem ferè Gallicam, quæ prælio interfuerat nobilitatem, captam proditur. Cæsarianorum e gregarijs, septingenti; nullus qui cum imperio esset, desiderati sunt. tantulo impendio Cæsari ingens victoria stetit, qua Papiæ obsidionem soluit, Mediolanum e Gallorum potestate eripuit; Italiæ seruitutis formidinem incussit. commendatur in eo prælio Marchionis Guastij virtus & animi præsentia; Marchionis Piscariæ in re militari summa peritia; ducis Borbonij constans etiam in extremo discrimine fides, Lanoij Proregis erga milites & benignitas & beneficentia. nec fraudandus laude sua Antonius Leua, qui summa virtute Gallorum insultus, intra Papiæ mœnia obfessus repressit; Papiamque & præsidarium militem incolumem vsque in Cæsarianorum aduentum præstitit. Parta victoria, Cæsariani duces Franciæ regem, cum sexdecim tremum classe miserunt. ei Cæsar omnem honorem a suis deferri passus est; ceterum in colloquium nō admisit. ob quā rē commotus rex in grauem agritudinem incidit, & finiturus morte miserias suas credebatur: ni Cæsar perhumaniter eum cōsolatus, spem ei maturæ libertatis fecisset. Nec multò post Cæsaris sorore Elionora, Emanuelis Portugalliæ regis vidua, in cōiugem ducta, obsidibusque quoad pacta præstarentur datis filijs in libertatem restitutus est. Cæsar posteaquam regem liberum dimiserat, vxorem duxit Isabellam Ioannis Lusitaniæ regis sororem, nuptiæ magno cum apparatu Hispali mense Martio celebratæ sunt. Post hæc quum Pontifex cum Cæsaris hostibus permotus (vt quidam scriptis suis prodiderunt) Cæsarianorum ducum, qui Franciscum Sfortiam Mediolani regulum, iniusto bello petebant, licentia fœdus iniisset: in hunc Cæsariani duces vt eum ab reliquorum fœdere diuellerent, arma verterunt: Imperatumque Pontificem adgressi, urbem Romam ex improviso occupant, palatium diripiunt. Pontifex in eo rerum tumultu in arcem effugit, nec dubium erat, quin si perstitissent in arcis obsidione Cæsariani, Pontifex in eorum potestatem, ob comæatus inopia deuenturus fuerit: ni Hugo Cæsariani exercitus Imperator, verecundia eius maiestatis motus, pace cum eo inita, exercitum abduxisset. Ceterum quum Pontifex pacem, vt pote quàm metu impulsus inierat, abruptisset, cōfœderati eius auspicijs in Campaniâ & Neapolitanum regnum cum exercitu profecti, aliquos

FRANCISCVS
GALLORVM
REX CAPTVS
MDXXV.

MDXXV.

aliquot vrbes per deditionem, Salernum per vim capiunt. Verum tam lata rerum A
 initia turbauit, quod socij ex pacto neque supplementa classi, neque stipendium, aut
 commeatum ex formula societatis militi submitterent. & quod Pontifex quem & bel-
 li tadium, & sociorum infida & inconstans deliberatio frangebat; cum Casarianis
 neglecta aliorum societate octo mensium indutias persolutis in stipendiarios Casaris
 LX. M. Ducatorum ea conditione pacē fecerit, vt vtrinque bello capta deductis præ-
 fidijs restituerentur. Vrgebat Pontificem ad pacem faciendam, præter sumtuū qui-
 bus se oppressum queritabatur magnitudinem, imminens a Borbonio duce metus,
 quem citatum agmen in Etruriam rapere, & nulla rerum difficultate deterritum, vr-
 bem versus mouere nunciabatur. Euocato itaque Prorege, eoque audito & in vr-
 bem recepto, iam a pauore securus, stipendiarios suos inconsultissime exauctoratos,
 missione donat. Borbonius ea occasione vsurus, nihil intermisso itinere vt & vr-
 bem & Pontificem ab omni re inparatum & præfidijs nudatū præoccuparet, quin- B
 cto Nonas Maij castra in agro Romano ponit, proxima inde aurora certus aut mori
 aut vincere eò enim furoris extrema necessitas temerarium impulerat nebula tectus
 exercitū ad Leoninam vrbem (pars ea vrbes est) duobus ex locis subire iubet; ipse
 vt suis alacritatem acueret, ante principia emicat, murumque conscensurus glande
 plumbea inguen traiectus, occumbit. Eius morte nihil oppugnatio intermissa esset
 (instabat enim & vrgebat Philibertus Oregia princeps castrorum præfectus) vrbs
 magna vi militū expugnata, & omni rapinarum & calamitatis genere deformata est.
 Pontifex vt captam vrbe vidit, cum tredecim purpuratis in arcem Angelicam sese re-
 cepit, & ab omni spe & auxilio destitutus pacem iniquissimis cōditionibus accipere
 coactus est. Dehinc quum Lotrechus Gallici exercitus Imperator, multas in In-
 subrum agro vrbes (inter quas præcipue Papiæ & Alexandria erant) de Casarianis ce-
 pisset, Pontifex nullis promissis permoueri potuit, vt ad societatem Gallicam rediret. C
 Ceterum Lotrechus fortunam suam prosequutus, in Campaniam Neapolin petitu-
 rus mouit (peditum ad octoginta, equitum vigintimilia habebat) hoc exercitu quum
 oēs in itinere vrbes vel vi aut deditione pridie cepisset, Kal. Maij castra in agro Neapo-
 litano ponit, vrbeque obsidet. tenebatur Neapolis decem milliū veteranorum par-
 tim e Germanis, partim ex Hispanis selectissimorum præsidio, præfecti erant Hugo
 Moncatinus, qui in proregiam potestatem, mortuo Caieta paucis ante diebus Lano-
 io successerat: Princeps Orangia exercitus Casarej Imperator; Marchio Guasti Al-
 phonsus Danalus; alijque nobilissimi ordinum ductores. Positis castris Lotrechus
 suos ad concilium cōuocat; certatur sententijs, an Neapolis vi & oppugnatione, an ob-
 sidione capienda esset? placuit eam sedendo in potestatem redigendam. deterrebat
 Lotrechum ab oppugnatione veteranorum Casaris, quam toties experti essent vir-
 tus; & imperatorum in re militari peritia; adhæc verebatur, si quam vim intentaret, ne D
 ancipiti malo circumueniretur; imminabat namque Gallorum ceruicibus, si a fronte
 obsessos vrgerent, Casarianorum à tergo præsidium, quod montem S. Martini infide-
 bat. sin obsidione vrbe premeret, facile cessuram ob rerum inopiam, intercluso per
 Philippum Doriæ maris commercio, rebatur. Sed istud cōsiliū quod cōstantis-
 sime Lotrechus complectebatur, exitio Gallis fuit. Ceterum quum Doria cum a-
 liquot triremibus ad Salernitanum sinum in anchoris stare nunciaretur; Prorex eius
 opprimēdi impetum capit; triremes sex, mille sclopetarijs ex Hispanorum legione se-
 lectissimis instruit, ipse cum præcipuis ordinum ductoribus Prætoriam conscendit.
 Doria per exploratorem de hostium apparatu certior factus, & ipse in eorū occur-
 sum properat magnoque impetu in aduersarios inuectus, eorum triremes expugnat;
 Prætoriam ipso in pugna casu Proregis capit; triremis qua Marchio Vasti cum Asca-
 nio Columna vehebatur, deterfis remis, & ab instrumento nautico mutila, quum &
 ignem

MDXXVII.

MDXXIX.

A ignem concepisset, & socij nauales aut casi aut vulneribus confecti essent, sese Doriæ deditit. magna clades eo die ex temeritate Proregis accepta est; & res Neapolitana in magnum discrimen præcipitata; quum classe exsuti a maris commercio interclusi essent, quare vt annonæ consulerent, urbem ab inutili turba exonerarunt; & iam spes Lotrechio creuerat, quia & litteræ interceptæ erant quæ Casaris auxilium in extrema rerum inopia petebant; & pestilitatem in vrbe obsessa grassari nunciabant. nec minore omnium rerum difficultate in castris Gallorum laborabatur, & euulgato per exercitum morbo militum numerus & morte & fame diminuebatur. Sed his tam aduersis rebus, Lotrechij pertinacia expugnari non potuit, qui neque novos in supplementum milites conscribebat, neque eorum consilijs qui meliora suadebant acquiescebat: quare operæ precium est ex hoc euentu obseruare, quanta cum pernicie multorum peccent, ij qui suo consilio contenti, arrogantia quadam vt primas tenent, ita & consiliorum suorum prærogatiuas vrgeant. Lotrechius enim & si imperator longa rerum experientia confirmatus, maximæque apud suos in auctoritate esset; animo tamen elatiore & imperioso quàm ducem deceret erat; quæ res & ipsi & cunctis exitio fuit. Dū hæc apud Neapolim geruntur, Veneti diuersa parte Apuliã, secundum Hadriaticæ maris litora; captis aliquot urbibus infestabant. Andreas Doria classē Genuæ subduxerat, ibidemque duces a Philippo (vt memorauimus) captos benignè exceperat; ipseque aut Marchionis Vasti consilio persuasus, aut animi dolore, quia se a Galliarum rege negligentius haberi angebatur, ad partes Casaris transfijt. Neapoli omnium rerum inopia crescebat, vsque adeo vt toto mense Iulio nihil frumenti subuectum, nullus panis vsus esset, sed in Gallorum castris pestilitas iam latissimè sæuebat, & Lotrechius morbo oppressus, nulla imperatoris munia obire poterat, adhuc miles præ stipendiorum inopia dilabebatur, obsessi cum equitatu erumpentes hostium comæatum intercipiabant, & eò inopia Gallos redegerant, vt non minores ipsi difficultates, quàm obsessi experirentur. Interea Lotrechius ex morbo hominem exiit; atque quum nemo iam in Gallorum castris cum imperio esset, quin morbo oppressus decumberet, placuit obsidionem noctu soluere & auersam petere. Sed Casariani de hostium fuga per exploratores edocti erant, itaque itinere præoccupato Gallos fundunt profligantque; Petrum Nauarrum & aliquot militum Tribunos capiunt. Marchio Salutarum diuerso itinere cum magna copiarum parte Auersam interea incolumis peruenerat, quem Casariani eodem impetu sequuti ad deditionem cogunt, militesque exutos armis, dimittunt. Ita Neapolitano regno a Gallorum armis liberato; Genua quoque paullò post Andream Doriæ, cuius sui virtute, Gallorum imperio erepta, in libertatem vindicat, & in Casaris clietelam sese tradit. Inter hæc ipse Casar in Italiã venit, pacèque cum Pontifice, Galliarum rege & Venetis facta, & Francisco Sfortia

D in Mediolanensem principatum restituto, Bononiæ a Pontifice Clemente VII. coronatur. inde Florentiam in Pontificis potestatem redigit, & rebus Italiæ compositis in Germaniam profectus, Augustæ Septem-virorum comitijs Ferdinandum fratrem suum, in regem Romanum cooptat. Mox Turcarum imperatorem qui superiori anno à Vienna quam expugnare tentauerat depulsus, Pannoniam vastauerat, cū magnis copijs in Austriam reuersum, contractis in vnum totius Germaniæ viribus, militèque veterano ex Italia & Hispania accito deterritum eo apparatu, redire ad suos in glorium coëgit. Inde in Italiam profectus, Bononiæ iterum cum Pontifice colloquium habuit, deductis militaribus præsidijs, Italiæ vrbes multis belli incommodis afflictas recreauit. Interim Andreas Doria Coronen & Patras Peloponesiacas vrbes expugnatione capit, Turcarum classis præfecto Himerale, quia viribus impar erat, naualis prælij aleam subterfugiente. Inter prodigia relatum est, quòd per triënum citra Tropicum Cæcri ter crinita sidera apparuerint, quorum primum mense Iunio, al-

MDXXIX.

FERDINAN-
DVS ROMA-
NORVM
REX.

MDXXX.

CAROLI V.
CAESARIS
IN AFRICAM
EXPEDITIO.

MDXXXV.

GVLETA
CAPTA.

TUNETVM
CAPTVM.

MDXXXVII.

NEAPOLIS
MOTVS.

MDXXXIX.

terum Iulio, tertium deinde Augusto mane Soli ex orienti prae lucebat, occidentem se- A
quebatur. Ariadenus Ahenobarbus classis Turcicae praefectus, qui in Himeralis lo-
cum suffectus erat, per fretum Mamertinum vectus Italiae maritimas oras infestauit,
Tempora Bruttiorum (quod nunc Sancti Lucidij opidum vocatur) Fundos, Formias
& alia aliquot opida diripuit, agrisque ferro, igneque vastatis; flexo in Africam cursu
Gulettam arcem & TUNETUM Muleasse rege, qui ob crudelitatem & superbiam civium
suorum odio laborabat, eiectione, per deditionem cepit. Motus tam prosperis Ariade-
ni rebus Caesar, ut potentissimum hostem antequam inualesceret, a Sicilia & Italia
ceruicibus depelleret, magno apparatu classem quingentarum nauum instruit, & in
Africam nauigat, expugnataque magna vi Guletta, hostibus acie profligatis, & Ahe-
nobarbo fugato TUNETUM XII. Kal. Augusti capit. Muleasse deinde datis ipsi legi-
bus in regnum restituto, Gulettam, ut Christianorum propugnaculum esset, praesidio
muniuit. CAPTA sunt & Caesaris auspicijs Vtica, Hippo, Siphax, & alia aliquot A- B
fricæ opida. Caesar post deuictum hostem, conscensa classe in Siciliam nauigat, &
Drepani descensione facta, terrestri itinere Panormum profectus magno apparatu ex-
cipitur, tricesimo inde die per Siciliae mediterranea digressus, Messanam VIII. Kal.
Nouembris venit, ibique quum Ferdinandum Gonzagam Siciliae Proregem creasset,
fretum traiectione per Bruttios Neapolim petijt, & triumphali pompa in urbem inuectus, in-
de Romam profectus est. Proximus inde annus AETNAE montis incendio Siciliae ca-
lamitosus fuit. Messanae quoque pomerium eodem anno auctum & urbs mœnibus
nouis & propugnaculis munita. Panormitani imperato in vinum & panem tribu-
to mœnia urbis instaurarunt, & munimentis instruxerunt. Andreas Doria cum cen-
tum quadraginta triremium classe contra Ahenobarbum nauigans ad Ambracium fi-
num hostem assequutus, infeliciter pugnans grauem cladem pertulit, fugaque in Cor-
cyram delatus est. In litore Neapolitani sinus, inter Baias & Puteolos magno cum C
impetu ac fragore sulphureus ignis erumpens, saxa, pumices, ac puluerem eructauit,
agrosque incendio populatus, teras in siluis & in mari pisces flammis consumpsit, &
iuxta Baias montem ex eructatis molibus congeffit. Puteolani cinere torridi urbe
ob metum incendij deserta Neapolim confluxerunt. Balnea olim celebrata & lan-
guentibus salubria, tum cineribus obruta euanuerunt. Sequenti deinde anno cum
sub Leone sidere cometes mense Maio appareret, & mense Aprili Sol totus in Sicilia
defecisse videretur, creditum est ea prodigia Imperatricis mortem quae paullo post sequuta
est praesignificasse. Dehinc quum Caesar alienissimo anni tempore mense Octobri, quo ma-
ria ob tempestuosa Vergiliarum sidera clauduntur, classe Algerium petisset, expositoque
in terram milite urbem obsideret, foedissima tempestas ex Septemtrione ea nocte ob-
orta, Caesaris classem grauisima clade centum fere & triginta triremibus depressis,
ceteris concussis afflixit. Classiarum, militesque qui in Africa litora vi tempestatis D
impulsi erant, ab Afris, Turcisque trucidati sunt. acerbissimum fuit quod onerarijs quae
commeatum vehebant, corruptis aut elisis famem & inedia metuebant. noctem tam
foede exactam non mitior dies excepit, qui nimbo & densissima pluuia fauens, neque
manendi sub dio locum, neque quietis spacium dabat: & iam ad extremum inopiae ve-
tum erat, ita ut miles equorum & iumentorum carne pasceretur. Caesar in tam ad-
uersis rebus animo obfirmato, vultuque sereno suos consolatione & subsidijs quibus
poterat erigebat & confirmabat. Auctores habeo qui decem militum millia ea cla-
de consumpta scribant. Caesar recollecto milite, qui ex clade superfuerat, in Belgicam,
quam Guilielmus Gelriae, Cluiaeque regulus, auspicijs Francisci regis inquietam ha-
buerat, profectus est; Guilielmumque aliquot eius ditionis urbibus captis, cedere Gel-
riae principatu, & pacem petere coegit. Sub idem fere tempus maxima Siciliae pars
grauiissimo terrae motu concussa est, & Ariadenus Ahenobarbus Turcicae classis praefectus,

Afectus, Ariadenus Ahenobarbus cū classē cētū quinquaginta ttrēmīū, ad ferēdas Frāciā regi suppetias (nam fœdus tum inter Turcā & Francorū regē initum erat) venit: superatōq; Messanā fretō, Rhegium ciuium metu desertum diripit & incendit. & deinde arce quoq; per deditiōem potitus, versus Malsiliā cursum flecit, & in itinere Nicaā Malsiliensium olim coloniam. excepta arce, occupat & depopulatur. Inde de regis Frāciā iniqua societate cōquestus, versus ortum vela faciens Neapolitanā oram Ischiā q; insulam direptionibus vexat: Liparam urbem fortiter à ciuibus propugnatam, decimo die cum Liparēsium grauissima clade expugnat. Capta sunt decem hominum millia. Lipara direpta est & flammis consumpta. Culpam tantæ cladis Petrus Toletanus Prorex Neapolitanus sustinet, quod nō satis maturē Liparensibus præsidium misisset. Cæsar Liparam paulō post instaurare iussit nouosq; eodē ex Hispanis colonos deduci. Ahenobarbus direpta Lipara, in Siciliam vela facit, Mylāsque &

B Pactas varijs cladibus affixit. Posthæc Messanā ex Turcicæ classis, quæ circa fretum in ancoris stabat, metu tumultuatum est, & vrbs præsidio, propugnaculis & cōmeatu firmata. ceterum quū Senes Turcicæ classis præfectus obseruasset tantū ad obsidionē ferendam apparatus, & præsidij ad propugnationem ferendam promittidinem, subductis velis per fretum Mamertinum superato Leucopetra promontorio cursum in Cephalleniam flexit. Messanā adhuc patrum plebisq; discordia vigeat; sed publicus metus eam contentionem remisit, conuenitq; ea condicione inter eos vt publica decreta & acta nullam vim legis haberēt, nisi a Seuiratu Iuratorum signarentur. Successit deinde Gonzagæ in proregia dignitate, Ioannes Vega, qui Cæsaris nomine apud Pontificem Maximum legatione fungebatur. Neapolitani contra Petri Toletani Proregis imperium grauissimos motus excitarunt, quod opinionum Quæstoris magistratum (inquisitionis vulgō vocant) inducere in regnum inuitis proceribus tentasset: eaque seditio non sine grauissima vrbs Neapolitanæ calamitate, tandem finem habuit. Sub idē ferē tempus Cæsar Maximilianū. Ferdinandi fratris primogenitum, data ei in matrimonium Maria filia generum delegit, eundēque Hispaniæ regnis proregia dignitate præfecit, vt absente Philippo (eum enim ad se in Belgium euocabat) nihil ibi nouaretur. euocauerat autem eo consilio filium Cæsar vt se viuo & præfente Belgicæ prouincijs inauguraretur: Principi que suo cues, proceresque fidem ipsius auspicijs darent & acciperent. eum namque prudentissimus imperator earum prouinciarum, in quibus editus & educatus erat genium esse facillē obseruabat: vt principis sui præsentis maiestatem colerent & reuererentur absentis radio marcescerent. Messanenenses ne & ipsi in publica omnium aggratulatione inofficiosi haberentur, principi felicem & auspiciatum in Italia aduentum Mediolani XIII. M. Ducatorum munere boni prosperique ominis gratia congratulati sunt. Latē interea longēque circum omnia Italia litora, quæ in mediterraneum siue Tyrrhenum mare imminēt, Dragutus prædatoriam classē raptabat: ipsamque adeo Genuensium oram multis cladibus vexarat: inde in Africam vela faciens Monasterium (ita enim nonnulli urbem quam Sarraceno vocabulo Mahdian vocant antiquitū nominatam prodiderunt) Solymanni auspicijs eo consilio occupat, vt inde frequenti excursionē Siciliam vicinasque & circompositas Italiæ insulas infestaret. Ceterum Carolus imperator tot vnus piratæ iniurijs vexatus, Vegæ Sicilia Proregi, & Auriæ classis pæfecto imperium dedit, vt Dragutum qua possent vi & apparatu de maris commercio exturbarent. Prorex itaque & Auria in Africam Cæsaris auspicijs traiciunt; Monasterium primo impetu capiunt & diripiunt: Aphrodisium opidum (quod nunc Africa vocatur) magno cum militum labore expugnant, Barbarisq; eiectis nostrorū præsidio muniunt. In ea expeditione in qua multi fortissimi que viri desiderati sunt, obijt quoque Muleassēs Tuneti rex, quem Carolus Augustus (vt meminimus) ante

MD XLVIII.

ADVENTVS
PHILIPPI
PRINCIPIS
IN ITALIAM.

MD XLVIII.

M D L I I I.

annos quatuordecim in regnum Ahenobarbo armis deiecto restituerat: idemq; paul- A
 lo post Amethi filij sui fraude regno exutus; Hispanorum auxilio recuperare amissa
 conatus erat; sed victus acie, in filij potestatem viuis deuenerat, cuius iussu oculis or-
 batus, fuga tandem Panormum elapsus est, ibidemque aliquot annis exsulauit, quous-
 que quinto demum anno in hac expeditione, quæ partim vt in regnū denuō restituere-
 retur, suscepta erat, excederet. Dragutum fuga elapsum Auria ad Meningem insu-
 lam quæ veteribus Lotophagites nunc Gerborum vocatur, classe obsedit: sed is ex
 incremento maris elabendi occasionem capit; angustumque & vadofum æstuarium
 tumescentibus vndis superans elusis obsessorebus euasit. Eodem tempore octo ex
 classe nostra triremes, iuxta Lopadusā insulā tempestatibus afflictæ perierunt. Clas-
 sis interea a Turcarum principe, vt res repetitum veniret, missa Senæ Bassæ præfecto
 haud procul a Messana appulit: is cum Vega ob Aphrodisium captum de violatis a
 Casare indutiarum, quas in triennium pactus erat legibus conquestus, Aphrodisium B
 sibi per iniuriam ereptum reddi postulauit: ceterum quum a Vega nihil benignè res-
 ponderetur, Senes, quum frustra Catanam sese tētaturum videret, in Augustam se cō-
 uertit, urbemque a ciuibus metu desertam incendit, arcemque imbecilli admodum præ-
 sidio munitam capit & diripit. Hinc Melitensium agris ferro, flammæque depopu-
 latis, urbem ipsam strenuè propugnantibus Rhodijs equitibus per octiduum frustra
 oppugnauit, indeque repulsus Gaulon siue Gaudon insulam (vtriusque enim scrip-
 turam probatissimi auctores adprobant) nostro sæculo Gozum dictam aggreditur,
 ceterum vim, alacritatemque propugnantium sese metuere simulans, inde digressus,
 in altum prouehitur: & ob eius discessum securos, noctu reuersus, ex improviso op-
 primit, oppidumque diripit. Inde in Africam flectens Tripolim Rhodiorum octin-
 gentorum præsidio firmatam, quæq; iam quadragesimum annum Christianorum au-
 spicijs tenebatur, Galli cuiusdam proditione occupat. Sequenti deinde anno Soly- C
 manus Rustanum Bassam cum centum viginti triremium classe Henrico Francorū
 regi ex fœdere in subsidium mittit, vt Neapolin opera & artibus Salernitani principis
 (is a Casare cum aliquot cōiuratis ad Gallum defecerat) regis Henrici auspicijs inter-
 ciperet. Sed proditionis & coniurationis cōsilijs per indicium Mormini cuiusdam
 patefactis, ea Turcarum expeditio, quamuis Andreas Auria amissis septem triremi-
 bus profligatus esset, vanum exitum habuit, domumque in gloria redijt. Enimvero
 Salernitanus etsi prima nō ex voto cessissent, tamē Turcarum principē adiijt, vt ei-
 dem classis reditum in Italiam sollicitaret. benignis auribus excepta sunt transfugæ
 vt libera cōsilia: placuitque Dragutum præfectum circa proximi anni solstitium mit-
 tere. classis itaque octuaginta triremium omni apparatu bellico & instrumēto naua-
 li instructa, Draguto vt imperatori; Salernitano vt legato creditur, qui Ionio mari
 superato impetum in Locresium oras faciunt, easq; depopulati in Siciliam descedunt, D
 Leocatam ad Gelam fluiuium sitam, ex improviso occupant & diripiunt, ab Sacca (ea
 olim Himera fuit) Amodei præfecti stratagemate repulsi sunt. is enim vt fiduciā sui
 cōtra hostium vim & apparatus simularet, patere vrbs portas iussit, omniaque com-
 pita tympanis clāgorēque tubarum perstreperere: ipse cum exiguo quem habebat equi-
 tatu urbem egressus, per oliueta quæ densissima eodem loco, quo hostes imminabant
 colebātur; frequenti cursu flexuque viarum vndique sese cum suis ostētabat. Turcæ,
 magnas Amodeo adesse copias suspicati, omisso oppugnandæ vrbs cōsilio, e Sicilia
 soluerunt, & Italiam repetētes depradata Illua insula in Corsicam descensionem faci-
 unt, Bonifacium arcem loco munitissimo & firmissimo sitam, expugnāt, & Gallorum
 ditioni subiiciunt. Dum hæc circa Italia oras, insulasque Tyrrheni maris a Draguto
 geruntur. Auria Casaris præfectus, sexaginta triremium classe cōtra ipsum pro-
 uectus eius impetum fregit. Proximo inde anno quum Dragutus Herculis portum
 inua.

A inuafisset, opera & virtute Cosmi Medices Florétinorum principis qui Senogalliam (nunc Senas aut vocabulo detruncato, aut alia ratione nuncupât) eo tēpore obsidebat magna cū Turcarū clade ab Italia maritimis oris depulsus est. Reiectus ab Italia Dragutus quum in Corsica aliquot vrbes, & duas præcipui nominis frustra tentasset, in Sardiniam classem suam hostili animo appellere conatus, a præfidiarijs vicinorum calamitate præmonitis, magnis viribus repulsus est. Hactenus quis Neapolis & Sicilia status sub Caroli Quinti Augusti auspicijs fuerit, compedio nos esse cōplexos arbitramur, nunc qua occasione viuo patre in vtriusq; regni potestatem, Philippus filius raro & memorabili tamē ad omnem posteritatem exemplo successerit, paucis perstringemus. Eduardus fraudē suorum an domestica seditione, aut arcanis aulae suae perierit, ijs quibus hæc curæ sunt examinandum propono: Eduardo mortuo in Angliæ reginam Maria, inuitis regni æmulis, procerum suffragijs surrogata est. Hanc

B Cæsar Philippo filio, qui post Germaniæ inferioris prouinciarum inaugurations in Hispaniam redierat, tum amissa priore coniuge calibi, in vxorem collocauit. Ceterum vt ad dotale regnum, regiam quoque auctoritatem & publicam regni potestatem filio adiungeret, eundem nuptiarum die per legatum suo nomine, Neapolis regem saluari iussit. erat is annus a Christo nato vltra millesimum quinquagesimus quartus, atque ab eo tempore (quod hîc quoque memorandum ob posteritatis memoriam est) initium regni Neapolitani acceptum in acta publica referri cœpit. Proximo inde anno ex Anglia Philippus Neapolitanorum rex (paulloante etiam a patre Cæsare Mediolanensis Ducatus prouentibus auctus) in Flandriam trajicit & Bruxellis a patre Cæsare, Hispaniæ, Sicilia & Indiæ regnis, cum omnium ordinum aggratulatione inauguratur. Ceterum vt Siciliae historiam vsque in hoc seculum vti instituimus protequamur, missus est in Siciliam Fridericus Enriquez, Philippo designati a patre nomine legatus, vt fidem noui regis nomine daret & acciperet. Tam auspicata

C & læta rerum in regno Neapolitano & Siculo initia Paullus Quartus Pontifex Max. turbauit, qui ad vendicandum Ecclesiæ Romanæ ius regni Neapolitani, Philippo regi difficile & impeditum mouit bellum, accessit ad ea incommoda quod Hêricus Galliarum rex Belgicas Philippi prouincias vt eum bello diuersis Europæ partibus distineret, inuafisset, & Duacum Artesiæ validam urbem per insidias, sed frustra tentasset, mox idem quoque rex vt Pontificis partes foueret, Ducem Guisianum cum copijs (XII. peditum duo equitum milia fuisse scribuntur) in Italiam misit: deditque ei in mandatis vt Mediolanum ex itinere tentaret, & Neapolin inuaderet. Philippus vt Pōtificis conatum reprimeret Albanum ducem ipsi cum imperio & exercitu opposuit. Is vt Pontificis ad sua defendenda distineret, Ostiam occupat. Neapolitani vt Gallorum motus frāgerent, in belli sumtus regi Philippo vicies centena millia aureorum contribuerunt. Interea Philippus vt Gallos ad sua tuenda conuerteret, Sabaudia ducem Belgicarum prouinciarum & Germaniæ inferioris Proregem cum validissimis copijs in Veromandos immittit. Is nec opinantibus Gallis Fanum Quintini arcta obsidione circumfedit; cuius obsessæ fama, regem Henricum ad ferendam suis opem excitauit. Missusque est ad soluendam obsidionem cum valida Germanorum, Gallorumque manu, Anna Mommerancius equitum magister (quæ domestica lingua Conestablium vocant.) Sed istæ Gallorum copiæ ab Sabaudia duce fusa, fugatæque, ipseque Conestablius viuis in nostrorum potestatem vnâ cum filio redactus est, itidē Reyngraius Germanorum peditum ductor, alijque aliquot Galliae proceres capti sunt. sub finem verò Augusti Fanum Quintini aliquamdiu bellicis tormentis verberatum magna vi expugnatur: classis regia præfectus (Ammiraliū vocant) viuis in potestatem venit: eodem victoriae cursu Haymim opidum & arx Casteletū nomine ad imperium coacta sunt. Galliarum rex Henricus tot simul cladibus fractus

PHILIPPUS
PVS MARIAM AN-
GLIÆ REGINAM DV-
GIT.
MDLIII.

PHILIPPVS
NEAPOLIS
REX SALV-
TATVS.
MDLV.

PHILIPPVS
PVS HISPANIAE, SICILIAE ET
INDIARUM
REX.

exercitum suum quem Guisus ducebat ex Italia reuocare coactus est : ipseque Pontifex quum ab Albano premeretur seseque à Gallis decedente Guisio desertum quereretur , pacem cum Philippo per legatos fecit . Interea quum Ioannes Vega Siciliae Prorex malè a multis ob seueritatem & dominandi impotentiam audiret, multique Siculorum querelis apud regem Philippum vrgeretur, coactus est ex Philippi imperio sese potestate abdicare : successorèque habuit Ioannem a Cerda Metymnesiù ducem principem modestissimum & elementissimum & regis domum ex stirpe materna contingentem . Carolus Cæsar posteaquam sese regnorum omnium & prouinciarum suarum potestate; filio sibi suffecto (vt iam memorauimus) abdicasset: classe vna cum duabus sororibus, Eleonora Francia; Maria Hungariae reginis in Hispaniam traiecit , atque vt sese priuatum etiam ad otium & tranquillitatem componeret; missa ad VII viros Electores legatione fratrem suum Ferdinandum sibi in imperio sufficere petijt & ipsorum suffragijs impetrauit. obseruatum est a nonnullis eam legationem in VI. Kal. Martias hoc est Caroli Cæsaris natalem incidisse. eum diem vt ipsi auspiciatissimum nonnulli ex rebus gestis colligunt. argumèto esse quod Franciscum Gallorum regem suis auspicijs per legatos ad Papiam in potestatem acceperit : quod anno ætatis suæ XXX. Bononiae eodem die coronatus sit a Clemente Septimo, & imperij insignia acceperit. Ceterum hic annus Caroli Cæsaris & trium reginarum morte funestus fuit. Septimo enim quàm sese imperio abdicauerat mense IX. Kal. Octobris anno ætatis suæ LIX. extremum diem in Baticis clausisse traditur. aliquot ante mensibus Eleonora Francia regina, paullò post Cæsaris mortem, eiusdè soror Maria Hungariae regina; vt & Maria Angliæ regina Cæsaris nurus e viuis excesserunt. Potitus est interea in Flandria non longè a Grauelinga insigni victoria Philippus, fuis fugatisque Gallis, magnòque prælio per Egmondanum comitem debellatis. Sequuta inde latissima vtriusque partibus & auspiciatissima pax per connubia; filiam namque suam Henricus Francorum rex Philippo; sororem verò Emanueli Philoberto collocauit; ipseque adeò rex Henricus morte sua tantam omnium aggratulationem funestauit. quæ deinde sequuta sunt, & qui motus ob opinionum & factionum dissidia Galliam & ditiones Philippi perturbaerint, vt ad huius historiae seriem regnorumque Neapolis & Siciliae necessitudinè non pertinentia, nunc latius prosequuti non sumus.

FERDINAN-
DVS ROMA-
NORVM IM-
PERATOR.

CAROLVS V.
IMP. MOKI-
TVR.
MDLVIII.

PHILIP-
PVVS REX
ISABELLAM
FRANCOR.
REGIS FI-
LIAM DVXIT.
MDLIX.

HVBERTI

A
 HVBERTI GOLTZII
 GOTHORVM, SARACENORVM,
 NORTMANNORVM, SVEVO-
 RVM HISPANIARVMQ. REGVM QVI
 VTRIVSQ. SICILIAE REGNVN TENVERVNT,
 ELENCHVS.

B
 GOTHORVM IN ITALIA ET
 SICILIA REGES.

ODOVACER Herulorum rex, Oreste Augustuli Imperatoris patre interfe-
 cto & tota Italia occupata, ab Romanis rex Italiae atq; vrbis Romae salutatus est: x. Kal.
 Septembris, an. ab vrbe condita MCCXXVIII. Augustulo qui vix annum imperium
 in Occidente tenuerat, eius metu se abdicante. Is demum ab Theoderico Gotho-
 rum rege aliquot praelijs victus, & intra Rauennam per triennium obsessus; cum reru
 inopia victus se dedidisset, postquam per annos XVI. menses VI. & dies XIII. in
 Italia regnasset; iussu Theoderici occisus est: III. Nonas Martij, anno a Christo
 nato CCCXCIII.

AN. A. CHR. N.
 CCCCLXXVI.

THEODERICVS AMALVS, Theodemiri filius, Valamiri nepos, primus
 Gothorum in Italia rex, victo & occiso Odouacre, & tota Italia in potestate redacta;
 ab Romanis rex salutatur. Is successu fortunae vsus, mox Siciliam, quam quasi pra-
 mium belli in medio positam videbat, inuasit, nemineque repugnante subegit. Inde
 contra Francorum regem, pro Vestrogothis cognatis suis arma sumit, caesisque tri-
 ginta Francorum millibus, Vasconiam ijs creptam, Almarico Vestrogothorum re-
 gi restituit. Regnavit post Odouacris caede annos XXXIII. menses V. & dies XXVIII.
 obiit III. Nonas Septembris anno a Christo nato DXXVI.

CCCCXCIV.

ATHALARICVS AMALVS, Eucharici filius, Theoderici regis ex
 Amalsuentha filia nepos, auo mortuo, sub tutela matris Amalsuenthae in regnis Sici-
 liae & Italiae successit. Huius ingenium cum ab educatoribus corrumpetur, multi
 eorum iussu Amalsuenthae reginae interfecti sunt. Regnavit cum matre annos VII. me-
 ses X. dies XXVII. obiit III. Kal. Iulij, anno a Christo nato DXXXIII.

DXXVII.

AMALSVENHA Regina, Theoderici regis filia, Eucharici vidua, primu
 cum filio Athalarico octennium fere regnavit. sed eo fati sublato, cum imparem se
 tot regnis administrandis videret: Theodahatum cofobrinum suum regni socium fe-
 cit. Multa de huius feminae virtutibus ab auctoribus produntur: summam eminuisse
 tum in vultu tum in verbis eius maiestatem: virtute praeditis comem & humanae, de-
 linquentibus seueram & rigidam fuisse; praeterea calluisse eam omnium fere gentium
 linguas, & Latinis, Graecisque litteris etiam ad miraculum eruditam fuisse. Theodahati
 scelere occisa est dum eius rapacitati & auaritia se opponit.

DXXXIII.

THEODAHATVS AMALVS, tertius Gothorum in Italia & Sicilia
 rex, primo cum Amalsuentha regina, eaq; demum occisa solus regnavit. Nihil ab hoc
 memoria

ROBEM AN.

memoria dignum gestum, nisi quod primis regni sui initijs, Francos Italiam inuaden- A
tes, pœlio victos eiecit: & Græcos per præfectos suos Dalmatiâ expulit. Sed cum
ob rapacitatem & auaritiam, scelusque in Amalsuentham reginam commissum, inui-
sus suis esset, & ab hostibus ob fœcordiam & negligentiam contemneretur: Bellisarius
iussu Imperatoris Iustiniani arma Gothis intulit, Siciliaeque regnum & Bruttios, vr-
bemque Neapolim de Gothis cepit. Inter tot rerum turbas cum Theodahatus so-
lita ignauia obtorpesceret, indignati Gothorum proceres Witigem virum manu
promptum in regē elegerunt: eiusque imperio Theodahatus, postquam biennium &
menses ferè IX. regnauerat, occisus est, mense Martio.

DXXXVII.

VVITIGES vir bellica virtute insignis, ceterum genere obscurus; quartus
Gothorum in Italia rex (nam Sicilia tum amissa erat) fuit. Hic vt regnum sibi con-
firmaret, post occisum Theodahatum, Matesuentham Theoderici regis ex Amalsu-
encha filia neptem, inuitam & repugnantem in vxorem duxit. Cum Bellisario B
Iustiniani imperatoris præfecto, varia fortuna bellum gessit, eumque intra Romanæ
urbis mœnia compulsum, integro anno & diebus nouem circumfedit. aduentu inde
nouarum ex Græcia copiarum obsidionē soluere coactus: Mediolanum quod Græci
occupauerant recepit. Inde ab Bellisario Rauennæ obsessus, quum fame victus se
dedidisset, Constantinopolim captiuus, cum Gothorum principibus abductus est: ano
regni sui IIII. quinto autem anno postquam Græci, primum arma Gothis intulerāt.

DXXI.

HILDOVALDVS VVitige in captiuitatem abducto, ab Gothis rex saluta-
tur. Transpadanam tantum regionem tenebāt. In tanta suorum necessitate Hildo-
ualdus non demisit animum: sed contractis in vnum Gothorum copijs, cum Vitali
Iustiniani præfecto signa cōtulit: eumque pœlio superatum interfecit & prabuerat de
se spē, quod Gothorum regnū in integrum restitutus esset, ni insidijs eorum, quos C
Varaia insignis viri cæde offenderat, cum vnum tantum regnasset annū, occubisset.

DILL.

ARARICVS ROGVS, Hildoualdo, non melioribus quàm ille regna-
uerat auspicijs, in regnum Italiae succcessit. siquidem vix menses quinque tenuerat re-
gnum, quum eorum insidijs qui Totilam regem creauerant, occubuit.

EODEM AN.

TOTILAS BADVILLA ab Gothis rex ob virtutē creatus fuit. Cuius
statim insigne specimen dedit, Græcorum ducibus duobus pœlijs profligatis, & A pu-
lia, Calabria, Lucaniaque in potestatem suam redacta. Urbem Romam prodicione
quorundam admissus, cœpit: incensōque Capitolio, præcipuisque adificijs & mœni-
um parte euerfa, fœdum in modum deformatam, reliquit. Restitutam inde ab Græ-
corum ducibus, cum iterum cepisset, in omnem sexum & ætatem ferro sauijt. Siciliae
quoque arma intulit, pœrque totam insulam ferro, incendijsque grassatus, multis vr-
bibus partim vi, partim deditone potitus, cum suos in Italia premi intellexisset, parte D
copiarum ibi præsidio relicta, Italiam repetijt. Hinc cum diu Græcorum arma exer-
cuisset dum Longobardis, qui in auxilium Narsetis Iustiniani præfecti veniebant, ad
Brixellum occurrit, in pœlio fortissimè pugna ciens, interfectus est, ano regni sui XI.

DLII.

THEIAS octauus & vltimus in Italia Gothorum rex, quamquam attrita ad-
modum assiduis cladibus Gothorum vires essent; Narseti tamen aliquamdiu fortiter
restitit. Ceterum quum eum Narfes apud Nuceriam urbem castrametantem ad pug-
nam prouocasset, in pœlium de summa rerum descensum est, dimicatum tanto ardo-
re animorum a Gothis, vt ne cæso quidē Theia rege suo, ante pugnandi finē fecerint:
quàm Narfes per preconem, veniam ijs qui arma ponerent, daret. Hic finis Gotho-
rum regni in Italia & adiacentibus Italiae insulis, fuit: Gothique in Italorum nomen
concesserunt. Theias non vltra annum Gothorum regno potitus est.

INTER-

A INTERREGNUM IN SICILIA FUIT,
nunc Saracenis, nunc Græcis, regnum insulæ occupan-
tibus. Saraceni ad extremum Siciliam, victis Græ-
cis, obtinuerunt.

BVLCHAR Saracenorum primus in Sicilia rex fuit: quum prius Saraceno-
rum in Africa reges, per præfectos Siciliae regnum administrare soliti essent. Is multa
bella contra Constantinopolitanos Imperatores gessit: Calabriamque & Apuliae
partem eisdem ademit.

DCCCCLII.

B **APOLLOPHARVS** secundus rex Saracenorum in Sicilia fuit. Huic cum
primo dissensio & inde bellum cum fratre minore Aphocapse ortum esset; Græci ea
occasione vsi, Siciliam inuaserunt, quibus dum obsistere Apollopharus pace cum fra-
tre facta, conatur, & Messanam, quam Græci occupauerant circumfidet, occiditur.
Post mortem eius, cum Saraceni nouo ex Africa supplemento aucti, Siciliam recupe-
rassent: iterum insulæ possessione, Nortmannorum principum virtute exuti sunt; &
Sicilia Nortmannorum facta.

M XXXVI.

NORTMANNORVM IN ITALIA ET SICILIA COMITES, DVCES, ET REGES.

C **TANCREDVM** Altae Villæ in Nortmannia Comitem, quidam Guilielmi,
alij Roberti filium scribunt. Huic ex duabus vxoribus duodecim filij fuere; nempe
ex Moriella Sarnus, Gothifridus, Drogo, Tancredus, Malogerus, Alberedus, Gothi-
fridus secundus & Frumentinus: ex Fresenda autem secunda vxore, Guilielmus Ferro-
brachus, Robertus Guiscardus, Hunnifridus, & Rogerius Bossus. Igitur Tancre-
dus cum ad tam numerosam sobolem alendam, non sufficere Comitatus sui opes non
ignoraret; in Italiam cum liberis suis Sergio IIII. Pontifice Maximo, anno autem à
Christo nato M IIII. migravit. Ibi aliquot annis diuersis sub principibus stipendia quum
meruisset, Guilielmumque Ferrobrachium testamento reliquis filijs præfesset, obiit.

M IIII.

D **GVILIELMVS FERROBRACHIVS** cum Nortmanni nullis adhuc
certis sedibus per Italiam vagarentur, Georgij Maniacis Constantinopolitani Im-
peratoris præfecti, signa, cum alijs Italiae principibus viris, contra Saracenos sequutus
est. Conuenerat inter eos, ut Sicilia capta, in eam namque expeditionem molie-
bantur præda, & agri, vrbesque de hostibus captæ æqualiter diuiderentur. Sed cum
Maniaces (Malochum Blondus vocat) pacta non seruasset: Guilielmus indignitate rei
accensus, Apuliam tum Græcis parentem inuasit, Maniacæque qui auxilio suis accu-
rerat acie superato, tota Apulia & Calabria parte potitus; primus Nortmannorum
Apuliam sub comitis titulo tenuit. Obijt anno a nato Christo M XXXIX.

M XXXVII.

DROGO Tancredi ex Moriella vxore filius, Guilielmo fratri in Comitatu
Apuliae successit: quamuis sint, qui excluso Guilielmo, ab Drogone initium Nort-
mannorum comitum sumant; eumque pulsus Apulia Græcis primum Nortmannorum
in ea fixisse sedes prodant. Drogo in principatus sui initio, ab Græcis prælio victus,
& magnæ Apuliae parte spoliatus est: sed mox reparatis copijs Græcos victoria exul-
tantes, adortus, superatos acie finibus suis eiecit. Inde cum iam per annos vndecim
comitatum Apuliae tenuisset: Visonis Apuli coniuratione, interiit,

M XXXIX.

h

HVNNI-

ML.

HUNNIFRIDVS fratre Apulorum perfidia caſo, tertius Apuliæ Comes fuit. **A** Huic ſtatim ab initio nihil antiquius fuit, quàm fratris ſui percuffores bello perſequi, quos tandem in poteſtatem redactos capitali ſupplicio adfecit: & poſtquam per annos ſeptem rerum potitus eſſet, obiit.

MLVII.

GOTHIFRIDVS Hunnifridi frater, quartus Nortmannorum, Comitatum Apuliæ, tenuit. Is cum Beneuentum Pontificiæ ditionis urbem inuaſiſſet Leonis IX. Pontificis Maximi, arma in ſe prouocauit. Ab quo bello petitus, eundem, Giſulphi Salernitani Principis auxilijs adiutus, apud Ciuitam Apuliæ opidum prælio victum, cepit. quem mox ob Pontificiæ dignitatis reuerentiam, in honore habitum, datis qui proſequerentur dimiſit. Nec multo inde poſt tempore obiit, quum Apuliæ Comitatu per triennium præſuiſſet.

MLX.

BAGELARDVS, Gothifrido in Apuliæ Comitatum ex teſtamento ſucceſſit. **B** Eum nonnulli Hunnifridi, alij autem Gothifridi (quod uero ſimile magis eſt) ſcripſere. non diu hic Apuliæ dominatum tenuit; nam uix menſibus ſeptem præſuerat, quum Roberti Guiscardi patruſui armis eiectus eſt.

RODEM AN.

ROBERTVS GVIſCARDVS ſextus Apuliæ Comes, Comitatum pulſo nepote Bagelardo occubuit. Hic Calabriam & Lucaniam de Græcis cepit: Venetos aliquot naualibus prælijs uicit, Dyrrachiũ expugnauit; Romanos Gregorio VII. Põtifici Max. rebelles, multis cladibus caſtigatos ad officium coëgit, quibus geſtis ab Gregorio Pontifice Dux Calabria & Apuliæ Comes creatus eſt, eiſque iuramentum ut Eccleſiæ Beneficiarius præſtitit. Viginti inde & quatuor annis Calabria & Apuliæ quum præſuiſſet, obiit, Rogerio filiorum natu maximo herede ſcripto.

MLXXXIII.

ROGERIVS BOSSVS Tancredi filiorum natu minimus, primò ab Roberto Guifcardo fratre, aliquot Apuliæ opidis præfectus fuit. Inde Roberti fratris auxilio Siciliæ parte potitus: poſt eius demum mortem tota inſula pulſis Saracenis, in poteſtate ſua redacta, ſe Siciliæ Comitæ & Calabria ſcripſit. obiit menſe Februar. an. decimoſexto, poſtquã primũ Siciliæ comitatu, poſt Roberti fratris mortem potitus fuerat.

MCI.

SIMON Rogerij filius primogenitus ſecundus Siciliæ Comes fuit. Is multis Apulorum ſeditionibus (nam & Apuliæ pars ipſi parebat) vexatus cum uix annum rerum potitus fuiſſet, abſque liberis uita exceſſit: Rogeriumq; fratrem ſucceſſorem habuit.

M C II.

ROGERIVS II. Rogerij filius, tertius Sicilia Comes, poſt Simonis fratris primogeniti mortem fuit. Apuliæ inde & Calabria Ducatu, ex morte Guilielmi nepotis ſui qui ſine liberis obierat, auctus: quum inſuper Neapolim, aliãſque de Græcis cepiſſet vrbes; ab Innocentio II. Pontifice Maximo, quem in prælio ab Guilielmo filio ſuo captum libertati reſtituerat: uiceſimoſeptimo Comitatus ſui anno, rex utruſq; Sicilia cis & ultra Pharum, creatus eſt. Poſthac Saracenis in Africa bellum intulit, Emanuelem ſecundum, Orientis Imperatorem qui Chriſtianos Hieroſolymam petentes multis incommodis adfecerat, vaſtatis Conſtantinopolitanæ urbis ſuburbijs, cõpeſcuit. Inde in Siciliam reſſus, uiceſimoſecundo anno poſtquam primũ rex creatus fuerat obiit, XVI. Kal. Maij, anno a Chriſto nato M C L.

M C L.

GVILIELMVS qui ob auaritiã & crudelitatem Malus uocatus eſt, cum Rogerio patre biennium & menſes decem, & poſt eius mortem annos XVI. in utraq; Sicilia regnauit. uiuo patre magnã de ſe ſpem ob diſciplinæ militaris peritiã præbuerat; quam nec in principatus ſui initio ſefellit: quum Apulos rebelles perdomuiſſet, & Saracenos multis cladibus affixiſſet. ſed mox apparuit ſimulatione uirtutis, eum

A etiam vitia sua texisse; nam domi reses factus, ob ignauiam hostibus contemptus, & ob seuitiam suis inuisus fuit. Vnde multis suorum rebellionibus vexatus, multis coniurationibus petitus, Guilielmo filio herede relicto, diem extremum clausit. Obijt pridie Kal. Maij, anno a Christo nato M CLXVI.

GVILIELMVS II. tertius vtriusque Siciliae rex, patri in regno, non in moribus successit, siquidem quantum ille crudelitate & auaritia, tantum hic clementia & liberalitate excelluit; vnde Bonus diuerso a patre cognomine, cognominatus est. Nec huic tamen humanitas sua profuit, quominus seditionibus Siculorum & bellis intestinis inquietaretur. Cum Andronico Orietis Imperatore, qui Imperium per summam perfidiam caso nepote legitimo herede, inuaserat: bellum gessit, Constantino-politanisque auctor fuit, vt trucidato Andronico, Imperatorem Isacium Commenum crearet. Christianis quoque in Palestina Saracenorum armis premebantur, opem tulit. Obijt sine liberis, quum vtriusque Siciliae regnum annis viginti administrasset.

TANCREDVS Rogerij primi regis, ex filio Rogerio (is ante patrem obiit) ex Pellice filius: quum Guilielmus absque liberis discessisset, rex vtriusque Siciliae creatus est. Sed Clemens III. Pontifex Maximus, quia regnum Ecclesiae beneficiarium Tancredus absque eius permisso occupauerat, bellum ei mouit. Ceterum Clemente mortuo, Celestinus III. qui Clementi in Pontificatu successerat: bellum excepit, isque quia per se impar Tancredo erat, Henricum VI. Imperatorem, data ei in matrimonium Constantia Rogerij primi regis filia, in Tancredum armauit. Huic se fortiter Tancredus obiecit, regnumque quamdiu vixit contra eiusdem insultus defendit. Obijt anno regni sui nono, & post Christum natum M C XCIII.

C **ROGERIVS III.** Tancredi filius, vtriusque Siciliae rex, hunc nonnulli ab patre in regni societatem assumptum, & paullo ante eius mortem fato cessisse, affirmant: sunt qui scribant eum patri in regnum successisse, & post octauum regni sui mensem, ab Henrico VI. imperatore captum, oculisque & virilibus priuatum, in carcere interiisse.

GVILIELMVS III. Sextus & vltimus ex Nortmannorum familia, vtriusque Siciliae rex. qui Rogerium III. ante patrem obiisse tradunt; hunc dicunt post Tancredum patrem regem fuisse, & in eo Nortmannicam stirpem in Sicilia extinctam, quum ab Henrico VI. imperatore captus, & oculis virilibusque priuatus, in carcere obiisset. Annis a primo Guilielmo Ferrobrachio CLVII. & mensibus aliquot elapsis.

SVEVORVM IN VTRAQVE SICILIA REGES.

HENRICVS VI. Romanorum Imperator, Friderici imperatoris filius, v. & capto Guilielmo III. rege, regna vtriusque Siciliae vt dotalia, nam Rogerij olim regis filiam in coniugio habebat, occupauit. Hunc Siculis ob crudelitatem quam in Nortmannicam stirpem, & eius fautores exercuerat, odio fuisse scribunt, absque Constantia vxore veneno petitus, Friderico quinquenni puero herede relicto, interiisse; anno postquam Siciliae regno potitus fuerat, quarto. Obijt Messanae pridie Kal. Septembr. anno a Christo nato M CXCIX.

M C I C V I I I .

FRIDERICVS Henrici VI. filius, quinquennis puer patrisub tutela matris A
Cōstantiæ succedit & iam septennis Panormi regio diademate insignitus est. Annum
agens ætatis vicesimum, Innocentij III. Pontificis Maximi intercessione, ab Germa-
norum Septem-viris imperator, contra Othonem IIII. quem Pontifex, Pontificiæ di-
tionis agrum euastantem, imperiali dignitate priuauerat; creatus est: eoque armis im-
perio pulso, Romæ, ab Honorio III. Pontifice Maximo, Augustus salutatus & inaugu-
ratus est. Hic multis contra Pontifices, multis contra Siculos rebelles, & Saracenos
bellis gestis, Hierosolymæq; regno Saracenis adempto; anno ætatis suæ quinquagesimo
septimo, Ferentini moritur, Idibus Decembris, anno a Christo nato M C C L.

M C C L .

CONRADVS Imperator, Friderici II. imperatoris filius, patri in regno vtri-
usque Siciliæ successit. In Germania Conradus erat, quum Fridericus, e viuis exce-
deret: itaque in regnum veniens id varijs motibus turbatum offendit; Neapolinque ad B
Pontificem defecisse, quam urbem cum vi non posset, arte cepit, diripiendamque mi-
liti concessit. Veneno inde periit, Manfredi spurij fratris insidijs, cum annos III.
menses v. & dies x. regnasset; Conradino filio, qui adhuc puer in Sueuia educabatur,
herede relicto. Obijt Neapoli XI. Kal. Iunij, anno a Christo nato M C C L I I I I .

M C C L V .

MANFRIDVS Friderici II. imperatoris ex pellice filius, Conrado fratre ve-
neno sublato, post biennium ferè ab eius morte elapsum, regnum vtriusque Siciliæ
Conradino nepote suo legitimo herede excluso, inuasit. Sed Urbanus IIII. & post eum
Clemens IIII. Pontifices Maximi; indignati ab Manfrido qui nothus erat, Siciliæ
regna occupari, Carolum Andium ducem aduersarium ei excitârunt. Ab quo ad Be-
nèuentum, Manfredus prælio victus, & occisus est, quum annos XI. regnasset.

CONRADINVS Conradi imperatoris filius, quum occupatum ab Carolo
Andegauensi vtriusque Siciliæ regnum, & Manfredum occisum intelligeret: cum ex-
ercitu in Italiam ad repetenda auita regna, decimoquarto post patris obitum anno ve-
nit. Ceterum victus a Carolo & ex fuga retractus; Neapoli in publico, cum ali-
quot alijs Principibus viris, securi percussus est, anno a nato Christo M C C L X I X .

GALLORVM IN VTRAQVE SICILIA REGES.

M C C L X V .

CAROLVS Andegauensis Ludouici IX. Gallorum regis filius, ab Clemète IIII.
Pontifice Maximo, rex vtriusque Siciliæ, contra Manfredum Pontificij nominis ho-
stem creatus est: Manfredoque acie victo & occiso, vtrumque regnum rege orbatum,
occupauit. Cum Conradino inde Sueuorum duce, qui ad repetenda regna heredi-
tario iure sibi debita veniebat; prælio congressus victor fuit, & in Conradinum cap-
tum capitali supplicio, VII. Kal. Nouembris, anno a Christo nato M C C L X I X . ani-
maduertit. Posthæc coniuratione Siculorum, & Petri Aragoniæ regis armis Sicilia
pulsus, Neapolis tantum regnum tenuit. Regnavit annos XIX, menses VI. dies XI.
Obijt VII. Idus Ianuarij, anno a Christo nato M C C L X X X V .

REGES

REGES SICILIAE
VLTRA PHARVM.REGES NEAPOLITANI
SIVE SICILIAE CIS PHARVM.MCC
XXII.

PETRVS Iacobi Aragoniae regis filius Aragonum rex, Siciliae regnum vt doctale (nam Manfredi olim regis filiam in coniugio habebat) ab Carolo Andegauensi, qui id Manfredo, & Conradino regibus occisis, inuaserat, armis repetijt: Siculorumque fauore adiutus occupauit. Ob qua a Martino IIII. Pontifice Maximo, diris deuotus, & ex Pontificia auctoritate, Aragoniae & Siciliae regnis priuatus est. Igitur Petrus cum tueri regnum suum contra Philippi Gallorum regis insultus conatur. commissio ad Gerundam urbem praelio victus, paucis post diebus, ex vulnere quod in pugna acceperat interijt: annis quatuor elapsis ab quo primum Panormi in Siciliae regem coronatus fuerat. Obijt III. Idus Nouembris, anno a Christo nato MCC LXXXVI.

MCC
XXVI.

IACOBVS Petri Aragonum & Siciliae regis secundogenitus, post patris sui mortem rex a Siculis salutatus est. Hic cum Gallorum res aliquot cladibus afflixisset: Calabriam que illis parentem euastasset: Alphonso Aragoniae rege fratre primogenito absque liberis mortuo, ad id regnum accipiendum accersitus est. Posthaec cum Siciliae regno annos vndecim potitus esset, Bonifacij octauo Pontificis Maximi promissis persuasus, id Carolo II. Neapolitanorum regi restituere voluit. quod vbi Siculi cognouere, eius fratrem Fridericum, regem communibus suffragijs crearunt.

MCC
XXVI.

FRIDERICVS Petri Aragoniae regis tertio genitus, quum frater ipsius Iacobus Aragoniae rex, Siciliae regnum Carolo II. se redditurum pactus esset; Siculorum omnium propenso fauore, regium diadema Panormi accepit. Multa hic bella primum cum fratre suo Iacobo Aragonum rege, qui Siciliae regno, vt Gallis insulam vti promiserat, traderet; spoliare ipsum conabatur: & inde cum Carolo II. & Roberto eius filio Neapolitanis regibus, gessit. Petrum quoque filium, vt res nouare volentibus materiam praeriperet, re-

gijs

CAROLVS II. Caroli filius, ab Alphonso Aragoniae rege, apud quem diu in vinculis fuerat, datis obsidum loco tribus filijs, quarto post patris mortem anno liberatus; ab Nicolao IIII. Pontifice Maximo, Romae vtriusque Siciliae regno inauguratus est. III. Kal. Iunij, anno a nato Christo MCC LXXXIX. Hic cum Iacobo & Friderico Siciliae regibus, multa bella varia fortuna gessit. Regnavit annos xx. menses tres, dies xxviii. obijt Neapoli IIII. Nonas Maij: qui an. a nato Christo MCCCIX. erat.

MCC
XXCIX.

ROBERTVS Caroli II. Neapolitanorum regis filius; qui viuo patre Calabriae dux fuerat, post eius mortem regio diademate ab Clemente V. Pontifice Max. apud Auenionem insignitus est. Ecclesiae Vexillifer creatus, Ferrariam Pontificis imperium aspernantem, armis ad officium coegit. Ab Henrico inde Lucemburgensi Romanorum Imperatore, quia Florentinos Imperatoriam Maiestatem contemnetes, subsidio iuisset, imperij hostis declaratus; & Friderico Siciliae regi bellum aduersum eum gerendum, commissum est. Sed Robertus Henrico Imperatore paullo post ex veneno moriente, Friderici conatus facile repressit: & mox Friderico quoque mortuo cum Petro II. Siciliae rege Friderici filio, multa bella gessit. Florentinis, qui ab Ioanne Boemiae rege, bello premebantur, opem tulit: iisdemque petentibus Carolum filium dominum dedit, vt Castrucij tyranni Lucensis, arma reprimeret. Is deinde Carolus cum patri subsidio venisset ab Ludouico Bauaro Germanorum Imperatore timenti bellum, in itinere morbo correptus interijt. Non euasit Robertus Ioannis XXIII. Pontificis Maximi, anathematis notam. nam quum foedus iniisset, cum alijs Italiae Principibus, contra Boemiae regem cui fauebat Pontifex, ipse cum alijs diris deuotus est. Paullo antequam e viuis excederet, Ioannam ex Carolo filio neptem, Andreae Ludouici Hungariae regis fratris, vxorem dedit, eosque testamento succes-

MCCC
IX.

h 3 fores

gijs insignibus decoratum, regni socium fecit. Obijt Catanæ III. Idus Iulij, anno ætatis suæ quincto & sexagesimo, regni autem sui quadragesimo.

MCCC
XXXVI.

P E T R V S II. cum patre Friderico annos quindecim. & post eius mortem solus sexennium regnavit. Friderici patris auspicijs multa fortiter contra Robertum Neapolitanorum regem gessit. Rex iam solus factus, aliquot Siciliae proceres ab se deficientes, partim interfecit, partim Sicilia eiecit. Inter hæc Benedictus XII. Pontifex Maximus, Petro regi Siculisque sacris interdixit: resque eius regni in deterius virgere cœperunt. nam Sicula classis à Roberto rege victa profligataque est & multæ Siculorum vrbes ad eum defecerunt. atque in hoc rerum tumultu Petrus rex, anno ætatis suæ tricesimo septimo, VI. Idus Augusti haud procul ab Ennâ, Ludouico filio infante herede relicto, fato cessit.

MCCC
XLII.

L V D O V I C V S Petri II. filius patre defuncto, quinque annos & menses septem natus, Panormi regium diadema procerum consensu accepit, ei que ob ætatem immaturam tutor Ioannes Randacij Dux patruus eius datus. Verum multi Siculorum primores, regis sui pueritia ad res nouâdas abusi: Sicilia grauisimis motibus cœuulserunt: quibus dum obistere Ioës tutor regis conatur peste correptus moritur. Huius morte seditiosis animi creuerunt, iamque plane contempto rege, per totum regnum cædibus & incendijs grassati sunt. Accessit insuper ad Siciliae calamitatem fauissimâ pestilentia, & valida fames, vsque adeo vt multi inopia pressi liberos & vxores venum dederint. Inter hæc & Ludouicus rex, anno ætatis duodevicesimo regni vndecimo, nullis ex se relictis liberis moritur.

MCCC
XLV.

F R I D E R I C V S III. Petri II. filius, cui quod non satis constare mente credebatur simplex cognomentum fuit; post Ludouicum fratrem regnum Siciliae varijs turbatum motibus accepit. Messana enim Panormus & Leontinum, aliâque regni Siculi opida, Ioannæ II. Neapolitanorum reginæ, aut Claromontanorum qui Ioannæ auspicia sequebantur, præsidijs tenebantur.

Ceterum

A fores designauit. Obijt Neapoli XIII. Kal. Februarij, anno regni tricesimo tertio a nato Christo MCCCXLIII.

I O A N N A Caroli Calabriae ducis filia, Roberti regis neptis, cum marito Andrea auo in Neapolis regnum successit. Virumque Andream per complices suos in arce Auersana strangulauit: & Ludouico Principi Tarentino, Philippi Roberti fratris filio, iterum nupsit, intellectoque Ludouici Hungariae regis Andream fratris aduentu, Ioanna & Ludouicus eius vim expectare non ausi, in Narbonensem Galliam profugerunt, regnicura Carolo patrueli suo Dyrrachij duci commissa quem Ludouicus captum capitali supplicio adfecit, regnumque Neapolis in potestatem redactum præsidijs quum firmasset, in Hungariam redijt. Nec multo post adnitente Clemente VI. Pontifice Maximo, pax Ioannæ ijs conditionibus ab Ludouico data est, vt Ioanna regina appellaretur, Ludouicus eius maritus principatus Tarentini titulo contentus esset.

B

C

Verum Clemens accepta a Ioanna vrbe Auenione, Ludouicum Tarentinum regijs ornauit insignibus. Urbanus inde VI. Pontifex Maximus Ioannæ reginæ iniurijs lacessitus, Ludouicum Hungariae regem aditerato bellum Ioannæ inferendum sollicitauit. Inductus Pontificis auctoritate rex Ludouicus Carolum Dyrrachij ducem eius Caroli, quem ipse supplicio adfecerat filium (bellum tum eius auspicijs contra Venetos gerente) in Ioannam mouere iussit. Itaque ingressus regnum Neapolitanum Carolus, Ioannæ exercitu varijs prælijs dissipato, Neapoli dentibus se ciuibus potitus, ipsam in arce Ovi aliquamdiu circumfessam, fame ad deditio nem cœgit: coniectamque in carcerem carnifici strangulandam tradidit, III. Idus Iunij, quum annos triginta octo & menses septem apud Neapolitanos rerum potita esset.

C A R O L V S III. Caroli Dyrrachij ducis filius, Ioanna regina in carcere strangulata, Neapolis regnum occupauit & ab Urbano VI. Pontifice Maximo confirmatus, est. Nec multo post ab eodem Pontifice

quia

Ceterum Artalis Alagona Friderici regis auspicijs Claromontanos agressus, eosdem Leontino capto, & Messana Ioanna regina praesidiarijs pulsus, ad pacem petendam adegit. Ita Sicilia rebus vteumq; ad tranquillitatem compositis. Fridericus rex anno aetatis vicesimo quarto, regni autem vni decimo, Maria vnica filia herede scripta, Messana mense Iulio hominem exiit.

MCCCLXXIX. **MARIA** Friderici III, filia, patri sub Artali Alagonij tutela successit. rursusq; factiones & bella inter Claromontios & Alagonios, quae viuo Friderico quieuerat, recruduerunt. Raimundus Montecatinus, qui Claromontanae factionis erat, reginam Mariam absente Artali (qui eam Ioanni Galeacio Virtutum Comiti) desponderat ex arce Catanensi raptam in Hispaniam transiit: ibique eam Martino, Martini ducis Albimontis filio, & Ioannis Aragonum regis nepoti, collocavit.

MCCCLXXVI. **MARTINVS** Martini Albimontis ducis filius, regnum Siciliae ex Mariae reginae coniugio adeptus: regnumque Claromontanis deletis, alijsq; factionibus sublatis, pacavit. Mortua inde regina Maria coniuge vi. Kal. Iunij, anno a nato Christo millesimo & quadringentesimo, ipse, quia sine liberis obierat in regnum successit. Ceterum quum in Sardiniam insulam, patri suo, qui tunc Aragoniae rex creatus erat rebellis, cum classe mouisset; insula iam perdomita, anno aetatis tertio & tricesimo, regni autem vicesimo tertio, absque heredibus moritur.

MCCCLXX. **MARTINVS** Aragonum rex, filio sine herede extincto, quum regnum Siciliae hereditario iure ad ipsum peruenisset: Siculorum suffragijs, rex Siciliae salutatus est. Hic cum post decimum regni sui mensem, hominem exiisset: Sicilia tandem regnum quum biennium ob intestinos motus, sine rege fuisset, ad Ferdinandum cognomento Iustum, qui Aragonum rex electus erat, peruenit.

MCCCLXXII. **FERDINANDVS** Ioannis Castellae regis filius, cognomento Iustus, qui Aragonum rex post mortem Martini, multis competitoribus superatis appellatus fuerat

A quia eius nepotem Capuae principatu donare abnuerat, ipsumque intra Nuceriae moenia circumfederat, Ecclesiae hostis declaratus, & regno Neapolitano abdicatus est. Interea Ludouicus Hungariae rex absque virili sobole discessit, ipseque Carolus per legatos euocatus ad regnum accipiendum, apud Albam regalem regium diadema accepit. Interijt inde insidijs Elizabethae reginae Ludouici regis viduae, quae Mariam filiam ab eo regno spoliata indignabatur. Obijt III. Kal. Martij quum annos quatuor, menses octo, & dies viginti sex regnasset, Ladislao, Ioannaque liberis superstitibus, quos Neapoli apud Margaretam matrem reliquerat.

B **LADISLAVS** Caroli III. filius, adnente. Bonifacio IX. Pontifice Max. Caietae regium diadema impubes adhuc accepit. Eiusdem quoque Pontificis auxilijs adiutus, Ludouicum Andegauensem, qui maximam regni partem, post Caroli III. regis mortem occupauerat, expulit, regnumque recepit. Iamque regno Neapolis potitus, ab Hungariae principibus, populisque euocatus: Iaderam urbem cepit, allatoque nuncio Neapolitanos res nouas moliri, Iadera Venetis vendita in regnum redijt, inque defectionis auctores praecipue autem Sanseuerinates regulos seueriter animaduertit. Urbem Romam ter, semel ab ipsis Romanis contra Innocentium VII. Pontificem Maximum accitus, bis proprijs auspicijs occupavit, & magistratus pro suo arbitrio dedit & ademit. Ex Maris agrisque Piceno & Latio multa occupavit: ob quae ab Alexandro V. Pontifice Max. vti Ecclesiae hostis regno priuatus, & Ludouicus Andium dux rex in eius locum creatus est. obijt Neapoli VIII. Idus Augusti, anno regni sui XXVIII. mense V. & diebus XI.

C **IOANNA** II. Ladislai regis soror, vidua Guilielmi ducis Austriae, fratri absque liberis mortuo in regnum successit. Cumque cuidam Pandulfello elegantis formae viro, usque ad infamiam nimis indulgeret, hortatu principum, Iacobo Marchiae comite ea conditione nupsit, ut principatu Tarantino contentus, regni titulo abstineret. Is tamen Ioannae

M CCC
XXCVII

MCCCLXXII
XIII

rat: sedatis tãdem Siculorum seditionibus, ab legatis Siculis rex Siciliae salutatus est. Bernardum Capreram, qui seditionum & bellorum ciuilium auctor fuerat, regnumque affectauerat, in vinculis ad se adductũ, venia donauit. Obijt 1111. Nonas Aprileis, anno a Christo nato MCCCCXVI, quarto anno postquam a Siculis Rex salutatus fuerat.

A Ioãna matrimonio potitus, promissa nõ feruauit, sed arce Noua per praefecti proditione capta in Pandulfellũ capitali supplicio animaduertit. Sfortiam qui reginae copijs praerat in carcere cõiecit. Ceterum Iacobus mox reginae insidijs oppressus, coniectusque in carcere, quum euassisset, in Galliam redijt. Ioanna autem quum liberis careret Alphonsum Aragonum & Siciliae regem & eo mox muliebri leuitate repudiato, Ludouicum Andegauensem eoque sine liberis mortuo, Renatum eius fratrem adoptauit. Regnauit annos xx. Obijt Neapolitan. a Christo nato MCCCCXXXIII.

ALPHONSVS VTRIVSQ. SICILIAE REX.

MCCCC
XVI.

ALPHONSVS Ferdinandi filius, eidem in regnis Aragonum & Siciliae successit. Hunc ab rerum gestarum gloria, & intrepida constantia Magnanimi cognomentum fuit. A Ioanna regina vt eidem contra Ludouicum Andegauensem auxilium ferret, in filium adoptatus, cum ingenti classe Neapolim venit. sed haud multo post ab regina prauis quorundam consilijs seducta, repudiatus, Neapolim & aliquot regni Neapolitani opida occupauit. ob quæ regina Ioanna abdicato Alphonso, Ludouicum Andegauensem adoptauit in filium. Cum hoc Ludouico, & eo mortuo, cum eius fratre Renato, Alphonsus diuturnum bellum gessit: tandemque pulso Renato Neapolim, & inde totum regnum in potestatem suam redegit. Anno a Christo nato millesimo & quadragesimo secundo. Alphonsus cum legitimis filijs careret, Ferdinandum filium ex pellice natum Calabriae ducem in spem successionis declarauit. Dehinc multis bellis cum Venetis, Gallis, alijsque hostibus gestis, anno ætatis sexagesimo, regni Siciliae & Aragoniae quadragesimo secundo, Neapolitani autem decimo sexto, hominem exiit. Aragoniae & Siciliae regnis Ioannem fratrem, Neapolitano autem Ferdinandum filium testamento praefecit.

REGES SICILIAE VLTRA PHARVM.

MCCCC
LIX.

IOANNES Ferdinandi filius, Nauarra rex, quum Alphonsus frater nullos legitimos heredes ex se reliquisset, eidem in regno Aragonum & Siciliae successit. Is viuo patre Siciliae Prorex fuerat. Vicefimam agens annum, Blancã Caroli Nauarrae regis filiam, ex cuius dote Nauarrae regnum adeptus est, duxit. Bellum gessit cum Barcinonensibus qui auctore Carolo eius filio (quem ex Blanca Nauarrae regis filia sustulerat) ab eo defecerant, Carolumque inuito patre regem Nauarrae facere conabantur

REGES NEAPOLITANI SIVE SICILIAE CIS PHARVM.

MCD
LIX.

C FERDINANDVS Alphonsi filius illegitimus, post patris mortem ab Neapolitanis cõmuni cõsensu rex salutatus est. Interea Tarenti, Roxanique principes Ioannem Andegauensem Renati filium, ad Ferdinandum regno spoliandum euocarunt. qui cum in Italiã venisset, multorum accessione opibus confirmatis; Ferdinandum apud Sarnum profligauit. Sed Ferdinandus reparato exercitu, iterum cum hostibus apud Troiam Apuliae urbem cõgressus, superior fuit: & cuncta quæ Ioannes

bantur. tandem procerum interuentu pater filio reconciliatus est. Ludouici Gallorum regis exercitum qui Perpenianum urbem circumsidebat, ingenti cum caede profligauit, urbemque obsidione liberauit. Siculorum seditiones auctoribus supplicio adfectis oppressit. Obijt Barcinonæ Kal. Februarij, anno ætatis octuagesimo, regni vicesimo.

M C D LXXIX FERDINANDVS II. Cognomine Catholicus, Ioannis regis filius, ex testamento patris, Aragonum, Sardinia & Sicilia rex: ducta in vxorem Elizabetha Henrici IIII. Castellæ regis sorore, Castellæ quoque regnum adeptus est. Nam Henricus IIII. vnicam tantum filiam & ipsam Elizabeth nomine, reliquerat: quam Portugallia regis filio in vxorem dederat: sed post Henrici, mortē quum constaret Elizabetham, quæ pro filia regis habebatur, ab matre suppositam fuisse, quia Henricus genitalibus debilis, nec idoneus, ad procreationem fuerat: excluso Portugallia regis filio, regnum Ferdinandus occupauit. Sed quum regina potiore sibi partem in Castellæ regno vindicaret, post diutinam disceptationem, conuenit, vt paribus auspicijs regnarent. Bellum inde Ferdinandus suscepit, & ad pietatem simul, & ad gloriã maximã. Nam Beticã partem, quam vocant Granatam, adortus, eam Mauris; qui per annos octingentos id regnum tenuerant, post sextum annum, quam cœptum bellum fuerat, pulsus, abolitq; Mahumetana superstitione, Christiana religioni restituit: Vnde Catholici cognomen tum meruit. Ferdinandum Neapolitanum regem, qui Gallorum armis regno exutus fuerat: auxilijs ad recuperandum regnum adiuuit. Inito inde fœdere cum Ludouico XII. Francorum rege, Alexandro VI. Pontifice Maximo adfentiente, paciscitur, vt paribus auspicijs, opibusque regnum Neapolis, eiectō Friderico qui in Ferdinãdi II. locum successerat, occuparent. Huic itaq; bello impar Fridericus, vir alioquin nihil minus quàm ad arma natus, ad Ludouicū regem in Franciam se contulit.

A nes occupauerat recepit. contra Florentinos quoque & contra Xistum IIII. Pontificem Maximum, ductu Alphonfi filij, vt Herculem Estensem Ferraria ducem, quē Pōtifex lacessebat, tueretur, bellum gessit. Hydruntum inde quod Turci occupauerant, recepit. Ceterum Ferdinandus cum suos nouis vectigalibus vexaret: grauissimo procerū suorū bello petitus est; quos tamen mox victos, & in potestati suã redactos securi percussit. Obijt VIII. Kal. Februarij, anno Christi MCCCCIIIIC.

B Regnauit ānos xxxv. mēses vi. dies xxv.

ALPHONSVS II. Ferdinãdi filius, qui viuo patre Calabria dux fuerat, multaque bella eius auspicijs fortiter gesserat, post mortem patris regni habenas accepit. Sed quum Carolum VIII. Gallorum regē cum ingentibus copijs ad occupandū Neapolitanum regnum venire intellexisset, suis diffusus, quibus se iniursum esse non ignorabat, regno se abdicauit, regiãque potestate in Ferdinandum filium transata, in Siciliã abiit, quum regno vix tredecim menses potitus esset.

C FERDINANDVS I I. Alphonfi filius, patre in Siciliam profecto, rex Neapolis communi omnium suffragio appellatus est. sed nec ipse Gallorum aduentum expectare ausus, in Aenariam insulam secessit: regnumque Carolus VIII. Galliarum rex nemine obsistēte occupauit. Carolo inde in regnum suum redeunte, Ferdinandus auxilijs Ferdinandi Hispaniarum regis adiutus, regnum Neapolitanum recepit: pacatisque iam vndique rebis, duodeuicesimo regni sui mense, nullis relictis liberis, excessit.

FRIDERICVS Ferdinandi primi filius, Ferdinandi II. patrius, nepote absq; heredibus mortuo, Neapolitanum regnum accepit. Is Ludouici XII. Francorum & Ferdinandi Catholici Hispaniarum & Sicilia regis (qui Neapolitanum regnum inter se diuiserant) bello petitus: cum imparem se tantæ moli cerneret, relicto regno cui quinquennium præfuerat, in Galliã ad Ludouicū regem hostē suum profectus est: ibiq; in exilio diem extremum clausit.

VTRI-

**M C D
XCIII.**

**M C D
XCV.**

**M C D
XCVI.**

VTRIVSQUE SICILIAE REGES.

MDL. FERDINANDVS itaque (vti iam diximus) vnà cum Ludouico XII. Gallorum rege, Neapolitano regno potitus, id aliquamdiu æquo iure cum eo tenuit, donec eorum culpa qui limites inter agros, qui cuique cederent, in confinio posuerunt; deceptatio primò inter vtriusque regis præfectos, & postremò bellum ortum est: primo prælio Hispani a Gallis intra Baroli mœnia compulsi sunt. Exinde Gallorum negligētia qui veluti pacato iam regno per otium fruebantur, Hispani instauratis opibus, Duce Consaluo belli fortunam tentant apud Cidoniolam, victisq̄e Gallis Neapolim, totumq̄e regnum Ferdinandi auspicijs, in potestatem suam redegerunt. Igitur Ferdinandus quum regnum Neapolitanum armis edomuisset: etiam Africa arma per Petrum Nauarrum intulit, & Tripolin, Oranum, aliásq̄e vrbes de Mauris cepit, obiit anno ætatis sexagesimo quinto, regni quadragesimo secundo, Carolo ex Ioanna filia nepote, quia Philippus Austrius Ioannæ maritus, ante obierat, herede scripto.

MDXVI. CAROLVS Philippi Austriae ducis filius, Ferdinandi ex Ioanna filia nepos, Ferdinando auo in regnis Hispaniarum & vtriusque Siciliae, & Philippo patri in Germania inferioris Prouincijs successit. Siculos & Hispanos initio regni sui tumultuantes, punitis seditionis auctoribus compescuit. Decimonono ætatis suæ anno ab Germanorum Septem-viris absens imperator creatus est, & Bononiae postmodum imperatorium diadema de Clementis VII. Pontificis Maximi manu accepit. Multis inde de diuersis hostibus partis trophæis, anno ætatis quinquagesimo sexto, se sponte imperio, & omnibus regnis abdicauit, septimo inde quam se abdicauerat mēse ix. Kal. Octobris, anno a Christo nato MDLVIII. obiit.

MDLVIII. PHILIPPVS Caroli v. imperatoris filius, tum per Mariæ vxoris dotem Anglorum rex, postquam pater se sponte abdicauerat, Hispaniarum, Indiarumq̄e & vtriusque Siciliae regna, Germaniæq̄e Inferioris possessionem accepit.

HVBERTI

A
 HVBERTI GOLTZII
 SICVLORVM QVI SAPIENTIA,
 CARMINE, ELOQVENTIA, ALIISQVE
 ARTIBVS EXCELLERVNT,
 ELENCHVS.

QVVM Siciliae situm, res gestas, & quæ ob utilitatem lectoris cum voluptate coniunctam nobis enumeratione digna videbantur, vel ex priscorum auctoritate, vel ex posteritatis testimonio colligeremus; obseruauimus quoque Siculos ingenio vt acuto, ita etiam arguto fuisse, & hinc facundiae artificiosa, siue Oratoriae artis Aristoteli, Bucolici carminis inuentores Diodoro censentur, & insuper exornatores eos Lyrici, Comici, Tragici poematis fuisse testatissimum est. adhæc Mechanicum ex Geometria usum, Horologij descriptionem; machinarum bellicarum & Catapultæ inuentionem, illustrandæ picturæ causam, quæ Mathematicum sunt beneficia mortalibus primùm ostendisse, quare quum & Ciceronis testimonio constet & antiquitatis auctoritate cõfirmatum sit, clarissimis eam sapientia, artibus, carmine, viris quondam fuisse ornatissimam, nostri candoris esse opinati sumus, hinc Siculorum qui lumen animi, ingenijq; sui & suis æqualibus, & posteritati quoque ostenderunt, nomina, patriam, studium, lucubrationes veluti per syllabum & Alphabeti seriem complecti.

PHILOSOPHI ET GEOMETRAE.

C ARCHIMEDES Syracusanus, qui Hieronem II. si quid Plutarcho credimus, sanguine contingebat & Philosophus & Geometra omnium sæculorum nobilissimus fuit, isque primus magna cum reipublicæ utilitate, Geometriam ad usum mechanicum adiunxit. Hunc vnicum cali ac siderum spectatorem Linius, Cicero diuini ingenij hominẽ vocat. Ceterum Archimedis ingenium historici, philosophi, oratores, & poeta magna laude extulerunt. Eius vitam apud antiquos Proclus Lycius, æqualibus nostris, Petrus Ramus descripsit Commentaria in eiusdem ingenij, quæ quidẽ exstant monumenta, Eutocius Ascalonita conscripsit, nos eius interitum in Syracusarum descriptione retulimus, Archimedis sepulchrum Syracusanis Cicero Quæstor ex Sphæra & Cylindro, quæ in eius monumẽto posita erant, ostendisse extra portas Segregianas, & ex eadem vrbe, humilem homunculum se a puluere & radio excitasse gloriatur. Eiusdem quæ nunc exstant monumenta, paucis recensebimus. Opusculũ de Circuli dimensione: alterum de Sphæra & Cylindro, tertium de Isoperimetris, planis & solidis; quartum de Quadratura Parabolæ; quintum de monumentis æqualibus siue Aequiponderantibus. Sextum de Speculis comburentibus. Septimum de numero arena. plurima eaque acutissimi ingenij sui inuenta & reipublicæ utilia ad posteritatis memoriam litteris consecrauerat, quæ vel iniuria temporum aut incuria hominũ consumpta dolemus, ab eo quoque Lunæ & Solis, & quinque errantium stellarum motus in sphæra alligatos & vitream sphæram, in qua mira conuersione, & dissimili motus circulorum, siderumque lapsus sua sponte euntes redeuntẽsque cernebantur, excogitatam; Cicero testatur & Claudianus carmine describit.

ARISTOCLES Messanenensis philosophus sectæ Peripatetica, is eam sapientiae partem, quæ naturam rerum inquirat, decem libris; & totidem libris eam partem quæ de moribus agit cõplexus est. artem quoq; dicendi scriptis suis ornauit: traditur

eundem ad lectoris iudicium proposuisse, idque facta ex priscorum auctoritate comparatione, Homerūne an Plato doctior fuerit? A

CHARONDAS Catanæus Pythagoricus, & legum scriptor laudatissimus, hic Catanensibus; & ceteris qui Italiam aut Siciliam incolunt Chalcidensibus leges (vt latius in Catanæ descriptione prosequuti sumus) scripsit.

DIO Syracusanus Platonis auditor fuit, frater Aristomachæ Dionysij primi uxoris. expulit hic Dionysium II. Eius vitam & res præclarè gestas, tum ex Syracusanæ descriptione, tum ex Dionysij II. vita desumere licebit.

EMPEDOCLES Agrigentinus Pythagoricus, patre Methone; aut quod alijs placet Archionio natus: & pace & bello clarissimum sui sæculi decus fuisse ab antiquitate memoriæ proditum est. ad hæc tanta animi magnitudine vt oblatum a ciuibus suis regnū recusauerit, ijsq; pro regia potestate, magistratū trienalē mille virorū instituerit, ita vt in eū cuiuslibet ordinis viri adlegeretur, sapiētiane an eloquētia? medicina an poetica maior fuerit incertū est. de sapiētia heroico versu scripsit, cuius fragmentum nonnulli Florentiæ, apud Medicos bonarū litterarum mæcenates superesse, adfirmant. Aristoteles quoq; facta Homeri & Empedoclis comparatione; Homerum poetam, Empedoclem philosophum naturalem iudicauit. Eundem quoque Oratoria artis siue eloquentiæ inuentorem, quam Gorgias istius discipulus scriptis traderit idem auctor adfirmat. Medendi arte clarissimum fuisse argumēto est, quod pestilentiam multis in locis ignium suffitu sedauerit, quod Selinuntios (vt suo loco memorauimus) a graui aëre per aquarum dulcium deriuationem liberauerit. quod quum futuras & agris calamitosas præsensisset ex iniuria cæli tempestates, eadē arte & industria vt est apud Laertium auerterit. indēque nomen ab arcendis ventorum procellis Colysanemos habuerit: Empedoclem xliij. opera scripsisse quæ Hieronymus philosophus se legisse testetur, Laertium auctorem nuncupare possum. in Olympijs quoque celete fuisse victorem obseruo: floruisse eo tempore quo Xerxes Græciam bello vexabat, & Fabij cladem ad Cremeram acciperent. pertinacissimè eum & inimicitias & similtates suscepisse & exercuisse Suidas, & aliquot alij accusant. in eius mortis genere variant auctores. quidam ipsum in Aetnam ardentem sese præcipitasse, vt Deus a posteritate credula haberetur, prodiderunt, alij Methone naturali morbo extinctum, sunt qui Megaræ in Sicilia ex dolore rupti cruris anno ætatis suæ septuagesimo septimo mortuum scribant. B
C

EVCLIDES Gelenfis Platonicus & Geometria præstantissimus; alius fuit ab illo Megarensi, cuius elementa exstant. vixit (vt Heron Machanicus testatur) tēpore Ptolemæi primi; iunior Platone, sed Eratosthene & Archimede antiquior. multaque ab Eudoxo & Thæeto assumta, demonstrauit. scripsit & Dialogos aliquot, quidam etiam auctores sunt, hunc a Ptolemæo num regia via ad Geometriam aliqua pateret percunctatum, respondisse nullam esse nisi eam, quam xij. libris; quæ nunc Elementa Euclidis vocantur demonstrata esset. D

ICETAS Syracusanus, quem nonnulli Hicetam vocant, affirmabat omnia ex harmonia & necessitate fieri: terramque suo & primo circulo conuerti.

MONYMV S Syracusanus, Cynicus, ac Diogenis Cynici filius, vir sane elegantissimus & copiosissimus; qui multa in Philosophia scripsit: & contemta gloria, veritatis studiosissimus fuit,

PHILO-

A **PHILOLAVS** Syracusanus (vt nonnulli contendunt) Crotoniata fuit, & Pythagoricus. Is Platonis tempore floruisse traditur. Dio namque ab eodem pecuniæ cupidissimo Pythagoræ III. libros petente Platone & Dionysio II. redimente XL. minis (vt nunc est pecuniæ precium CCCLX. coronatis) redemit, ex quibus Plato opus illud in quo Timæum Doricè loquentē inducit, composuisse & de natura mundi deseruisse scribitur.

PROBVS Lilybætanus, vt doctissimus ita eloquentissimus fuit atque eius videndi causâ Porphyrius Lilybæum venit.

SYMMIAS Syracusanus, & Stilponis auditor; eius filiam famæ parum honestæ in vxorem duxit.

B **THEODORVS** Syracusanus philosophus de re militari libros edidit.

TIMAGORAS Gelous philosophus ac Theophrasti primùm, inde Stilponis auditor fuit.

ORATORES.

ATHENAGORAS Syracusanus & sapientiæ & eloquentiæ nomine commendatur, & in patriam pietate.

BION Syracusanus & Oratoriâ facultatē locupletasse & scriptis ornasse traditur.

C **CAECILIVS** Calatianus, qui & Archagathus cognominabatur natione & lingua Græcus, lege Iudæus fuit, in dicendi arte celeberrimus. Romæ Augusto imperrante publicè Oratoriam professus est: multa conscripsisse fertur inter quæ nominantur contra Phrygas libri duo: Elegantiæ Atticæ secundum Alphabeti seriè, quæ apud Suidam etiam nunc leguntur. comparatio Demosthenis & AEschyus. comparatio Demosthenis & Ciceronis. item de genere elocutionis decem Græciæ oratorum.

CORAX Syracusius, sophista & orator celebris fuit. hunc Aristoteles vnum ex primis eloquentiæ inuentoribus facit. hic ciuibus exacta dominatione suis legibus viuere incipientibus persuadere cœpit, vt libertatem vrbs tuerentur, eiusque ingenio cognito Syracusani filios, vt ipsoꝝ pueritiam formaret eius eruditioni permiserunt. Oratoriâ artē post Hieronis primi mortem publicè profiteri exorsus, primam orationis partem exordium; mediam narrationem; tertiam Epilogum vocauit.

D **CTESIAS** Syracusanus, qui & **TISIAS**, Coracis discipulus, argutus & acutus sophista & orator fuit; primusque oratoriam artem, si quid Aristoteli credimus, edidit: artē & præcepta eloquentiæ addidit, vt ad Herennium Cicero testatur. **CTESIAS** quem fortunæ tenuitas emergere non sinebat quum cum Corace pactus esset vt duplum mercedis, si ipsi Oratoriam perdoceret, persolueret, atque vbi eam perdidicisset, promissa liberare nollet; eum Corax in ius vocauit, comparuit ille atque rogare institit ecquid esset ars oratoria? respondente Corace artē persuadendi esse. Captiosè subintulit, si persuasero tibi Corax; tamquam persuadens; nihil soluam quia vici. Sin non persuasero; non soluam. nam non persuadens artem me non docuisti. retorsit altero dilemmate Corax; immo si tibi persuasero **CTesia**, promissum capiam, vt victor: si autem non persuasero etiam solues mercedem, quia tanta te eruditione præstantem fecerim, vt persuadere non potuerim. Iudices vtriusque captiosus admodum argutijs oblectati, censuerunt Mali corui (allusione nominis ad *κορανα*) malum

ouum esse. Captiosum doctorem, sophisticum etiam habere discipulum. Gellius eadem lib. vi. ad Protagoram & Euathlum refert. A

GORGIAS Leontinus philosophus & orator nobilissimus Philolai filius ut Aelianus; Charamantidæ ut Pausanias & Philostratus auctores sunt. Empedoclis primum, inde Ctesia discipulus fuit, hunc tanta dicendi peritia eaque extemporali præditum fuisse scribitur, ut de quacunque re in disceptationem, quaestionemque vocatus, copiosissimè se dicturum profiteretur, aususque fuerit in maxima circumstantium corona ex singulis poscere qua de re quilibet audientium facere vellet. In Oratoria atque sophistica arte usque adeò commendatum testantur, ut quotannis, non minoris quàm centum minis (siue ut nunc est pecuniæ precium nongentis coronatis) doceret. quidquid ornamentum habent poëtæ Tragici, vestem nimirum, pulpitem, personas, heroum nuntios, quibus scena & proscenium commendatur a Gorgia mutuati sunt. B Huius vitam Philostratus latissimè prosequitur; & nos quoque quum de Leontinis ageremus quæ huc repeti possunt complexi sumus. Illud addam hunc omnium mortaliu' primum & auream statuam & solidam, quæ ipsius effigiem ad viuum exprimebat circiter LXX. Olympiadem in templo Apollinis sibi posuisse, quum ceteris non aurea sed deaurata poneretur. Athenis tandem senio confectus anno ætatis octauo supra centesimum moritur. ad extremam usque senectutem corporis salubritate, animi mentisque vigore, nullo memoriæ detrimento usus: interrogatus ecquid tam diu viuere voluerit? respondit, nihil se habere quod senectutem incusaret: percunctatus ecquid valetudinis constantiam ipsi tam diuturnam seruasset? respondisse fertur id sibi euenisse, quia aliorum conuiuia sectatus non esset, morti vicinus, quum a somno vrgeretur, iussisse dicitur, iam me somnus incipit fratri (morti) tradere. Mortem namque somni fratrem Homerus effingit. Funus eius tanto Athenienses honore prosequuti sunt, ut quum Areopagitas funebribus iustis ænea statua donarent, sanxerint, ut ipsi aurea poneretur. Huius aliquot orationes in Bibliotheca D. Marci Florentiæ existare & Fazelus & Lascaris testantur. C

LYSIAS Syracusanus Cephali filius, domi nobilis, Ctesia & Gorgia discipulus, vnus ex decem Græciæ magnis oratoribus fuit. Plures conscripsit epistolas: artem quoque eloquentiæ orationes vltra trecentas, ex quibus pauca admodum supersunt.

POLVS Agrigentinus Gorgia quoque discipulus, magnus orator nec minor sophista, qui Græcorum & Barbarorum, qui ad Troianum bellum profecti fuerant genus & maiores descripsisse proditur. huius calliditatem Lucianus illudit, qui eum quum laudem ex dicendi facultate affectaret, semper in magna hominum frequentia, quæ ad ludos publicos varijs ex regionibus confluebat, orationes habuisse testatur, sed eiusdem ut clarissimi philosophi bonus imprimis auctor Aristoteles meminit. D

THALES Calatianus orator, successum philosophorum & sectas sapientium descripsit.

POETAE ET MUSICI.

ACHAEVS Syracusanus, quem alij **ACHIVVM** nominant, decem Comedias conscripsit.

ANDRONVS Catanæus Musicus fuit; is (si quidquam Athenæo credimus) morem

A morem & modum saltandi ad tibiam; adhæc gesticulandi, ac rhythmos canendi industriam inuenit.

APOLLODORVS Gelenfis inter comicos antiquissimos citatur.

ARCHIIVS Agrigentinus sexaginta Tragœdijs conscriptis, gratam sui memoriam ad posteritatem transiisit.

CALLIMACHVS Syracusanus, Euphratis Syracusani ex filia nepos, de infulis carmine scripsit. & omnis generis versus composuit eiusdē libri plusquam octingenti tempore Ptolemæi Philadelphi existisse feruntur.

B **CHARMVS** Syracusanus poëta, ad quodlibet quod in conuiujs apponebatur ferculum ex tempore aliquod carmen edere solebat.

CARCINVS Agrigentinus Tragœdias XVI. composuit.

DINOLOCHVS Syracusanus, Epicharmi discipulus, creditur Dorica lingua XIV. comœdias conscripsisse.

EMPEDOCLES Agrigentinus, Empedoclis oratoris auus, aut vt nonnullis placere video oratoris nepos. Eum viginti quatuor Tragœdias composuisse; eloquentia & philosophia clarissimum; militari peritia celebratum fuisse; adhæc olympiada LXXI. vicisse ab quibusdam memoriæ proditum est.

C **EPICCHARMVS** Megarensis Siculus; aut vt alijs placet Syracusanus, Pythagoræ discipulus & Comœdiæ inuentor celebratur. is multo ante Chionidem & Magnetem antiquissimos Comicos floruit & Græciæ trium duplicium ΖΞΨ ostendit, multasque comœdias edidit. Auctores habeo qui prodant, Epicharmum ab Hierone primo multatum, quod lasciuiores quàm aulæ regiæ pudorem decebat, versiculos, reginæ recitassēt. Eum Plautus si Horatio credimus est imitatus. & hanc ipsi Cicero sententiam tribuit: Mori nollem, sed mortem nihil æstimo.

EVDORVS Syracusanus secundus ex tribus Agathoclis filius, multas comœdias scripsit, ex quibus victoriam octies adeptus est ter in urbano certamine, quinquies Lenaica.

D **IBYCVS** Mamertinus (vel vt alijs placet Rheginensis) è nouem Græciæ Lyricis vatibus vnus. huius poema vt lasciuum Cicero notat. plurima Dorica lingua & Lyrico metro cecinisse, & Sambucum musicum instrumētum Calabris ostendisse traditur. Quo mortis genere interierit in Rheginorum descriptione retulimus.

METELLVS Agrigentinus musicæ artis peritissimus. hic Platonem musices peritiam docuisse scribitur.

MOSCHVS Syracusanus, quem nonnulli **MOSCHIONEM** vocant, poëta & Grammaticus citatur; atque is multa in aliorum scripta cōmentatus; multa quoque & ipse versibus conscripsit.

ORPHEVS Camarinæus poëta Epicus fuit, & inter cetera descensum ad inferos carmine celebrasse proditur.

PHILEMONE S tres fuisse obseruo. eosque omnes Syracusanos & comicos A
poetas, Vnum Alexandri Magni ætate floruisse, comædiarumque numerum vitæ suis
annis exæquasse: nonaginta siquidem annos vixisse, totidemque comædias composu-
isse; & ex vehementi risu obiisse testatum est, alter **PHILEMON** si Suidæ aucto-
ritatem sequi placebit, ætatem, sensuum benè compos, vltra centesimum annum pro-
duxit, huius somnium tale celebratur quum nouem puellas e domo sua, non reuersu-
ras exire inter dormiendum vidisset, præfensisse sibi a Musis fatalem diem prænunci-
atum. Tertius **PHILEMON** huius filius, quatuor comædias in lucem edidit.

PHOCYLIDES Mylenfis (nisi Milesium quod nonnulli contendunt, fuisse
malis) æqualis Theognidi Philosophus & poëta prudentissimus: carmina & Elegos
quibus lectoré ad virtutis studiũ, magna sententiarũ auctoritate exhortatur, cõscripsit.

PHILOXENVS Syracusanus vates Lyricus quum Tragædiam a Dionysio B
conscriptam, censoria grauitate totam litura induxisset, ab eodem in Latonias conie-
ctus, fugaque paullò post elapsus Tarentum peruenit. Cũ verò a Dionysio per litte-
ras magnis promissis plenas reuocaretur, Laconicos nihil aliud quam *ouu*, rescripsit.

PHOTINVS, siue quod nomen ab alijs proditum est. **PHORMVS** Syra-
cusanus poëta comicus fuit, & Epicharmi in Comædiarum inuentione socius, hic
Gelonis cui familiaris erat filios erudiendos suscepit; primusque talarum veste in pub-
lico vsus est, quam alijs & veteres in scena tantum gestabant & scenam puniceis pel-
libus ornauit.

SOPHANES aut vt quidam malunt **SOSIPHANES** Syracusanus fuit C
& Tragicus poëta, Euripidi æqualis, vnus e septem Græciæ Tragicis celebratur. Mimos
viriles & muliebres, itidem Tragædias lxxij. composuit; in quibus palmam septies est
adeptus. Itidem & alia tam stricta quàm soluta oratione composuit. Platonẽ sub quie-
tem huius lectione sõnum sibi impetrasse nonnulli testantur, quod alijs ad **SOPHRO-**
NEM accommodant, & pro **SOPHANE** Sophronem scribunt.

STESICHORI Himeræi poëta Lyrici vitam quum de Himera & Catana
urbibus ageremus, aliqua ex parte memorauimus, nunc istud addam, habuisse ipsum
fratrem Marinum Geometram, alterum verò Halanartem legum latorem; & filias do-
ctissimas; eundem quum contra Helenam scripsisset visu orbatum, atque quum ea quæ
odiosa erant, recantasset oculorum aciem recuperasse.

THEOCRITVS Syracusanus Bucolicorum illustris vates, patre Praxagora,
matre Philina natus, regnante apud Aegyptios Ptolemæo Lagi scripsit. Poëmata quæ D
in Eidyllia distribuit Dorica lingua composuit, quorum proprietas moribus & ver-
bis pastoralibus potissimum congruit. Bucolicorum genus apud Tyndaridem urbẽ
quo tempore Orestes cum Iphigenia, Dianæ Fascelidis (vt suo loco memorauimus)
simulachrũ, ex Tauris reportauit: alijs quod verisimilius est, Syracusis inuentũ prodũ.
nam quum Syracusani post varias seditionum procellas ad concordiam & tranquilli-
tatem Dianæ opera rediissent, Dorici pastores hoc carminis genus concinentes Dia-
nam celebrabant.

THEOGNIS Megarensis poëta, & sapientissimus & sententiarum copia gra-
uis. vitæ namque præcepta elegijs breuibus, acutis & argutis complexus est. Elegiam
quoque de ijs qui in Syracusarum expugnatione non cecidissent; composuisse & ad
Cyrum quem vnice colebat poema vt eruditissimum ita prudentissimum scripsisse
Suidas auctor est, eumque floruisse Olympiade quinquagesima nona.

HISTORICI.

ANTIOCHVS Syracusanus Xenophanis filius Historiam a Cocalo Sicano-
rum rege exorsus, eam ad Xerxis vsque mortem, voluminibus nouem septingentorū
annorum res gestas complexus, continuauit. eundem Sicularum & Romanarum re-
rum historicum Pausanias nuncupat.

ARCHETYMVS Syracusanus Historicus fuit & philosophus, quem septē
sapientū cum Cypselo Corinthiorū Tyranno colloquiū descripsisse, Laertius tradidit.

CALLIAS Syracusanus de rebus ab Agathocle gestis commentaria conscri-
psit, quorum fides suspecta est.

DEMETRIVS Calatianus, historiae scriptor vt celebris, ita & prudens nun-
cupatur, & idem de rebus sua aetate in Sicilia & Italia gestis, libros viginti scripsisse
memoratur.

DIODORVS Agrinaeus qui cognomento celebriori **SICVLVS** vocatur
historicus vt & clarissimus, ita & diligentissimus, quadraginta libris res in toto fere
orbe gestas descripsit ex quibus aliquot adhuc supersunt.

EYHEMERVS Messanenensis fuit Iouis & ceterorum qui Dij putabatur, res
gestas collegit, historiamque contexit ex titulis & inscriptionibus sacris, quae in an-
tiquissimis templis habebantur: maximēque in Fano Iouis Triphiliij in quo auream
columnam a Ioue positam fuisse scribit, cui vt rerum a se gestarum monumenta essēt,
res a se gestas inscribi iusserat eam Euhemeri historiam Ennium esse interpretatum
& sequutum Lactantius testatur.

LYCVS siue **LVPVSM** Messanius, Buteras etiam cognomento vocatus, plurima
volumina de Sicilia & Africa edidit.

PHILISTOS fuisse duos vtrunque Syracusanum obseruo: alterum cogno-
mento Naucratiatam qui plurima a Siculis gesta scripserit, & Dionysij affinis, in bello
quod iste cum Pœnis gerbat, ceciderit. Alterius qui & idem historicus fuit, vitam &
interitum in Syracusarum descriptione, & Dionysij secundi vita prosequuti sumus,

THEMISTOGENES Syracusanus multa de rebus Syracusanorum gestis,
itidem Cyri regis expeditionem descripsit.

TIMAEVS Tauromenitanus Andromachi filius quem Epitimeum a reprehē-
dendi studio cognominarunt, de rebus in Sicilia & Italia gestis libros octo composuit.
itidem de Historicorum erroribus, in quos acerrimē inuectus est, scripsit, cetera quae
hic desiderantur, ex Tauromenitana descriptione peti possunt

MEDICI.

ACRON Agrigentinus Zenonis filius, medicus celebris & Hippocrate anti-
quior, publicē Athenis medicinam, id temporis quo & Empedocles eloquentiam pro-
fessus est, multaque Dorica lingua de arte medendi scripsit.

APPVLEIVS CELSVS Centoripinus a Scribonio Largo vt medica
k ar-

ELENCHVS.

artis peritissimus cōmendatur. memoriæ proditur in patria eius canes rabie excogitari & mortales mordicùs inuadere solebant solitos; eumque vt illi malo remedium opponeret, antidotum quotannis componere contra rabiosos canes, & suis ciuibus mittere consueuisse.

CREON Agrigentinus medicinæ nomine etiam ab Empedocle cōmendatur. ab eodem medicorum factionem, qui se Empiricos, ab experiendi inconsculta audacia vocabat, originem traxisse Plinius testatur.

HERODICVS Leontinus Gorgiæ frater, etiam ob medendi artem a veteribus celebratur.

MENECRATES Syracusanus tanta medicinæ scientiam ea arrogantia exerceuisse scribitur, vt quū comitali morbo correptos liberare magna cum admiratione posset, Iouem se dici & haberi voluerit; ceterum dignum tanto factu responsum tulit, quum namque tali inscriptione vsus esset Menecrates Iupiter Agefilao regi salutem; rex contemtis quæ subiungebantur, facetè rescripsit rex Agefilaus Menecrati *ὕγιαίνων* hoc est sanitatem. Ille regi salutem; rex isti vt furioso meliorem mentem precatus est.

PHILISTION Siculus (patriæ nomen non proditur) medicinæ doctrina, & ob discipulum Eudoxum Cnidium inclaruit.

PHILONIDES Ennensis, in medicorum número recensetur.

POLYCLETVS Messanensis & medendi arte & sapientiæ nomine celebratur, adhæc quod Phalaridem Agrigentinum Tyrannum ab incurabili morbo, vt ex prima Phalaridis epistola constat, liberauerit.

Hæc veriusque Sicilia hisCoria, nihil continet quod Catholicas aures possit offendere; immo cum magno reipublicæ fructu excudi poterit. Quod ad hæc Cor Iacobus Pamelius S. Th. L. ordinaria, Regiæ auctoritate librorum censor.

AD HVBER-

AD HVBERTVM GOLTZIVM OMNIS
 ANTIQVITATIS ILLVSTRATOREM ET HIS-
 TORICVM NOBILEM, CIVITATE ROMANA
 DONATVM; QVAEQ; OLIM CAVSSA FVERIT
 CIVITATIS ROMANAE DONANDAE.
 MELIORIS BARLAEI ANTVERPIANI
 CARMEN.

MAxima virtutis quondam reuerētia genti
 Ausoniae fuit, hęc constaret acumine clari
 Ingenij, foret aut posita in praestantibus armis:
 Tantus amor laudum, famaēq; arrecta cupido
 Mortales summis studijs accenderat omni
 Conatu Heroum meritis acquirere nomen.

Ergo continuę procedunt ordine pugnae,
 Solaque captatur pretium dein gloria fusi
 Sanguinis, atque suis anima immoritura tropaeis
 Exultat, facinus memorent modo tale nepotes:
 Atque alijs fuit, at multo felicior illa,
 Cura, per ingenij vires extendere famam,
 Et mundi spatium illustres arctare per artes.

Ante alios verum populos pulcerrima ROMA
 Caelo qua licuit, Martis, studijsq; Minerua
 Affectauit iter, virtuteq; cedere cuiquam
 Difficilis, super hęc, aliquod sua si foret extra
 Mania ab eis terno facinus cum laude peractum,
 Hoc proprium reri, & sola se ducere dignum.

Hinc, quod & alterutra instituit virtute notatos
 Vrbe sua donare viros, & ciuis honestis
 Dignari titulis, & ius concedere regni:
 Scilicet hinc est, quod peregrinis libera iacet
 Se debere nihil, cumque in sua iura patentis
 Traxerit orbis opes, dederitq; insigne per artes
 Omnigenas specimen tamen asseruare superba
 Virtutis sese, & solam incunabula dicit:
 Forfan id exemplo, quo Delphus clara Leonti,
 Aureus vt foret, & proprius decreuit, alumnus:
 Noluit illa quidem iactare n' apalia, Porci,
 Tuscula te, nec Marce, tuae sacra fulmina linguae,
 Arpinas vel ager Marij sibi vendicat arma,
 Contendit sed Roma suos hos esse, quod huius
 Fota sinu virtus, & disciplina cubarent.

Atq; eadē ratio est, eadē quod te quoq; GOLTZI
 Quamuis lene Mosae tua te natalia flumen
 Conspexisse ferat, gremio tamen optima mater
 Explicito excipiat, proprium contendat alumnū

Esse suum, virtutis enim rationibus illa
Innixa, & solidis, tibi quod fortuna negavit,
Hoc meritis tribuit; nomen dat ferre superbum
Romani cuius, tum ius concedit honorum
Omne tibi, & pleno suffragia ferre Senatu.
Nec mirum tali quod te dignatur honore,
Ars cum nulla tuæ similis nunc vllius extet:
Vt non illa parens dici tua, tu potiore
Illius esse parens ratione videbere dici:
Nec faciem solam, nec enim simulacra, sed urbem
Antiquam imperijs modò, temporibusq; reductis,
Longo damnatam iuri caliginis ævo,
Eruis, & solis veterum monumenta Latinis
Cognita, nunc orbi das restaurata videre,
Quantuscumq; patet: populi virtutis amantes
Intentiq; oculis, attentiq; auribus adstant:
Nec sese in laudes aut lingua resolvere tantas
Vlla audet, nec cuiusquam comprehendere mente
Vlla valet ratio, totisq;, atq; omnibus hærent
Sensibus attoniti tanta ad miracula, laudant
Ingentesq; tuos animos, artemq; potentem
Admirandi operis: tum plus debere fatetur
ROMA tibi, quàm Pompeio, socròue Monarchæ:
Ille quidem domito vastam trahit orbe ruinam,
At tu productis, quæ non placabilis hostis
Perq; domos ferro, Lyparæq; vagatus alumno,
Et quæ multotiens Iano redeunte vetustas
Proruit, amissam reparas cum nomine formam.

Vnde quod in ciuem modò te Latialis adoptat
ROMA suum, nam olim claram quæ sola colebat
Virtutem, postquã in cineres vastante redacta est
Barbarie, secum illam etiam cecidisse putavit.

Nunc verò, vt superas venit rediuiua sub auras,
Si qua alibi virtus mortales emicat inter,
Esse suam, generisue sui putat, inde, quod illa
Te sibi tam claræ causæ virtutis adoptat:
Et quamquam HERBIPOLI ducis genus & tua VENLON
Applaudenda Mosæ dedit incunabula, BRVGIS
Sit secura domus placida composita quiete,
Alma tui tamen est æternum ROMA theatrum
Nominis, ampla in quo, spectandaq; gloria cunctis
Luxuriat populis, quod nec debebis auito
Aut generi, patriòue solo, virtutibus autem
Tam raris, HVBERTE tuis, & rebere nasci,
Quam sit adoptari, tantò minus, inclyta quantum
Fortunæ virtus præstat, quæ quàm tibi maior,
Tanto maior erit merces operosa laborum.

INDEX

INDEX RERVM MEMORABILIVM
 priorumque nominum quæ in hac posteriore Sici-
 liæ historia obseruatione digna continentur.

A	
Abraham Saracenorum rex,	12. B
Acis opidum captum,	38. C
Adelanda Rogerij primi coniunx,	17. B
Adranum a Gallis captum,	33. D
Aduentus Philippi principis in Italiam,	51. C
AEgyptus a Persis subacta,	10. B
AEoliæ insulæ,	33. A
AEtnæ montis incendium	35. C. 50. B
Africa a Persis subacta,	10. B
Argentum a Nortmannis receptum.	16. D. 2. Con
rado Caputio captum.	24. D
Aistulphus Longobardorum rex a Pipino victus,	11. B
Alaimus Leontinus Mefsanae præfectus,	27. A
eius supplicium,	29. A
Alba Regalis Hungariæ urbs a Turcis capta,	46. D
Albanus Dux Pontificis Ro. conatus reprimi,	53. C
Alcami Saracenorum præfecti in captiuos Siculos crudelitas,	12. B
Alcamus præfectus a Siculis obsessus, ibid. obfi- dione liberatur,	ibid.
Alcamus opidum conditum,	ibid.
Alexander III. Pontif. Max.	23. D
Alphonfus Capuæ princeps,	17. D
Alphonfus Petri regis filius Aragoniæ rex,	28. D.
30. A. eius mors,	ibid. B
Alphonfus Gandiæ dux,	40. A
Alphonfus Ferdinandi regis filius, 41. A. Aragoniæ & Siciliæ rex, ibid. B. eius in Corsicam expedi- tio, ibid. ab Ioanna II. Neapolitanorum re- gina adoptatus, ibid. Abdicatus, ibid. A Ge- nuensibus captus, ibid. C. Neapolin operibus adornauit, 42. A	
Alphonfus rex Neapolis exsul moritur,	42. A
Alphonfus Lustanorum rex,	43. B
Amalfuentha Gothorum regina Theoderici regis filia,	55. D. 56. A
Ametus Muleasis filius Patrem regno exiit,	52. A
Ammiralus Franciæ captus,	53. D
Amodeus Sacce præfectus quomodo Turcas elu- serit,	52. D.
Ancona a Saracenis capta,	11. D
Andreas Neapolitanorum rex,	37. B
eius mors, ibid.	
Andreas Clarimontius Manfredi filius, 39. B. eius supplicium, ibid. C.	
Andreas Doria classis Gallicæ præfectus, ad Caro- lum v. Imp. deficit, 49. B. Draguti conatus fran- git, 52. D.	
Andronicus Imp. Orientis,	19. D
Anicius Maximus, Imp. Occidentis,	9. C
Anna Momerancianus captus,	53. D
Anthiochenus Comes, 36. B. eius interitus, ibid. D	
Antonia Hadriæ ducis filia Friderici, III. uxor,	38. D
Antoniæ reginæ mors,	39. A
Antonius Luna comes,	42. C
Antonius Leua Cæsarianorum dux,	47. B
Aphocaps Apollophari regis frater, 14. A. Fratrem proelio superat,	ibid.
Aphrodisium Africæ opidum,	17. C
a Cæsari-	
a Cæsarianis expugnatum,	51. D
Apollopharus Saracenorum in Sicilia rex, filium ob- sidem Michaeli Imp. mittit, 14. A. Regnum recuperat, ibid. B. a Græcis victus, ibid. C in proelio occisus, 15. A.	
Apulia a coniuratis vastatur,	21. D
Aqualata opidum,	41. A
Arabum cum Romanis bella,	10. B
Araricus Rogus Gothorum rex,	56. C
Ardonium a Gallis captum,	33. D
Arduinus Nortmannis,	14. C
Ariadenus Barbarossa classis Turcicæ præfectus, 50. A. 51. A.	
Artabanes Iustiniani præfectus Syraculas obsidio- ne liberat,	9. D
Artalus Alagonius Siciliam contra hostes protexit, 38. C. Mariæ reginæ tutor, ibid. D. Siciliæ Prorex, 39. A. sponte Catana cedit, ibid. C	
Arx Augustæ capta,	29. B
Arx S. Seruatoris,	37. A
Arcanici Columna captus,	48. D
Arsed Benforat Saracenorum præfectus,	12. C
Asia ab Persis vastata,	9. B
Astura capta & euerfa,	29. A
Athalaricus Amalus Eucharici filius Gothorum rex, 55. C.	
Attila Hunnorum rex,	9. C
Auellinæ comes Caietani præsidij præfectus,	29. D
Augusta opidum in Orientali Chersonesi fronte conditum,	22. C
Augusta Siciliæ urbs a Gallis capta, 29. A. ab Ara- gonijs recepta, ibid. B. a Turcis capta & in- censa, 52. B.	
Augustulus Occidentis Imp.	9. C
Auitense opidum a Saracenis direptum,	11. D
B	
Babulinum Italiæ opidum,	29. C
Baianus terræ motus,	50. C
Balduinus Imp. Constantinopolitanus,	22. D
Basilius Macedo Imp. Orientis,	12. D. 13. A
Basilius iunior Imp. Orientis,	13. D
Belcabus Saracenus a Nortmannis victus,	15. D
Bellitarius Siciliam recuperat,	9. D
Beneuentum euerfum, 22. C. a Carolo Andegauen- sic captum, 24. C.	
Bernardus Sarrianus classis Aragoniæ præfect- us, 29. A.	
Bernardus Caprera Siciliæ Prorex, 40. C. C. regnum adfectat, Blanca reginæ coniugium ambit, ibid. capitur, ibid.	
Bernardus Richisenius Siciliæ Prorex,	42. D
Blanca Iacobi regis uxor,	30. D
Blanca Martini iunioris uxor, 39. D. Siciliæ gu- bernatrix, 40. A.	
Blanca reginæ periculum, quomodo Capreræ infi- dias euaserit, ibid. D.	
Blanca Ioannis regis uxor,	42. B
Bonifacius Corsicæ Comes, eius contra Sara- cenos res gestæ, 11. C.	
Borbonius Cæsariani exercitus dux,	47. B
Kij	eius

INDEX IN HISTOR.

- eius interitus, 48. A.
 Bucara opidum, 36. C
 Bruccherium opidum, 32. C
 Bulchar Saracenorum in Sicilia rex, 13. C. eius
 contra Græcos res gestæ ibid.
 Buthera a Normannis recepta, 17. A. capta, 19. B
 Buxentium opidum, 32. C. a Gallis captum, 33. D
 C
 Cælestinus III. Pont. Max. Henricum Imp. contra
 Tarcredum concitat, 20. A.
 Cæsar imperatorius Panormitanus, 46. D
 Cæsariani Gallos apud Neapolin profligant, 49. C
 Caieta a Iacobo rege obsessa,
 Caietani obsidione liberati,
 Caieta ab Alphonso rege capta,
 Calamandrius Caroli II. legatus,
 Calcerandus Catelaunius,
 Campania vastata,
 Cantazarium ab Aragonijs captum,
 Caprea insula ab Aragonijs capta,
 Capsum Africæ opidum,
 Carbea præfectus clasis,
 Carolus Magnus Imperator Occidentis salutaris,
 11. B. eius cum Irene Orientis Imperatrice fœ-
 dus. ibid.
 Carolus Andegauensis a Pontifice rex utriusque Si-
 cilix creatus, 24. A. Manfredum proelio supe-
 rat. ibid. B. a Neapolitanis & Siculis rex
 salutaris. ibid. C. eius in Siculos tyrannis, 25. C
 eius in Siciliam expeditio, 26. B. Petrum re-
 gem ad singulare certamen prouocat, 28. A
 eius mors, ibid.
 Carolus Claudus Caroli Andegauensis filius, 28. A
 ab Aragonijs captus, ibid. B. a Constantia re-
 gina seruatus, ibid. C. carcere liberatus, 30. A
 a Pontifice Ro. utriusq. Sicilia rex creatus, ibid.
 Carolus Philippi Galliarum regis frater, 34. B.
 Carolus Roberti regis filius,
 eius in Siciliam expeditio,
 Carolus Dyrrachij dux,
 Carolus Ioanis Aragonix & Sicilia regis filius, 42. C
 eius interitus, ibid.
 Carolus Ludouici Francorum regis filius, 43. B
 Carolus quintus Imp. Philippi regis filius, 44. A
 utriusque Sicilia rex. quando Imp. Cæsar Au-
 gustus creatus est, 46. C. eius in Africam
 expeditio, 50. A. eius in Siciliam aduentus,
 ibid. B. eius altera in Africam expeditio, ibid. C
 eius clades apud Argirium, ibid. D. Imperato-
 riam dignitatem deponit, 54. A. in Hispaniam
 nauigat, ibid. Moritur, ibid. B.
 Caruenum Africæ urbs, 12. B.
 Caspar Spes Sicilia Prorex, 43. B.
 Castrum Villarium Calabriae opidum, 28. D
 Catacabanus Armenius Messanae præfectus, 15. A.
 Catana Saracenorum præfectura, 12. D. a Gal-
 lis capta, 33. D.
 Catarina Philippi regis filia, 44. B
 Catelaunorum cædes, 37. D
 Celestinus III. pont. Max. 17. D
 Centuripæ ab Friderico II. euertitur,
 obsidio, 15. D.
 Cephallenia insula de Turcis capta, 44. A
 Chamutus Saracenus Ennae præfectus, 16. D. Chri-
 stianam fidem amplectitur, 17. A.
 Chiis insula ab Aragonijs vastata, 30. C
 Christophorus Columbus noui orbis inuētor, 43. D
 Circeum promontorium, 28. A
 Clarimontana factio, 36. B. 38. A
 Clarimontia familiae interitus, 39. C
 Clarimontij ad Neapolitanos reges deficiunt, 38. B
 Clarimontium a Gallis captum, 33. D
 Clemens III. Pontif. Maxim. 20. A
 Clemens VI. Pont. Max. 37. C
 Cola Tabutanus & eius supplicium, 42. D
 Cometæ sidus, 44. C
 Cometes in Leonis fidere, 50. C
 Conradinus Conradi Imperatoris filius Friderici II.
 Imp. nepos, 23. B. Suetiæ dux, 24. C. a Carolo
 Andegauensi profligatur, 25. A. eius fuga ibid.
 captus, ibid. capitali supplicio adfectus, ibid. B
 Conradus Friderici II. filius Cæsar creatus, 22. B
 utriusque Sicilia rex, 23. B. eius mors, ibid. C
 Conradus Caputius Antiochia princeps, Siciliam
 inuadit, 24. C. eius supplicium, 25. B.
 Conradus Auria Friderici præfectus, 32. B
 Consalvus Cordubensis cognomento Magnus, 43. C
 eius contra Turcas res gestæ, 44. A. Gallos e
 Neapolitano regno expellit, ibid.
 Constans Orientis Imp. 10. C. eius auaritia & in-
 teritus, ibid.
 Constantia Rogerij II. filia, virgo Vestalis postea
 Henrici Imp. uxor, 17. D. 20. C. filium in pub-
 lico peperit, ibid. D. maritum veneno necat.
 21. A. Friderici mater, ibid.
 Constantia Friderici II. uxor, 23. B
 Constantia Manfredi filia Petri Aragonum regis
 uxor, 24. A.
 Constantia Friderici III. uxor, 38. C
 Constantinus Imp. Magnentium opprimit, 11. A
 Constantinus Monomachus Imp. Orientis, 12. A. 15. A
 Constantinus Leonis filius Imp. Orientis, 13. B
 pacem cum Saracenis facit, ibid.
 Corone a Christianis capta, 49. D
 Cosmus Medices Florentinorum princeps, 53. A
 Cosroes Persarum rex ab Heraclio victus, 10. B
 Crotona opidum, 31. C
 Cycladas insulae, 13. D. a Saracenis vastata, 10. C
 D
 Damianus palicius, 36. B
 Desiderius Longobardorum rex a Carolo Magno
 victus & captus, 11. B.
 Didacus Aquila Caroli V. Imp. legatus, 45. C
 Dragutus pirata Italiae litora populatur, 51. D
 quomodo Christianos eluserit, 52. A. iterum
 contra Christianos missus, ibid. C. ab Italia
 depulsus, 53. A. a Sardis reiectus, ibid.
 Drepanum Saracenorum præfectura, 12. D
 Droettus Gallus, 25. C
 Drogo Tancredi filius Apulix Comes, 57. D
 Duacum Artesia opidum a Gallis tentatum. 53. C
 Dux Guisianus in Italiam contra Neapolitanos mis-
 sus, 53. C.
 E
 Edoardus Angliæ rex, 30. A
 Edoardus VI. Angliæ rex, 53. A. eius interitus, ibid.
 Egmondanus Comes Gallos profligat, 54. C
 Elionora Friderici regis coniunx, 34. C
 Elionora Ferdinandi regis filia, Portugaliae regis
 uxor, 41. A.
 Elionora Philippi regis filia, 44. A. Francisci Gallo-
 rum regis uxor, 47. C. moritur, 54. B.
 Elizabetha Friderici II. uxor, 23. B
 Elizabetha Siciliae regina, 37. D
 Eliza.

POSTERIOREM.

- Elizabetha Renati Andegauensis uxor, 41.D
 Elizabetha Ferdinandi Catholici regis uxor, 42.D
 Hispaniarum regina, 43.A. moritur, 44.B
 Elizabetha Philippi regis filia, 44.B
 Emanuel Philibertus Sabaudia dux, 54.C
 Engum opidum ab Aragonijs captum, 33.A
 Enna a Nortmannis obfessa, 15.D, a Nortmannis recepta, 17.A.
 Entius Friderici 11. filius Sardinia rex, 22.D. 23.C
 Captus, 23. A.
 Eucharlicus Athalarici Gothorum regis pater, 55.C
 Eugenius 1111. Pont. Max. 41.D
 Euphemius Siciliae praefectus, 11.C. Siciliae rex salutaris, 12. B. eius foedus cu Saracenis, ibid. eius caedes, ibid. C.
 Exarchus legatus 11. C.
- F
- Fanum Seuerinum opidum, 31.C
 Fanum Quintini a Philippo rege captum, 53.D
 Faustus Saracenorum in Africa rex, 13.C
 Ferdinandus Iustus Aragonum rex electus, 40.B
 Ferdinandus Ioannis Castellae regis filius, 40.B
 Aragoniae & Siciliae rex, ibid. D. eius in Baetica res gestae, 41.A. moritur, ibid.
 Ferdinandus Alphonfi regis spurus rex Neapolis 42.A.
 Ferdinandus iunior Alphonfi regis filius rex Neapolis, regno a Gallis pulsus, 42.A. restitutus, ibid.
 Ferdinandus Ioannis regis filius, 42.C. rex a patre designatus, ibid. D.
 Ferdinandus Catholicus Castellae rex, 43.A. Siciliae rex, ibid. Granatam pulsus Saracenis recuperat, 43.B. eius periculum, ibid. C. in Iudaeos animaduertit, ibid. D. Neapolitanorum rex. 44.A. eius mors, 45.B.
 Ferdinandus Austrius Philippi regis filius, ibid. Romanorum rex, 49.D. Romanorum Imp. 54.A
 Ferdinandus Gonzaga Siciliae Prorex, 50.B
 Ferula opidum, 32.C
 Flaminia vastata, 21.B
 Flavius Aetius Hunnos ex Gallia profligat, 9.C
 eius interitus, ibid.
 Florentia a Caesarianis capta, 49.D
 Flori equitum Gallorum Magistri interitus, 34.A
 Foggia Calabriae opidum, 28.C
 Formianus ager vastatur, 30.A
 Franciscus Vigintimilius Hieracij comes, 35.D.
 eius periculum, 36.A. eius interitus, 36.B.
 Franciscus Ximinius Hispaniae Prorex, 44.C
 Franciscus Gallorum rex, 47.A. eius in Italiam aduentus, ibid. captus, ibid. B. in libertatem restitutus, ibid. C.
 Franciscus Sfortia Mediolani dux, 47.D. 49.C
 Frefenda Tancredi uxor, 57.C
 Fridericus Sueuus Henrici Imp. Filius, 20.D.
 utriusque Siciliae rex, 21.B. Imp. Caesar Augustus creatus, & Fridericus secundus appellatus est, ibid. C. Othonem profligat, ibid. Saracenos in Sicilia profligat, 21.D. Hierosolymorum rex. 22.A. eius in Syria res gestae, ibid. eius cum Pontifice Romano bellum, 22.C. Augustam opidum in Orientali Chersonesi fronte condit, ibid. a Pontifice excommunicatus, 23.A
 eius proles & in doctos liberalitas, ibid. eius mors. ibid.
 Fridericus Friderici 11. Imp. & utriusque Siciliae regis ex filio nepos, 23.B. Antiochia dux, ibid.
 Fri-
- Fridericus Austriae dux, 25.A. eius supplicium, ibid. B.
 Fridericus Iacobi frater Siciliae Prorex, 30.B. Siciliae rex, eius nominis 11. 31. A. eius cum Iacobo fratre proelium nauale, 33.B. de Gallis victoria 34.A. eius contra Robertum regem res gestae. ibid. D. moritur, 36.A.
 Fridericus Austrius Ludouici Imp. aemulus, 35.C
 Fridericus Callarius Messanae praefectus, 37.A
 Fridericus 111. Siciliae rex, 38.C. eius mors, 39.A
 Fridericus Martini iunioris filius, 39.D
 Fridericus Martini iunioris ex pellice filius, 40.B
 Fridericus Ferdinandi regis filius rex Neapolis, 42.A
 Fridericus Imperatorius Panormitanus, 46.D
 Fridericus Patellius Cameratae comes, ibid.
 Fridericus Enriquezius Siciliae Prorex, 53.B
- G
- Gallia ab Sueuis vastata, 9.B
 Galliani arx, 34.A
 Gallorum caedes, 25.D
 Garzia Toletanus, 44.D
 Gaulon insula, 17.B. a Turcis occupata, 52.B
 Gaytus Martinus Eunuchus, 19.B
 eius crudelitas, ibid.
 Genfericus Vandalorum rex Siciliam occupat, 9.C.
 Genua a Gallis liberata, 49.C
 Georgius Maniaces, 11.D. in Siciliam missus, 14.B
 eius cum Nortmannis foedus, ibid. res in Sicilia gestae, ibid. C. de Saracenis victoria, ibid. D. in vincula coniectus, ibid. Imperium adfectat 15.A. Vinculis liberatus. ibid. in Italia missus, ibid. eius interitus, 12. A. 15. B. eius filius Siciliam ad defectionem inducit, 12.A.
 Georgius Michaelis legatus, 14.A
 Gerunda Hispaniae opidum, 28.C
 Gibellina factio, 24.C
 Gothifridus Rogerij frater 15.C
 Gothifridus Scyllaceij comes, 37.B
 Granata urbs Hispaniae a Ferdinando rege expugnata. 43.C.
 Gregorius ix. Pont. Max. 22. B. 38.D
 Gudelius Maniacis pater, 14. B
 Guido Montfortius, 25.B
 Guilielmus Ferrobrachus & res ab eodem gestae, 14.B. Apuliam occupat, ibid. C. Graecos proffigat, ibid.
 Guilielmus senior utriusque Siciliae rex. 17.D
 in tyrannum degenerat, 18.A. a Siculis captus, ibid. C. liberatur, ibid. eius in coniuratos elementia, ibid. D. contra Apulos mouet. 19. B
 moritur. ibid. C. quare Malus cognominatus, ibid. eius mors summa laetitia celebrata, ibid.
 Guilielmus iunior utriusque Siciliae rex, quare Bonus cognominatus, 19.C. Suorum seditionibus vexatus, ibid. D. Alexandrum Pontificem protexit, ibid. Christianis Suriae auxilio fuit, 20.A
 Guilielmus III. utriusque Siciliae rex. 20.C
 Guilielmus Peralta Comes, 38.A. eius caedes, ibid.
 Guilielmus Vigintimilius panormi praefectus, coniuratos opprimit, 46.A.
 Guilielmus Gelriae, Cliuizq. dux a Carolo v. Imp. debellatus, 50.D.
 Gulletta arx a Turcis capta, 50.A
- H
- Hadrianus Basilij Imp. praefectus, & eius ignauia. 13.A. a Basilio virgis caesus, ibid. B.
 Hector Fignatellus Siciliae Prorex, 45.D
 Hen-

TABVLA IN HIST.

Henricus Sueuus Imp. Constantiam uxorem ducit 20. A. utriusque Siciliae rex, ibid. D. eius cum Tancredo bellum, ibid. B. in Italiam ad- uentus, in Rogerium regem crudelitas & perfid- ia, ibid. in coniuratos animaduertit, ibid. D. ab uxore veneno sublatus, 21. A.	Ioannes Prochyta, 25. D. eius in Carolum Ande- gauensem conspiratio, ibid. in tegenda coniu- ratione astus, 26. A.
Henricus Friderici II. Imp. filius 21. C. 23. B. Cæsar designatus, ibid. D. contra patrem rebellat, 22. B. inedia confectus, ibid.	Ioannes Lauria Rogerij nepos, 32. A. a Mamerti- nis captus, ibid. D. eius supplicium. ibid.
Henrici Friderici II. Imp. nepos, 23. B.	Ioannes Barefius, 32. C. eius ad Iacobum regem defectio, 32. C.
Henricus Corsicæ rex, 23. C.	Ioannes Clarimontius Motuæ comes, 35. D. ad Robertum regem deficit, 36. A.
Henricus vigintimilius Friderici legatus, 33. A.	Ioannes Randacij dux, 36. D. in factiosos anim- aduertit, 37. A.
Henricus VII. Imp. veneno sublatus. 34. D.	Ioannes Ferdinandi regis filius, 41. A. Nauarræ rex, ibid. D. Aragoniæ & Siciliae rex, 42. B. moritur. 43. B.
Henricus Rufus Ludouici regis tutor, 38. B. eius	Ioannis Andegauensis Renati filius, 42. A.
in regem suum perfidia, 39. A.	Ioannes Cardona Siciliae Prorex, 43. A.
Henricus Alphonsi regis frater captus, a fratre li- beratur, 41. C.	Ioannes Ferdinandi regis Catholici filius moritur, 44. A.
Henricus Ioannis II. Castellæ regis filius, 42. D.	Ioannes Nucha Siciliae Prorex, 44. C.
Henricus II. Francorum rex Philippo regi bellum mouet, 53. C.	Ioannes Vega Siciliae Prorex. 51. B.
Heracilius Imp. Persas superat, 10. B.	Ioannes Cerda Siciliae Prorex, 54. A.
Herbipolis Franconiæ Orientalis urbs, 21. D.	Iolanta Friderici II. Imp. uxor, 22. A.
Hieracium opidum a Rogerio captum, 16. A.	eius mors, ibid.
ab Aragoniis captum, 30. B.	Iolanta Petri regis filia, 28. D.
Hieronefus insula. 29. A.	Iolanta Iacobi regis soror, Roberti Caroli II. filij uxor, 32. A.
Hildoualdus Gothorum rex, 56. B.	Ioppe opidum, 22. A.
Himerales classis Turcicæ præfectus, 49. D.	Iordanus Rogerij filius, 17. A.
Hippo a Carolo v. Imp. capta, 50. B.	Iordanus Friderici II. filius, 23. B.
Hispania ab VVestrogthis vastata, 9. B.	Irene Orientis Imperatrix, 11. B.
Hocobus Saracenorum præfectus, 13. A.	Irene Rogerij regis uxor, 20. B.
Honorius III. Pont. Max. 12. C. eius cum Frideri- co disidium. 22. A.	Isabella Petri regis filia, 28. D.
Hugo Panormi præsul, 18. A.	Isabella Caroli v. Imp. uxor, 47. D.
Hugo Moncata Siciliae Prorex, 44. D. eius peri- culum, 45. B. Classis Cæsariæ præfectus, 46. A.	Isacius Imp. Orientis, 19. D.
eius cum piratis nauale prælium, ibid. B.	Ischia insula a Turcis vastata, 51. A.
Lorophagiten insulam expugnat, ibid. Pontifi- cem Ro. quomodo liberauerit, 47. D. Neapolis prorex, 48. C. eius interitus, ibid. D.	Italia ab Ostrogotis vastata, 9. B. ab Odouacro rege occupata, ibid. C.
Hunnorum incurfiones, 9. B.	Iustinianus Constantini filius Orientis Imp. 11. A.
Hydruntum a Turcis captum, 43. D.	
I	L
Iacobus Petri regis filius, 27. C. Siciliae rex, 28. D.	Ladislaus Caroli III. filius rex Neapolis, 41. B. 63. B.
Aragoniæ rex. 30. B. Siciliae regno se abdi- cat, ibid. D. Siciliam inuadit. 32. B. eius classis naufragio adflicta, 33. A. de Frideri- co fratre victoria, ibid. B. in Hispaniam re- uertitur, ibid. C.	Leccia opidum Italiae, 31. D.
Iacobus comes Vrgellensis, 40. A.	Leocata Siciliae opidum a Turcis occupatum, 52. D.
Iaimus Paris Petri Aragoniæ regis nothus filius, 27 D. eius exsilium, ibid.	Leonia Italiae urbs, 48. B.
Imperij Romani diuisio, 9. B.	Leo Isauricus Orientis Imp. II. A. Siciliam recepit ibid.
Induciæ inter Gallos & Aragonenses, 30. A.	Leo Armenius Orientis Imp. 11. B.
Innocentius III. Pont. Max. 21. B.	Lipara insula recepta, 37. C. a Turcis capta, 51. A.
Innocentius IIII. Pont. Max. in Galliam confugit, 22. D. eius mors, 23. D.	Hispanorum colonia. ibid.
Ioanna Neapolitanorum regina, 37. B.	Lopadusa insula, 52. A.
eius fuga, ibid. C.	Lorophagitis insulae defectio, 36. A. ab Alphon- so rege perdomita, 41. C.
Ioanna II. Neapolis regina, 41. B.	Lotrechus Gallici exercitus præfectus, 48. B.
Ioanna Ioannis regis uxor, 42. C.	eius mors, 49. B.
Ioanna Ioannis regis filia, ibid.	Luca Squarcialupus seditiosus, 45. D.
Ioanna Ferdinandi regis Catholici filia, Philippi Austrij uxor, 44. B.	Ludouicus II. Occidentis Imp. 12. D.
Ioannis Hierosolymorum rex Friderici XI. socer, 22. A.	Ludouicus Caroli II. filius, 30. A.
Ioannes Cafertæ comes, 24. D.	Ludouicus Bauarths Romanorum Imp. 35. C.
Ioannes Frangipanes Asturæ dominus, 25. B.	Ludouicus Tarenti princeps Ioannæ adulter, 37. B.
Ioan-	Ioannem ducit, ibid. C.
	Ludouicus Hungariæ rex, 37. B.
	Ludouicus Petri II. filius Siciliae rex. moritur, 38. B.
	Ludouicus rex Neapolis, 38. B.
	Ludouicus Francorum regis filius, 40. A.
	Ludouicus Andegauensis, 41. C.
	Ludouicus Francorum rex, 43. B. 44. D. Mag.

POSTERIOREM.

M.			
Magnentius ordinum ductor, a Theodoro oppref-			derico II. capta, 22. C.
sus, 10. D. imperium adfectat, ibid.			a Conrado Caputio
Mahumetes apostata,	10. B.		capta, 24. D.
Maio Barenis regnum adfectat,	18. A.		a Carolo Andegauensi obsessa,
Maionana factio,	ibid. B.		26. D. obsidione liberata, 27. C.
Maionis cum Hugone disidium,	18. A.		a Nea-
eius cædes. ibid.			politianis capta, 38. C.
Malaca Hispaniæ urbs, a Ferdinando rege expug-			ab Artali recepta.
nata, 43. C.			ibid. D.
Maluasia opidum,	30. C.	Messanæ pomerium anctum,	50. B.
Mamertinorum ad Nortmannos legatio,	15. C.	Messanenſes fame laborant,	34. B.
Manfridi filius oculis orbatuſ,	24. C.	Messanenſium in Gallos crudelitas, 26. D.	in de-
Manfridi Malettæ ignauia,	33. D.	ſendenda patria ſtrenuitas, 27. A.	feditio, 28.
Manfridonia urbs a Manfrido condita,	23. D.	B. 42. D. 45. A.	intestinum diſſidium, 51. B.
Manfridus Tarenti princeps Friderici II. ſpurium,		Mesopotamia, a Perſis occupata.	10. B.
23. C. Pontificas copias dolo ſuperat, ibid. D.		Mezentius Constantem in balneo ſuffocat,	10. D.
utriuſque Sicilia rex. ibid. quibus artibus reg-		Michael Imp. in Maniacem dolus,	11. D.
num occupauerit, ibid. a Pontifice Urbano		Michael Theophili filius Orientis Imp. a Baſilio	
hoſtis eccleſiæ iudicatus, 24. A. Sicilia reg-		occifus, 12. D.	
num occupat, ibid. in prælio occifus, eius		Michael Paphlago Imp. Orientis pacem cum Sara-	
corpus ludibrio foedatum, ibid. B.		cenis facit, 14. A. 26. A.	
Manfridus Clarimontius ad Iacobum regem de-		Mineus Alaimi nepos,	29. A.
ficit, 28. D.		Mirabertus Saracenorum dux in crucem ſublatus.	
Manfridus Clarimontius alter, 39. B. eius obitus		21. D.	
ibid.		Monasterium Africa opidum a Draguto captum,	
Manicellus cum claſſe in Siciliam miſſus,	13. D.	51. D. a Chriſtianiſ recipitur, ibid.	
Marchio Guafſij, 47. C. eius captiuitas.	48. D.	Montaneriſ Galliani præfectuſ, 34. A.	quomo-
Marchio Piſcaria,	47. C.	do Gallos eluſerit, ibid.	
Marchio Salutarum captuſ,	49. C.	Montangelicum opidum,	36. D.
Margareta Guilielmi Boni mater,	19. D.	Morani Domina,	28. D.
Margareta Austria Conradi Imp. uxor.	23. B.	Moranum Calabria opidum,	28. C.
Margareta Martini ſenioris uxor,	40. A.	Moriella Tancredi uxor,	57. C.
Maria Friderici III. filia, 38. C. Sicilia regina,		Morleo præfectuſ claſſis,	13. C.
39. A. capta, ibid. B. Martino Albinon-		Morminuſ coniuratorum concilia prodiſ,	52. C.
tiſ ducis filio nubit. ibid. moritur. ibid. D.		Muleaſſes Tuneti rex, 50. A. eius obituſ.	51. D.
Maria Ferdinandi regis filia,	41. A.	Myla a Carolo Andegaueniſ capta,	27. A.
Maria Philippi regis filia, 44. B. moritur, 54. B.		a Petro rege recepta, ibid. C. capta,	32. B.
Maria Caroli V. Imp. filia,	51. C.	a Gallis capta, 36. D. recepta,	37. C.
Maria Angliæ regina Philippi regis uxor.	53. A.		
moritur, 54. B.		N	
Martinuſ Balleo rebellium Siculorum dux.	22. C.	Nætetum a Nortmanniſ receptum. 17. A.	a Gal-
eiuſ ſupplicium. ibid.		liſ captum, 33. D.	
Martinuſ iunior Sicilia rex 39. B. Sardos rebel-		Narſeſ Gothoſ in Sicilia extinguit,	10. A.
leſ ſubigit. ibid. D. moritur, ibid.		Nazareth opidum,	22. A.
Martinuſ ſenior Aragoniæ rex, ibid. C. filio in		Neapolis a Conrado Imp. capta, 23. C.	ab Alphon-
regnum ſucceſſit, 40. A. uxorem ſenex ducit		ſo rege capta, 41. D.	a Gallis obſeſſa, 48. C.
ibid. moritur, ibid.		terræmotuſ, 50. C.	
Maſſilia ab Alphonſo rege capta,	41. C.	Neapolitanorum ſeditio.	51. B.
Mattheuſ Bonelluſ Maionis percuffor,	18. B.	Nicæa a Turciſ capta,	51. A.
in gratiam recipitur, ibid. in regem coniu-		Nicephoruſ Imp. Orientiſ, 11. B.	eiuſ cum Caro-
rat, ibid. iterum contra regem coniurat,		lo Magno foedus, ibid.	
ibid. D. Panormum obſidet, 19. A. cum		Nicephoruſ Phocas Baſiliſ Imp. contra Saracenoſ	
rege in gratiam redit, ibid. eiuſ ſupplicium,		præfectuſ, 13. B. Saracenoſ Italia pellit. Ibid.	
ibid. B.		Imperator Orientiſ, 13. D.	
Mattheuſ Paliciuſ, 36. B. ab exſilio reuocatuſ,		Nicephoruſ Careniſ præfectuſ, 13. D.	eiuſ con-
37. D. eiuſ & eiuſ filij ſupplicium, 38. A.		tra Saracenoſ victoria, ibid.	
Maturanum Calabria opidum,	22. B.	Nicetaſ Baſiliſ Imp. præfectuſ Saracenoſ proſligat,	
Maximilianuſ Ferdinandi Romanorum regis filiuſ		13. A.	
Hiſpaniæ Prorex, 51. C.		Nicodemuſ Panormitanorum Epicoſuſ,	16. D.
Mazarinuſ Alaimi nepoſ,	29. A.	Nicolauſ II. Pontif. Maxim.	15. C.
Melita inſula a Nortmanniſ recepta, 17. B. ab A-		Nicolauſ III. Pontif. Maxim.	26. A.
ragonijſ capta, 28. A. a Turciſ vaſtata. 52. B.		Nicolauſ Paliciuſ Meſſanæ præfectuſ,	34. B.
Meſſana a Saraceniſ capta, 12. C. Saracenorum		Noaria opidum,	33. A.
præfectura ibid. D. recepta, 14. B. a Sara-		Nortmannicæ ſtirpiſ excidium,	20. C.
cenis obſeſſa, 15. A. a Saraceniſ iterum cap-		Normannorum cum Saraceniſ prælium & victoria	
ta, ibid. B. iterum recepta. ibid. D. a Fri-		15. D.	
derico		Nuceria Saracenorum colonia, 21. D. a Carolo	
		Andegaueniſ capta, 24. C. ad Conradinuſ	
		deſicit, 25. A.	
		O	
		Odouacer Herulorum rex Italiã occupat,	9. C.
		eiuſ interituſ, ibid. D.	
		I	
		Olym-	

INDEX IN HISTOR.

- Olympius Exarchus cum classe in Siciliam missus, 10.C. Saracenos in Siciliam superat, ibid.
- Oranum opidum captum, 44.D
- Orestes Eunuchus classis præfectus a Saracenis victus, 13.D.
- Orlandi promontorium, 33.B
- Ostia ab Albano duce occupata, 53.C
- Otho Palatinus comes percussor Philippi Imp. 21.B
- Otho III. Imp. Friderici ditiones vexat, 21.B
- excommunicatur, ibid. C.
- P
- Pacis conditiones inter Aragonios & Gallos. 30.C
- Pactæ opidum a Iacobo rege captum, 32.B
- Palatiolum opidum, 32.C. a Gallis captum, 33.D
- Paliciæ factionis facinora, 37.A
- Pandulfus Fulco, 30.C
- Pannonia ab vvestrogothis vastata, 9. B. ab Hunnis vastata, ibid.
- Panormitana arx recepta, 35. B
- Panormitani Gallos cædunt, 25. C
- Senatum suum trucidant, 45. D.
- Panormus a Saracenis captus. C. saracenorû præfectura, 12. D. a Nortmannis recepta, 16. D. a Gallis obsessa 35. A. obsidione liberata, ibid. B.
- Papia a Gallis obsidetur, 47. B. obsidione liberata, ibid.
- Pardus præfectus, 15. A
- Paternio a Gallis capta, 33. D
- Patræ ab Andrea Doria captæ, 49. D
- Paulus III. Pont. Max. bellum Philippo regi mouet. 53. C.
- Pax inter Aragonenses & Gallos, 34. C
- Pax inter Ludouicum regem & Ioannam Neapolis reginam, 37. C.
- Pax inter Fridericum III. & Neapolitanos, 38. D
- Pax inter Paulum III. Pontificem & Philippum regem, 54. A.
- Perinius Traianensis laqueo strangulatus, 16. B
- Pæstis sæuissima, 43. D
- Petraprecia opidum, 32. C
- Petrus Capuanus Cancellarius Friderici II. manus sibi infert, 23. A.
- Petrus Iacobi filius Aragoniæ rex, 24. A. 26. A. eius in Africa res gestæ, 26. C. eius in Siciliam aduentus, ibid. Messanensibus auxilium fert, 27. B. Siciliæ rex salutat, ibid. ex vulnere moritur, 28. C.
- Petrus Petri regis filius, 28. D
- Petrus Corbelies Dominicanus, 30. C
- Petrus Rufus comes, 31. C
- Petrus II. Friderici regis filius Siciliæ rex, 35. A
- moritur. 37. A.
- Petrus Ferdinandi regis filius. 41. A. Alphonfi frater Siciliæ Prorex, ibid. B.
- Petrus Nauarrus, 44. D. eius res contra Mauros gestæ. ibid. dignitate abdicatus, ad Gallos deficit, 45. A. captus, 49. C.
- Petrus Toletanus Neapolis Prorex, 51. A
- Philibertus Orangiæ princeps, 48. B
- Philippi Montfortij interitus, 25. A
- Philippus Imp. Henrici Imp. frater, 21. A. eius cades, ibid. B.
- Philippus Gallorum rex, Hispaniæ arma infert, 28. C
- Philippus Caroli II. filius, 30. A. 33. A
- Philippus Tarenti princeps in prælio captus, 34. A
- Philippus Austrius Ferdinandi regis Catholici gener 30. A. 33. A
- ner. 44. A. Hispapiarum rex, ibid. B
- moritur. ibid. C.
- Philippus Caroli v. Imp. filius Belgarum provincijs inauguratus, 51. C. Mariam Angliæ reginam ducit, 53. A. Neapolis rex salutat, ibid. B.
- Hispaniæ, Siciliæ, & Indiæ rex. ibid. eius in Veromanduos expeditio, ibid. D. Isabellam Francorum regis filiam ducit, 54. C.
- Philippus Doria classem Cæsaris profligat, 48. D
- Pipinus Francorum rex, 11. A
- Pontius Catelaunius Rhegij præfectus, 28. B
- Prochyta insula, 29. A
- Puteolani urbem suam deserunt, 50. C
- R
- Raimundus Moncatinus, 39. B
- Raimundus Moncata Adranij comes, 42. C
- Raimundus Cardonius Siciliæ Prorex, 44. C
- Rainaldus Syriæ præfectus, 22. B
- Rauenna capta, 22. C
- Raxi Saracenorû Prætor apud Messanenses, 12. C
- Rebellium Siculorum supplicia, 46. A
- Renatus Andegauensis, 41. C. in Galliam profugit ibid. D
- Rhagusa a Gallis capta, 33. D
- Rhegium ab Aragonijs captum, 27. D. a Carolo Andegauensi obsesum, 28. B. a Friderico rege captum, 34. D. a Turcis captum & incensum, 51. A.
- Rhodiurum equitum magistri in Siciliam aduentus, 47. A.
- Rhodus a Saracenis vastata, 10. B
- Robertus Guiscardus, 15. C. eius cum Rogerio fratre bellum, 16. A. ab Hieracinis captus, ibid. eius periculum, ibid. Saracenos profligat, Ceramiurum obsidet. ibid. C.
- Robertus Lorotelli comes, 18. A
- Robertus Atrebatensium comes, 28. C
- Robertus Caroli II. filius, 30. A. 33. A. Neapolis rex ab Imp. Henrico VII. proscriptus, 34. D. moritur, 37. B.
- Robertus Calabriae dux, 33. D
- Rocca imperialis opidum, 31. B
- Rocella arx, 36. C
- Rogierius Roberti Guiscardi frater. 13. C. eius in Siciliam profectio, ibid. Messanam occupat, ibid. C. cum fratre in gratiam redit, 16. A. in Siciliam reuertitur, ibid. Traianam occupat, ibid. B. Siciliæ comes appellatus. ibid. C. eius forma, mores & obitus, 17. B
- Rogierius iunior Rogierij filius primus utriusque Siciliæ rex appellatus, 17. B. eius res gestæ & obitus, ibid. C. D.
- Rogierius Apuliæ comes, 17. D
- Rogierius Guilielmi Mali filius rex salutat, 18. C
- eius interitus, ibid. D.
- Rogierius II. utriusque Siciliæ rex dolo ab Hérico Imp. captus 20. B. ab Hérico Imp. excarnificatus. ibid.
- Rogierius Lauria clasis Aragoniæ præfectus, 27. B
- Gallicam classem profligat, ibid. C. Neapolitanorum agrum vastat, 28. A. eius in Calabria res gestæ, ibid. de Gallis victoria, 29. B.
- in Peloponesum expeditio, 30. C. a Friderico ad Iacobum transfugit, 32. A. a Velasco victus, ibid. eius in Siculos crudelitas, 33. B.
- Siculos prælio superat, 34. B.
- Rogierius Sangeneus Beluederij præfectus, 29. C
- eius constantia, ibid. D.
- Ro.

POSTERIOREM.

Rogerus Passanetus seditiosus,	36.C	captum, 50. B.
Rolandus Petri 11. regis frater spurius,	36.D	Stephanus Basilij Imp. contra Saracenos præfectus
Roma ab Genferico rege capta,	9.C	13. B. a Maniace violatus, 14. D.
Roma a Cæsarianis capta,	48. B	Syracusæ a Totila Gothorum rege obsessæ, 9. D
Romanus Agyropolis Imp. Orientis, 13. D.	eius	a Saracenis captæ, 10. D. Saracenorum præ-
interitus, 14. A.		fectura, 12. D. a Saracenis captæ, 13. A.
Rometta a Nortmannis capta,	15. D	a Nortmannis receptæ, 14. C. 16. D.
Rufus Cephalidensis,	36. B	Syria a Persis occupata, 10. B
Rufsanum opidum,	31. C	T
Rustanus Bassa classis Turcicæ præfectus,	52. C	Tancredus Rogerij filius, 17. D. ab exilio reuo-
S		catus, 20. A. utriusque Sicilia rex, ibid.
Sabba Saracenorum dux, 11. C. eius victoria		Tauromenium a Saracenis captum, 13. B
de Græcis & Venetis, ibid.		Tempa a Turcis capta, 50. A
Sabaudia dux Belgarum Prorex, 53. D. Gallos		Terræmotus Messanenensis, 44. D
profligat, ibid.		Terræmotus Neapolis, 50. B
Sacca urbs a Turcis frustra tentata,	52. D	Theias Gothorum rex, 10. A. 56. D
Salernitanus princeps a Carolo V. Imp. deficit, 52. C		Theodahatus Gothorum rex, 9. D. 55. D
Salernum captum,	48. A	Theodericus Gothorum rex Odouacrum profligat
Sanctius Comes,	40. D	Italiam & Siciliam occupat, 9. C. D. 55. B.
Sanctius Ferdinandi regis filius,	41. A	Theodora Imperatrix, 12. D. a filio cœnobio in-
Saraceni Arabes fuerunt, a Sara Abrahami uxore		clusa, ibid.
dicti, 10. A. Asiam occupant, ibid. B. Sici-		Theodorus Exarchus iterum, 10. D
liam depopulantur, ibid. C. Siciliam iterum		Theodosius iunior Imp. Orientis, 9. B
inuadunt, ibid. D. classem suam exurunt, 11. B		Theophilactus Imp. Orientis, 11. B
Siciliam occupant, ibid. C. Siracusas obsi-		Theophilus præfectus classis, ibid. C
dent, 13. A. pacem cum Græcis faciunt, ibid.		Theophilus Imp. Orientis, 12. D. bis a Sarace-
D. Græciam inuadunt, 14. A. a Græcis		nis victus, ibid.
profligati, ibid. B. a Nortmannis iterum		Therma Siciliae opidum captum, 24. D
victi, 16. C.		Thermae Himerenses a Gallis captæ, 36. C
Saracenorum origo, 10. A. incrementa, ibid. B		Thracia ab Hunnis vastata, 9. B
clades, 14. C. in Sicilia contra Fridericum 11.		Totilas Gothorum rex Siciliam deuastat, 9. D. 56. C
rebellio, 21. D.		Traianensium defectio, 16. B
Scyllaceum opidum,	31. B	Tripolis Africae opidum, 17. C. captum, 44. D
Solis defectus,	50. C	a Turcis captum, 52. B.
Seminaria Italiae opidum, 29. C. ab Aragonijs		Tunetum a Turcis captum, 50. A
captum, 27. D.		Turca Apuliam inuadunt, 43. D
Senes Bassa classis Turcicæ præfectus, 51. B. 52. A		Pannoniam vastant, 49. D.
Sergius Pontifex Maximus, 12. D		V
Sergius Segmolphius captus, 34. A		Valentinianus Imp. & eius interitus, 9. C
Sibylla Tancredi uxor, 20. C. in Germaniam		Velatus Alagonius, 31. C. Rogerium profligat,
cum filiabus relegata, ibid.		32. A. eius de Gallis victoria, 31. D. eius
Sicilia ab Narsete recepta, 10. A. a Saracenis		contra Gallos res gestæ, 36. Sicilia Prorex,
vastata, 10. C. 11. B. Constantis auaricia adflicta		37. D. Catanam occupat, ibid. Clari-
ibid. D.		montanos profligat, 38. A. eius mors, ibid. B
Sicilia in quinque præfecturas diuisa, 12. D		Veneti Apuliam vastant, 49. B
iterum in Saracenorum seruitutem incidit, 14. D		Vesperæ Siculae, 26. B
Saracenis a Nortmannis adempta, 17. A		Vibo Valentia capta, 29. C
intestinis bellis ciuilibus lacerata, 24. D. 40. D		Vienna obsidione Turcarum liberata, 49. D
fame laborat, 38. A. terræmotu concutitur		Vigintimilia factio, 36. A
50. D.		Vincentius Imperatorius Panormitanus, 46. D
Siculi Bonifacij virtute liberati, 11. C. contra		Viterbum opidum, 22. B
Fridericum 11. rebellant, 22. C.		Vizinium Gallis deditum, 33. D
Siculorum contra Guilielmum coniuratio, 18. D		Vrbanus 11. Pontif. Maxim. 16. D
in Gallos coniuratio, 25. C. in Gallos scui-		Vrbanus 1111. Pont. Max. 24. A
tia, 26. B. in Fridericum Proregem studia,		Vrica a Carolo V. Imp. capta, 50. B
31. A. bella ciuilia, 35. D. intestinae dif-		VVestrogothi Pannoniam & Hispaniam vastant, 9. B
sentiones, 37. C. seditiones, 45. A. & D.		VVitiges Gothorum rex, 56. A
Sidus crinitum, 49. D		X
Simon Rogerij filius Siciliae comes, 17. B		Xuchium opidum Siciliae, 32. C
Simon Bolonius Panormi præsul, 42. C		Z
Sinopolis Italiae opidum, 29. C		Zeno Imperator Orientis, 9. C
Siphax Africae opidum, 17. C. a Carolo V. Imp.		Zoe Orientis Imperatrix, 14. A

EXEMPLA PRIVILEGIORVM,
Pontificis Maximi, Imperatoris Cæsaris, Catholici Regis Hispaniæ,
& Christianiss. Gallorum Regis.

PIVS IIII. PONT. MAX.

MOTV proprio. &c. Cum, sicut accepimus, dilectus filius noster Hubertus Golizius Herbipolensis, numismata antiqua, quæ in varijs Principum & antiquitatis studiosorum musæis reperuntur, tanta diligentia, arte, & industria hinc inde ab utraque parte penicillo expresserit, nouoq; cõmento representauerit, vt numismata ipsa ante oculos posita videantur, eaq; in ordinem suis quæque locis redacta, & in plures libros distributa, in as referre & incidere cæperit, & eadem additis pro cuiusque varietate his Coriarũ argumentis, explicationibusq; ad publicam vtilitatem excudi facere, ac in lucem edere intendat, & iam primum librum sub titulo: *Historiæ Imperatorum, Cæsarumq; Romanorũ ex antiquis numismatib. restituta: additis illorum numismatum quam verissimis exactissimisq; delineationib. edere, ac insuper alios ex ordine Imperatorum, tum etiam Consularium, ac Græcorum numismatum libros edere præparet. Nos ne ipse post immensos huiusmodi labores atque expensas, libri ipsi postquam editi fuerint, ab alijs excipiantur, ac etiam in vulgus edantur, ipseq; proinde calceographi fructu, in magnam sui iacturam priuetur, eius indemnitati consulere volentes, motu simili, & ex certa scientia eidem Huberto concedimus, quod intra decennium post singulorum eorundem librorum impressionem & editionem, nullus nisi dictus Hubertus in toto vel in parte, vbique per vniuersam Italiam imprimere, aut alibi impressos venum exponere, habere, vel tenere, vel transmutare, seu mutare possit, destrictius inhibentes vniuersis Impressoribus, Bibliopolis, ac quibuscunque alijs, quocunque privilegio suffultis, tam in alma vrbe, ac alijs ciuitatibus, terris & prouincijs, diuioni Sanctæ Romanæ Ecclesiæ mediate, vel immediate subiectis, quàm quacunque alia parte totius Italiæ, sub excommunicationis maioris lata sententiæ, alijsq; sententijs, censuris, &c. Et ulterius quoad eos qui nobis mediate vel immediate subiecti sunt in temporalibus, vt præfertur, tam coriunctim quàm diuisim sub pœnis quingentorum ducatorũ auri de Camera, pro vna Camera Apostolica, & alia medietatib. ipsi Huberto, vel ab eo causam habentibus applicandis, ac distractionis & perditionis omnium librorum, toties quoties contrauentum fuerit, absque alia declaratione incurrendis, ne per decem annos præfatos, ab eo tempore, quo singuli libri ipsi imprimuntur & eduntur, dictos libros aut quamuis huiusmodi operis partem, etiam sub nomine præfati Huberti imprimere, excudere, vel imitari seu imprimi aut imitari procurare, vel ibi aut alibi impressos & excusos transferre vel aduehere, seu præmissa aut quauis alia inscriptione, additione, transpositione, mutatione, vel alia excogitata via edere, habere, vel producere audeant quoquomodo seu præsumant, ac mandantes vniuersis venerabilib. fratribus nostris Archiepiscopis & Episcopis, eorumq; vicarijs in spiritualib. generalibus, & in statu temporali S. Ro. Ecclesiæ, etiam Legatis & vicelegatis sedis Apostolicæ, ac ipsius status gubernatoribus, quatenus ipsi quoties pro ipsius Huberti parte fuerint requisiti, Eidem Huberto, ac pro eo agentib. efficacis defensionis præsidio assistentes, ad executionem præmissorum etiam manu regia procedant, inobedientes ac rebelles per prædictas aliasq; censuras & penas, ceteraq; iuris & facti remedia quacunque appellatione remota cõmpescendo, easq; sapius aggravando, inuocato. &c. secularis. Non obstantibus præmissis ac constitutionib. & ordinationibus Apostolicis, necnon similibus vel dissimilibus, ac quibuscunque alijs specialibus vel generalibus privilegijs & indultis quibuscunque in contrarium quomodocunque concessis & concedendis, ceterisque contrarijs quibuscunque. Et quia difficile esset præsentis ad qualibet loca quibus opus erit deferri, volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, quod earum transsumtis vel exemplis etiam in ipsis operibus impressis, plena & eadem prorsus fides vbique tam in iudicio quàm extra adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel cõfessæ: ac etiam volumus, quod præsentis nostræ cedula motus proprii, etiam absque illius regis Cæsarura, sola signatura sufficiat, & vbique fidem faciat, in iudicio & extra illud, regula in contrarium edita non obstante. Datum Romæ anno à natiuitate Domini M. D. LXII. Indictione quinta, die verò XII. mensis Maij, Pontificatus nostræ anno tertio.*

Placet motu proprio. I.

MAXIMILIANVS II. ROM. IMP.

MAXIMILIANVS secundus diuina fauente clemētia electus Romanorū Imperator, si-
 per Augustus, ac Germania, Hūgaria, Bohemia, Dalmatia, Croatia, & Slaunia. &c. Rex, Ar-
 chidux Austria, Dux Burgūdia, & Silesia. &c. Marchio Morauia ac Lusatia. &c. Comes Tiro-
 lis. &c. Notū facimus tenore presentiu vniuersis. Ingenuos hominum ad rempub. maxime litteraria,
 iuuandam animos applicantium conatus & labores beneficentia & patrocinio nostro prouehi, foueri,
 atque adeo ardentius excitari, inter cetera muneris Casarei nostri officia non possemus esse semper
 duximus. Cum igitur noster & sacri Imperii fidelis dilectus Hubertus Goltzius Herbitolensis, anti-
 quarius & incola ciuitatis Brugensis sub Comitatu Flandria, nobis humiliter exponat sese summa
 diligentia, industria & incomparabili sumptu nuper ad publicam vtilitatem composuisse & con-
 scripisse, atque typis excudenda suscepisse opera aliquot ad historiam antiquitatem eruendam ap-
 primē vtilia: quorum titulus est, Primi quidem, Fasti magistratum & triumphorum Romanorū,
 ex antiquis tam marmorum, quā numismatum monumentis restituti. Casar Augustus, siue
 Historia Imp. Caesarumq; Rom. ex antiquis numismatibus restituta liber secundus. Tiberius Ca-
 sar, siue Historia Imp. Caesarumq; Rom. ex antiquis numismatibus restituta liber tertius. &c. tū
 etiam Græcorum numismatum libros: Vereri autem, ne laboris sui immensi in his conscribendis
 positi, & sumptus grauissimi in conquirendis vndique eiusmodi numismatibus, eisdemq; sculpturæ
 & impressione adaptandis, ac in æreis figuris & formis exprimendis, fructus, & laudem speratam
 & debitam alius fortē sculpeor aut impressor intra fines Sacri Imperij primò editionem huiusmodi
 librorum, eosdem formis, & typis suis imitando, excipiendo, excudendo, demum diuulgando & di-
 uendendo sibi praripiat, præter omnem æquitatis rationem, in summum rerum ipsius dispendium:
 Oret itaq; supplex, vt eiusmodi incommodo, quod indignè in ipsum redundare posset, Casarea nostra
 auctoritate occursuri, Rescripto siue Priuilegio impressoreo, quo quibuscunq; typographis vel sculp-
 toribus per Sacrum Romanum Imperium iam commemoratos libros intra certum à prima aucto-
 ris editione tempus, excudere, aut imprimere & distrabere inhibeat, indemnitati suæ clementer
 consulamus: Nos sanè precibus illius benignè annuentes, scienter & animo bene deliberato, ex Cæ-
 sare nostra auctoritate expressè inhibemus omnibus ijs, qui quidem in Sacro Romano Imperio &
 hereditarijs nostris Prouincijs, sculpendi, imprimendi artem proficiunt, seu alia quacunque ratione
 librariam mercaturam exercent, ne ipsi aut aliquis eorum coniunctim vel diuisim in præiudicium
 vel fraudem ipsius Huberti Goltzii, suorum heredum, siue mandatum & actionem ab alterutro ha-
 bentium, sub eius nomine, aut sine ipsius consensu vel eiusdem mandatariorum, audeat præfatos Fa-
 stos, Imperatorum Rom. atque Græcorum numismatum libros per ipsum Goltzium edendos excipe-
 re, sculpe, imprimere, edere, producere, emulari vel imitari procurare, aut eosdem libros & opera
 alibi extra fines Sacri Imperij forsā, præterquam ab ipso Authore Goltzio edita, sculpta, impressa,
 aut imitata, intra fines eiusdem Imperij venum exponere, habere, vel transmittere seu permutare
 palam, occultè, directè vel indirectè, aut quouis sub prætextu, vsque ad terminum decem annorum,
 qui ab editione cuiusque libri seu operis proximi numerabuntur, sub pœna confiscationis omnium
 eiusmodi librorum contra Mandatum seu Rescriptum hoc nostrum excusorum, & decem insuper
 marcarum auri in singula opera exoluendarum, mediæ quidem Fisco nostro Casareo, alterius verò
 partis ipsi Huberto, eiusque heredibus vel mandatarijs. Mandamus igitur vniuersis & singulis no-
 stris & Sacri Romani Imperij subditis ac fidelibus dilectis, tam Ecclesiasticis quā Laicis, cuiuscun-
 que gradus, status, & conditionis existant, in magistratu præsertim constitutis, vel cum superiorum
 suorum nomine gerentibus, vt Rescriptum & Priuilegium hoc nostrum à quibuscunque inuiolatum
 atque inceterum tueantur, & mulcta præscripta violatores, si qui erunt, & alia quacunq; ratione
 coërceant, siquidem indignationem nostrā grauissimam, & eandem mulctam subterfugere voluerint.
 Et vt firmarataq; hæc omnia nos habere omninò velle apertius cōstet, nostro & sigillo cōmunitas, et
 manu subscriptas hæc literas extare voluimus. Data in ciuitate nostra Vienna Austria. xxij. die
 mēsis Iunij. An. M. D. LXV. Regnorū nostrorū Romæ tertio, Hūgariæ. ij. Bohemici verò xvij.

Maximilianus.

ad mandatum sacre Casareæ

L. V. Las.

maiestatis proprium.

Schuanbach.

PHILIPPVS II. HISPANIARVM REX.

PHILIPPE par la grace de Dieu Roy de Castille, de Leon, d'Arragon, de Navarre, de Naples, de Sicille, de Maillorcque, de Sardaine, des Isles Indes & terre ferme de la mer Oceane: Archiduc d'AusErice, Duc de Bourgoigne, de Lothier, de Brabant, de Lembourg, de Luxembourg, de Geldres, & de Milan: Conte de Halsbourg, de Flandres, d'Artois, de Bourgoigne: Palatin & de Haynault, de Hollande, de Zelande, de Namur, & de Zutphen: Prince de Zwaue, Marquis du saint Empire: Seigneur de Frize, de Salins, de Malines, des citez, villes & pays d'Vrecht, Oueryssel & Groeningen: & Dominateur en Asie & en Africque. A tous ceux qui ces presentes verront, salut. Receu auons l'humble supplication de Hubert Goltz demeurant en nostre ville de Bruges, contenant comme il auroit avec grand paine, trauail, fraix & despens recherché toutes les medailles des anciens, tant Grecz, Consulz & Emperours Romains, que aultres, et soy transporté au mesme effect, es pays & Royaulmes des Gaules, des Allemaignes, tant haulie que basse, & par toute l'Italie, Naples et ailleurs, & mesmes taillé et graué icelles en cuyure apres son retour & despicça hors des ditz medailles fait vng recueil de l'histoire ou vies des Emperours, ensemble des Fastos Magistratz et Triumphes des Romains, tirez tant d'icelles medailles que des inscriptions, marbres et histCoires antiques, et en a mis desia aulcuns liures en lumiere. Et comme il a presentement en main quatre aultres liures pour mettre en lumiere, par luy composez intitule Græcia siue historix vrbium & populorum Græciæ ex antiquis numismatibus restituta libri quatuor, Huberto Goltzio auctore & sculptore. lesquels il mettroit ausy voluntiers en lumiere pourueu qu'il nous pleust sur celuy accorder noz lettres patentes d'Octroy & Priuilege pour dix ans, avec telles prohibitions et deffences en tel cas accoustumees, ausy de quelque raisonnable peine et amède, telle que de dix Carolus pour chascun desditz liures, qui les voudroit imprimer ou cõrefaire, ou ailleurs imprimez les vèdre ou distribuer durãt ledit temps au desceu & sans le consentement dudit Hubert Goltz. Scauoir faisons, que nous les choses dessusdites considerées et que les presens liures sont deument visitez et approuuez par celluy a ce commis, inclinans à la supplication dudit Hubert Goltz suppliant, a icelluy auons ottroyé, permis et accordé, Ottroyons, permettons et accordons, en luy donnant congé et licence de grace speciale par ces presentes, que durant le temps et terme de huit ans prochainement venans, lui seul puist et pourra faire imprimer les susditz liures par tel imprimeur admis et iuré, que bon semblera resident en noz pays de pardeça, et apres faire vendre et distribuer la & ausy que bon luy semblera, en gardant sur ce la forme de noz ordonnances. Interdisant & defendant a tous Imprimeurs, autres que celluy qu'il aura choisy pour ladite impression, ou Libraires de cõrefaire ou imprimer, vendre ny distribuer lesdits liures durant lesditz huit ans, à peine de confiscation & perdicion de toute telle impression. Et de auecque ce encourir la peine de huit florins pour chascun liure que ausy sera trouué imprimé au contraire du present ottroy, applicable ladite peine la moitié à nostre prouffit & l'autre au prouffit dudit Hubert Goltz suppliant. Si donnons en mandement a noz amez & feaulx les chief Presidés & gens de noz priués & grand consaulx Presidens et gens de noz consaulx prouinciaux de Luxembourg, Flandres, Artois, Namur & Hollande, a nostre grand Bailly & gens de nostre conseil a Mons & a tous autres noz Iusticiers et officiers qu'il appartiendra. Que de nostre presente grace, ottroy et permission, ilz facent, seussrent et laissent ledit Hubert Goltz et celluy Imprimeur iuré, qu'il aura cõme dit est, choisy pour faire ladite impression, plainement & paisiblement ioyr et vser par la maniere dicte, sans leur faire, mettre ou donner, ny souffrir estre fait, mis ou donné aucun destourbier ny empeschement au contraire. Car ausy nous plait il. En tesmoing de ce nous auõs fait mettre nostre seel a ces presentes. Donné en nostre ville de Bruxelles le xxj. iour du mois d'Auril l'an de grace M. D. LXXV. apres Pasques, de noz Regnes assaouir des Espaignes et Sicille &c. le xx. & de Naples le xxij.

Parle Roy en son conseil

Meldach.

CAROLVS IX. FRANC. REX.

CHARLES par la grace de Dieu Roy de France, Au preuost de Paris, Seneschal de Lyon, et à tous noz autres Baillifz, Seneschaulx, Iuges, et Officiers, qu'il appertendra, et chascun d'eux Salut: Nostre bienaymé Hubert Goltz Allema nous a fait entendre, qu'avec grand peine, travail, fraix, et despens il a recherché toutes les Medailles des anciens, tant Grecs, Consuls, & Empereurs Romains qu'autres. Et pour cest effect s'est transporté par toutes les Allemaignes, Italies, & nostre Royaume, ou il a fait grands despens, fraix, & mises. Et estant de retour à Bruges en Flandres, il les a mesmes taillez et grauez en cuyure. Lesquelles Medailles ledit Hubert Goltz desiroit volontiers pour le bien publicq les mettre en lumiere euidente, avec la declaration d'icelles, & des histoires anciennes en faisant mention: mais il doute que les ayant imprimées, plusieurs autres personnes les voulsissent semblablement cōtesfaire & imprimer, qui seroit par ce moyen le frustrer de ses dites peines, labeurs, fraix & despēs s'il n'auoit sur ce noz lettres, qu'il nous a fait humblement supplier & requerrir luy impartir. Nous à ces causes, ne voulās les labeurs, fraix, & despēs, que le dit Hubert a fait pour le recouuement des dites Medailles & histoires anciens, luy estre colluz & ostez, & le releuer de pertes & dommage, A icelluy pour ces causes, & autres, à ce nous mouuans, auons permis & octroyé & de nos grace speciale, plaine puissance, et autorité Royale, Permettons et octroyons, que pendāt et durant le temps et terme de dix ans ensuiuans consecutiuz, à commencer du iour et date qu'il aura acheué d'imprimer il puisse et luy soit loisible faire les dites Medailles imprimer, avec les dites histoires anciennes, par telles personnes que bon luy semblera, les mettre en vente & distribution pendant & durant ledit tēps. Durant lequel nous auons deffendu & deffendons à toutes personnes de quelque estat, qualité, et condition qu'ilz soyent, d'icelluy ny les dites histoires et empreintes imprimer, sur peine de confiscation d'iceux et d'amende arbitraire. Si voulons & vous mandons, que de noz presentes grace, permission, & contenu cy dessus, vous faites ledit Hubert Goltz ioyr et vser plainement et paisiblement, cessant & faisant cesser tous troubles & empeschemens au contraire, Car tel est nostre plaisir, Nonobstant quelconques lettres, restrictions, mandemens, deffences, & lettres à ce contraires. Donné à S. Germain en Laye, le xij. iour de Feburier, l'an de grace. 1562. et de nostre regne le deuxiesme.

Par le Roy à vostre relation.

Coignet.

ERRATA IN ALIQVIBVS EXEMPLARIBVS
IMPRESSA SIC CORRIGITO.

Pag. 11.	versu	5	lege	Barbaros autera	ibid.	versu	31	lege	huic
ibid.	versu	10	lege	Hauroico	Pag. 41	versu	6	lege	iste Henricus nomine
ibid.	versu	13	lege	infestum	ibid.	versu	7	lege	magnum patri
ibid.	versu	46	lege	Michael,	Pag. 42	versu	38	lege	obtinuit
Pag. 15.	versu	34	lege	Gothifridum	Pag. 47	versu	32	lege	classe in Hispaniam
Pag. 19.	versu	5	lege	fefellisse	Pag. 48	versu	5	lege	& perfolutis
ibid.	versu	20	lege	Butheram	ibid.	versu	10	lege	Orangia
Pag. 20.	versu	32	lege	relegatam	ibid.	versu	48	lege	Prorege
ibid.	versu	33	lege	calamitatem	Pag. 49	versu	2	lege	Aueriam
Pag. 23.	versu	16	lege	Aragonica	Pag. 53.	versu	48	lege	Haynum
Pag. 25.	versu	18	lege	Montfortium	Pag. 54.	versu	6	lege	Merymnensium
Pag. 26.	versu	8	lege	Petrus Aragoniz rex	ibid.	versu	26	lege	Philiberto
Pag. 33.	versu	22	lege	ad mentem	Pag. 58	versu	14	lege	filium scripsere.
Pag. 34.	versu	5	lege	aciem	ibid.	versu	17	lege	occupauit.
ibid.	versu	14	lege	in eos	Pag. 62	versu	29	lege	iterato
Pag. 37.	versu	20	lege	Auerfa	Pag. 65	versu	30	lege	maximum
Pag. 40.	versu	10	lege	Aragonia	In Indice littera L.			lege	Leonina urbis Romae pars
ibid.	versu	13	lege	Iolanta nepte Martini,					

EXCVDEBAT AEGIDIVS RADAEVVS
HVBERTO GOLTZIO.

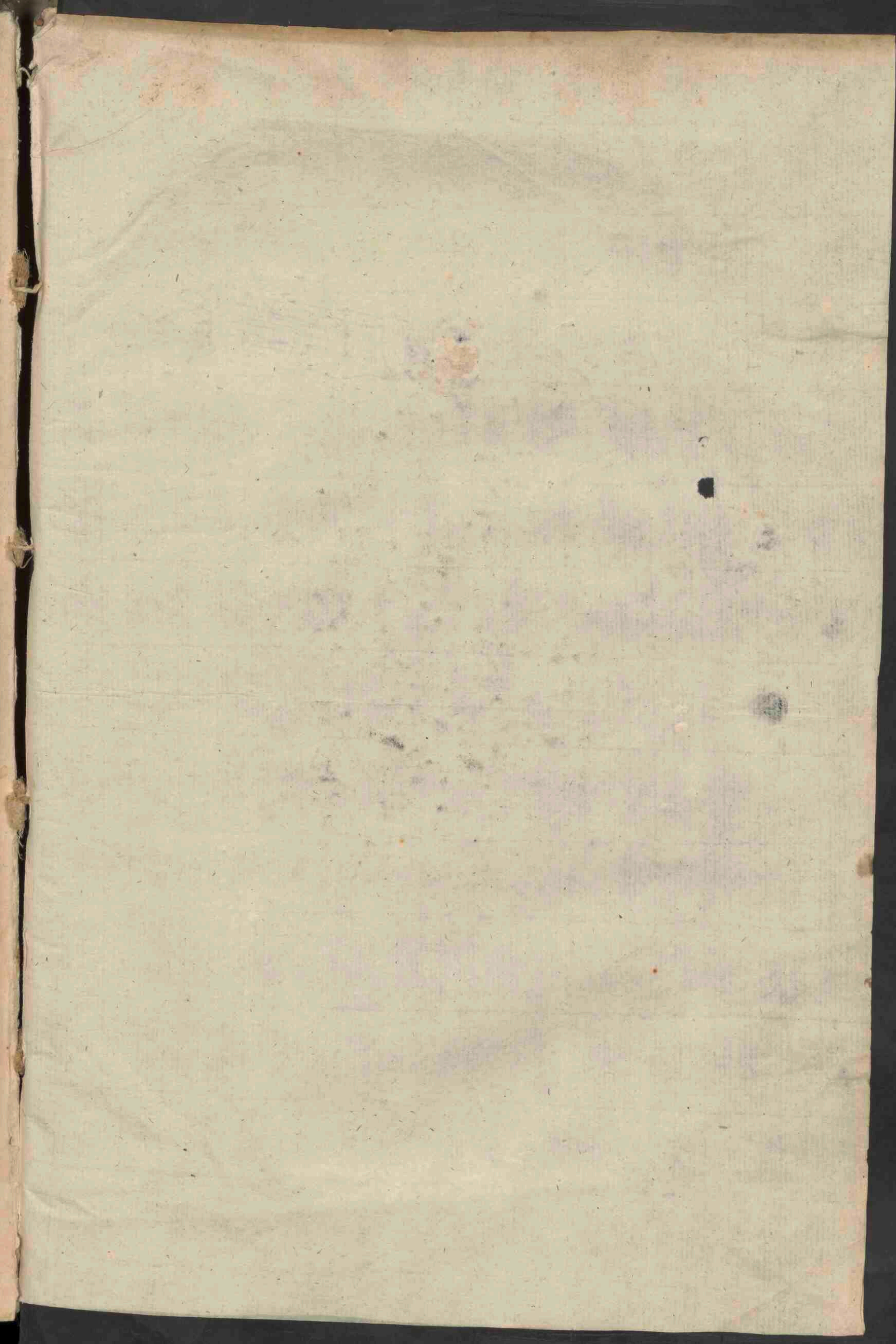

DANIELIS ROGERII ANGLI
in Symbolum Huberti Goltzij, siue Aurei.

Omnis Amalthea prouenit copia cornu,
Et varias prisco tempore fudit opes,
Haud minor ex Goltzi promanat copia cornu,
Nec minor HVBERTAS diues Huberte tua est.

BRVGIS FLANDRORVM,
APVD HVBERTVM GOLTZIVM,
ANNO A CHRISTO NATO M. D. LXXVI.
MENSE APRILI.

OCN 69218516

7766

